

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

»Izgubljeni« rukopis Vinka Žganca

BROJ
671

Subotica, 26. veljače 2016. Cijena 50 dinara

»Hrvatska riječ«
u Zagrebu

Neizvjesna sudbina
migranata u Sidu

Franjevački samostan
u Beogradu

INTERVJU
Robert Skenderović

Govorimo hrvatski!

Ključne reči

TRAŽI

ILI

Brzo, **besplatno**
& jednostavnoPOSTAVI
NOV OGLAS*Probajte
naš novi
sajt!*

www.svastara.rs

Nekretnine

Vozila

Elektronika

Poslovi

Kuća i bašta

Poljoprivreda

Industrijske
mašine, oprema

Usluge

Mama i beba

Kućni ljubimci

Igračke

Knjige, školski
pribor

Sport i hobi

Moda i odeća

Lični kontakti

Razno

Zdravlje i medicina

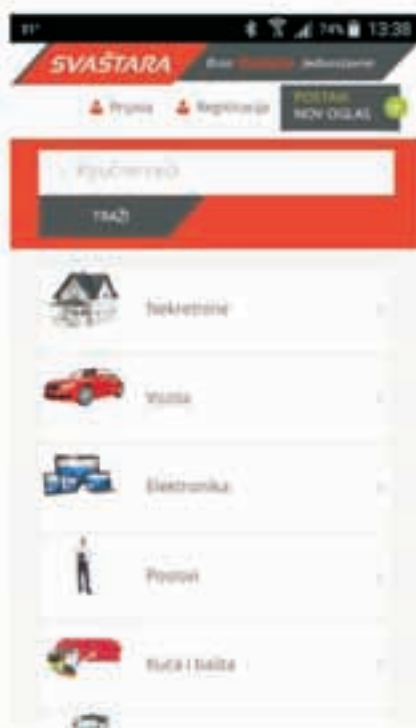
Biznis

Muzika - Filmovi

Besplatno

SADRŽAJ

AKTUALNO

7

Predstavnici OEES u HNV-u
**AKCIJSKI PLAN NE ODRAŽAVA
STVARNE POTREBE MANJINA**

TEMA

8-9

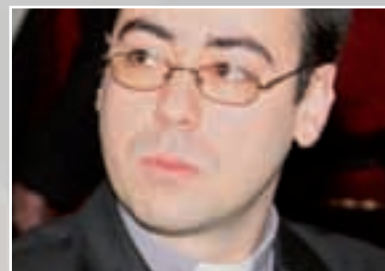
Međunarodni dan materinskoga jezika
**JEZIK PUNO SKRIVA – A JOŠ VIŠE
OTKRIVA**

TEMA

11

Jezik – simbol kulturne osobenosti
OČUVATI »ČUVARA IDENTITETA«

INTERVJU

12-14

Dr. sc. Robert Skenderović, povjesničar iz
Zagreba
**KOMPROMISI NA RAČUN HRVAT-
SKIH MANJINSKIH ZAJEDNICA**

RAZGOVOR POVODOM

21

Andrej Španović, zamjenik direktora Centra za
kulturu *Sirmiumart*
**CENTAR KULTURNIH I UMJETNIČ-
KIH ZBIVANJA**

SPORT

55

Zlatko Horvat, hrvatski reprezentativac i kape-
tan *PPD Zagreba*
ČUDA SE U SPORTU DOGAĐAJU

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARAĐORĐEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Na prvi i drugi pogled

Materinji jezik je važan dio identiteta svake osobe ili naroda, osobito onih manjinskih. Istina, to je uočljivije i možda značajnije kod onih naroda čiji se jezik značajno razlikuje od većinskog jezika i koji nije razumljiv većini u toj državi. Kad su u pitanju južnoslavenski narodi, na prvi pogled se čini kako jezik ne igra toliko veliku ulogu. Prije svega zato što su svi ti jezici manje-više međusobno razumljivi – napose kada su u pitanju bosanski, crnogorski, hrvatski i srpski jezik. Ne ulazeći u jezične rasprave jesu li to isti ili različiti jezici, činjenica je da svaki narod drugačije naziva svoj jezik ali i da se pripadnici ovih naroda međusobno dobro razumiju, napose oni koji žive zajedno u istim regijama i krajevima. No, postoje i razlike. Osim u formiranju rečenice, u pojedinim riječima, o tome radi li se o ekavici, ikavici ili ijekavici razlika je i u pismu. Pismo je hrvatsko latinica, kao i bosansko i crnogorsko a pismo srpsko je ćirilica. To valjda nije sporno. Mada, kad bolje razmislim i tu je bilo raznih faza, u ustavima i zakonima. I nije sporno niti da poznavanje više jezika obogaćuje život (možemo biti dionici različitih kultura), a isto tako može biti i od koristi. Napose u današnje vrijeme kada je mobilnost ljudi u potrazi za poslom postala svakodnevna pojava.

Međutim, jesu li te razlike baš toliko nevažne i treba li napustiti, zaboraviti vlastiti jezik i prepustiti ga zaboravu u ovim krajevima u kojima od davnina obitavaju i Hrvati sa svim drugim narodima? Međunarodni dan materinjeg jezika koji se obilježava širom svijeta podsjeća nas na važnost materinjeg jezika, čak i onda ako je potisnut na margine, čak i onda ako ga nismo naučili na vrijeme, čak i onda ako smo ga pomalo zaboravili. Čak i onda ako svakodnevno govorimo jezikom sredine u kojoj živimo – većinskim jezikom, jer je tako lakše, jer nas neće čudno pogledati ili nas možda pokušati uvjeriti kako hrvatski jezik ne postoji. Jer ako na to pristanemo, pristajemo i na to da niti ne postojimo. Ako pristajemo na teorije o tome kako je hrvatski jezik izmišljen, pristajemo i na to da je hrvatski narod izmišljen. A kako smo čuli ovih dana na različitim svečanostima povodom ovoga dana jezika različiti jezici i narodi su bogatstvo ovoga društva. Jesu li to samo fraze, ili je doista tako – ovisi i o nama. Premda nas danas pritiska toliko drugih, prije svega ekonomskih problema niti pitanje jezika nije manje važno – jer govori o tome tko smo i govori o tome jesmo li spremni čuvati to bogatstvo. Zato, ako želimo sačuvati svoj identitet, čuvajmo i njegujmo i svoj jezik. U dijalektu ili u standardu.

J. D.

PREDSTAVNICI OEES-A U HNV-U

Akcijski plan ne odražava stvarne potrebe manjina

Hrvatsko nacionalno vijeće posjetili su 17. veljače, predstavnici Organizacije za europsku sigurnost i suradnju, savjetnica za pitanje nacionalnih manjina **Milica Rodić** i programski asistent **Mladen Milovanović**. Tijekom posjeta, u razgovoru s predsjednikom HNV-a **Slavenom Bačićem** i članom Izvršnog odbora HNV-a za informiranje **Ivanom Ušumovićem** bilo je riječi o Akcijskom planu za provedbu prava nacionalnih manjina, te o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina.

»Na sastanku smo iskazali nužnu potrebu nacionalnih manjina da se ponovno otvori proces izrade Akcijskog plana kako bi se do odgovarajućih rješenja došlo putem stvarnog dijaloga između predstavnika vlasti i predstavnika manjina, nevladinog sektora i drugih zainteresiranih, jer je stvarni dijalog nedostajao tijekom izrade tog plana. Naši su prijedlozi bez obrazloženja odbijani. Očekujemo da Akcijski plan bude još jedanput otvoren,

kako bi se riješila ključna pitanja koja su ostala neregulirana«, kaže Slaven Bačić.

Akcijski plan o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina nedavno je predstavljen u Bruxellesu od predstavnika Srbije članovima Europske komisije i trebao bi biti dio Akcijskog plana za pregovaračko poglavlje 23 na putu integracije Srbije u Europsku uniju. Iako predstavljen u Bruxellesu, taj plan još nije usvojen od ovdašnjih državnih tijela. O razlozima potrebe da se proces izrade Akcijskog plana koji se odnosi na ostvarivanje prava nacionalnih manjina ponovno otvori, Slaven Bačić naglašava da je bilo ozbiljnih deficita u samoj proceduri izrade.

»To je rezultiralo nedovoljno kvalitetnim Akcijskim planom, koji ne odražava stvarne potrebe manjina. Ima, naravno, i dobrih odredbi, ali su ključne stvari, koje su od važnosti za nacionalne manjine, ostale neriješene. Primjerice, pitanje demokratske participacije, tj. političke prezentacije nacionalnih manjina, jer mi smatramo da će bez aktivnog sudjelovanja u donošenju političkih odluka manjine biti i dalje skrajnute u društvu, jer ovaj sustav tzv. prirodnog praga na izborima mogu koristiti samo mađarska, bošnjačka, romska i albanska manjina. Među ostalim, postoji problem i u oblasti informiranja nakon privatizacije elektroničkih medija. U Akcijskom

planu nema govora o supstituciji, tj. o pronalaženju odgovarajućeg modela održanja informiranja na manjinskim jezicima na regionalnoj razini. Govori se samo o projektima na koje može konkurirati i, primjerice, TV *Pink* i snimiti emisiju o manjinama, umjesto da se poradilo na konkretnom rješavanju tog pitanja. Osim toga, nedostaje jasna obveza države o izradi, prijevodu i tiskanju udžbenika za nastavu na manjinskim jezicima. Prilikom izrade Akcijskog plana, poseban problem je bio što su vlasti inzistirale na zajedničkim prijedlozima od strane manjina, a poznato je da interesi manjinskih zajednica ne mogu biti isti«.

Glede rada radne skupine za izmjene i dopune Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina iz 2002., i Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina iz 2009., Slaven Bačić kaže da prema informacijama koje ima, vlast polazi apriori s određenih stajališta i odbacuje prijedloge predstavnika manjina, što je i iznio u razgovoru s predstavnicima OEES-a.

Z. S.

Redovita sjednica HNV-a

Redovita, 28. sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, bit će održana 26. veljače u sjedištu ove institucije u Subotici.

Na dnevnom redu sjednice će se naći sljedeće točke: prijedlog odluke o usvajanju izvješća o poslovanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata za 2015. godinu; prijedlog odluke o davanju mišljenja na završni račun i izvješće o financijskom poslovanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u 2015. godini; prijedlog odluke o usvajanju završnog računa i izvješća o utrošku sredstava Hrvatskog nacionalnog vijeća za 2015. godinu; prijedlog odluke o usvajanju Izvješća o popisu imovine i inventure Hrvatskog nacionalnog vijeća; prijedlog odluke o donošenju financijskog plana Hrvatskog nacionalnog vijeća za 2016. godinu i prijedlog Pravilnika o uvjetima i načinu korišćenja prostora Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Okrugli stol o Sporazumu Srbije i Hrvatske

Centar za regionalizam iz Novog Sada, uz potporu Fondacije za otvoreno društvo iz Beograda, 29. veljače organizira okrugli stol na temu »Analiza provođenja bilateralnog sporazuma između Srbije i Hrvatske«. Okrugli stol će biti organiziran u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici i dio je projekta pod nazivom »Analiza provođenja bilateralnih sporazuma o zaštiti prava nacionalnih manjina Srbije s Hrvatskom, Mađarskom, Rumunjskom i Makedonijom«.

Za poduzetnike 75 milijuna dinara

Potpredsjednik Vlade Vojvodine **Miroslav Vasin** predstavio je novi natječaj za poticaj poduzetništva u Vojvodini. Bespovratna sredstva u iznosu od 75 milijuna dinara bit će dodijeljena poduzetnicima, mikro i malim pravnim osobama za subvencioniranje troškova nabavke strojeva i opreme za obavljanje njihove djelatnosti.

»Ovaj natječaj predstavlja najkonkretniju moguću pomoć poduzetnicima, mikro i malim poduzećima na teritoriju Vojvodine«, rekao je Vasin i podsjetio da je ove godine natječaj raspisan treći put, ali da su sredstva, shodno restrikcijama pokrajinskog proračuna, manja u odnosu na prošlu godinu.

Sredstva se odobravaju u visini od najmanje 500.000 dinara do najviše dva milijuna dinara i moći će ih dobiti samo onaj poduzetnik ili mala pravna osoba koji priloži garanciju banke u vrijednosti iznosa poticaja. Prednosti prilikom odlučivanja imaju sudionici natječaja koji obavljaju proizvodnu djelatnost, kojima su osnivači žene ili su u većinskom vlasništvu žena i koji zapošljavaju osobe s invaliditetom. Natječaj traje do 4. ožujka.

Krediti za poljoprivrednike

Pokrajinski fond za razvoj poljoprivrede raspisao je 14. veljače pet natječaja za dodjelu kredita vojvođanskim poljoprivrednicima. U okviru proljetnog kreditnog ciklusa osigurano je ukupno 525,4 milijuna dinara, a bit će odobravani krediti za nabavu novih sustava i opreme za navodnjavanje, za nove protugradne mreže u višegodišnjim zasadima voća i vinograda, za novu pogonsku i priključnu poljoprivrednu mehanizaciju, te za nabavu novih staklenika i plastenika i opreme u njima i za nabavu pčelinjih rojeva, košnica i opreme za pčelarstvo.

Krediti će se odobravati pod veoma povoljnim uvjetima, uz kamatnu stopu od dva posto na godišnjem nivou, izuzev kredita za nabavu novih sustava i opreme za navodnjavanje gdje je godišnja kamata jedan posto.

Fond je do sada u kreditne linije plasirao preko 25 milijuna eura, kojima je osigurano 3.340 kredita za korisnike širom Vojvodine.

Natječaji će biti otvoreni do 14. ožujka. Detaljne informacije zainteresirani korisnici mogu pronaći na veb sajtu Pokrajinskog fonda za razvoj poljoprivrede www.fondpolj.vojvodina.gov.rs.

NOVI SAJT POKRAJINSKE VLADE

Uvid u raspolaganje proračunom

Pokrajinska vlada ustanovila je novi sajt koji svim građanima omogućava uvid u relevantne podatke o raspolaganju proračuna Vojvodine od 2004., do danas. Na adresi www.budzet.vojvodina.gov.rs mogu se naći svi podaci vezani za izvršenje proračuna svakog pokrajinskog tijela, broj zaposlenih, biografije rukovodilaca, financijski

ski i planovi javnih nabavki, podaci o obvezama i potraživanjima AP Vojvodine, podaci o imovini i o svim sudskim postupcima, gdje je AP Vojvodina stranka u sporu. Svi ovi podaci su do sada već bili dostupni na različitim sajtovima tijela APV ili su dostavljani na zahtjeve građana, a odnedavno su na jedan pregledan i sveobuhvatan način dostupni cjelokupnoj javnosti.

Tim povodom predsjednik Pokrajinske vlade dr. **Bojan Pajić** izjavio je kako se na taj način uspostavlja načelo apsolutne transparentnosti obavljanja vlasti i pozvao premijera **Aleksandra Vučića** i republičku Vladu da slijedi ovaj primjer pokrajinske administracije.

APATIN

Sastanak MO DSHV-a i OO DS-a

Kao dio redovitih pripremnih aktivnosti za predstojeće izbore u Srbiji, 23. veljače, u prostorijama Općinskog odbora Demokratske stranke Apatin održan je sastanak predstavnika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) i Demokratske stranke (DS). Izaslanstvo DSHV-a predvodio je predsjednik **Tomislav Žigmanov**, a izaslanstvo su činili dopredsjednik za Podunavlje **Željko Pakledinac**, predsjednik Mjesnog odbora DSHV-a u Sonti **Andrija Adin** i član Vijeća **Darko Sarić Lukendić**, dok su u ime OO DS-a Apatin sastanku prisustvovali predsjednik OO **Goran Orlić** i dr. **Bruno Urbanovski**.

Tijekom sastanka razgovaralo se o dosadašnjoj suradnji DSHV-a i DS-a, zatim o planovima i međusobnim očekivanjima za predstojeće razdoblje, o izborima na svim razinama koji će biti održani tijekom proljeća, kao i o mogućnosti predizborne suradnje dviju stranaka. Sastanak je završen dogovorom o nastavku razgovora o suradnji glede izbora u danima što slijede.

Do sada su mjesne organizacije i podružnice DSHV-a obavile inicijalne razgovore s općinskim i gradskim odborima DS-a u Srijemskoj Mitrovici, Novom Sadu, Baču, Somboru i Subotici, a u četvrtak se održao i sastanak Mjesnog odbora DSHV-a u Odžacima s tamošnjim vodstvom Općinskog odbora DS-a.

Hrvatska riječ u novom ruhu

Tjednik *Hrvatska riječ* će se od sljedećeg broja pojaviti u novom ruhu, na četiri stranice manje i na drugačijem papiru. Ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« **Ivan Karan** kaže kako je do ove promjene došlo zbog umanjjenja sredstava.

»Pokrajinsko tajništvo za kulturu i informiranje je zbog manjeg proračuna AP Vojvodine svim indirektnim korisnicima proračuna umanjila redovite dotacije. Za medije to iznosi 10 posto manje. Naša ustanova je raspisala tender za tiskanje u 2016. godini i predvidjeli smo četiri stranice manje i tiskanje na ofsetnom 60 gramskom papiru. Na ovom tenderu je pobijedila tiskara iz Novog Sada i očekujemo da će distribucija po prodajnim mjestima i dostava pretplatnicima biti kao i u prethodnom razdoblju bez problema«.

J. D.

MEĐUNARODNI DAN MATERINSKOGA JEZIKA

Jezik puno skriva – a još više otkriva

Medunarodni dan materinskog jezika obilježen je i u Srbiji. Hrvati koji žive u ovom podneblju mogu učiti svoj materinski jezik u školama, postoje tiskani i internetski mediji, programi na hrvatskom jeziku na elektroničkim medijima, tiskaju se knjige i književni časopisi, a postoji i zakonska regulativa koja štiti hrvatski jezik u Srbiji. Kaže se kako uvijek može više i bolje, ali je i pitanje u kojoj mjeri danas obrazovanje, mediji i književna djela na hrvatskom jeziku održavaju vitalnost materinskog jezika Hrvata koji žive u Srbiji. Jedno od pitanja je i koliko se hrvatski jezik čuje u javnosti i u svakodnevici i koliko tomu doprinose ovdašnji Hrvati. O tome smo razgovarali s književnikom **Milovanom Mikovićem**, koji je u svom dugogodišnjem novinarskom, uredničkom i književnom radu istraživao i promišljao našu kulturnu baštinu i suvremenu hrvatsku književnost koja se piše u Vojvodini.

HR: Jezik ovdašnjih Hrvata nije izuzetak glede podložnosti procesu asimilacije. Kako se tome oduprijeti?

Očuvanje hrvatskog jezika, u podneblju gdje smo izloženi i slavenskim i drugim utjecajima susjeda – ima i dva osobito značajna aspekta. Prvi je, privrženost novoštokavskoj ikavici s kojom je većina naših predaka došla u srednjoeuropski prostor i s njom na usnama opstajala, odupirući se asimilaciji, te se i danas mnogi njome služimo u Bačkoj i južnim županijama Mađarske. Drugi aspekt je pitanje ovladavanja hrvatskim jezikom i njegova uporaba, ne samo doma, u obitelji, ili u međusobnoj komunikaciji, u hrvatskim institucijama, udrugama, putem medija, u Crkvi,

Ovladavanje standardnim hrvatskim jezikom, njegovom cjelinom, ne bi trebalo biti samo pitanje entuzijazma autodidakte. U tome bi hrvatska zajednica u Srbiji, a osobito hrvatska država mogli i trebali odigrati uvjerljiviju ulogu. Sve dok ovladavanje jezikom ne zadobije značaj, težinu i razmjer – pokreta, kaže Milovan Miković

nego i izvan njih, kao dio svakodnevice i svih naših komunikacija.

HR: Mnogi naši sunarodnjaci ne koriste hrvatski jezik u svakoj prigodi, često je to jezik koji se koristi samo za »po kući«? Zbog čega je to tako? Tu je naravno i činjenica da mnogi nisu imali priliku učiti i naučiti hrvatski jezik u školi....

Većina govornika, koji imaju želju služiti se hrvatskim govorom, jezikom i pismom, odnosno ovladati hrvatskom gramatikom, pravopisom i funkcionalnim stilovima – zapravo su autodidakte. Ova činjenica, nažalost, mnoge je obeshrabrila, a ima i onih koji odustaju jer, kako vele, sami sebi u vlastitu materinskom jeziku zvuče poput stranaca.

HR: Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima, kao i zakonska regulativa u Srbiji štite jezik ovdašnjih Hrvata, ali! Je li to dovoljno? Kolika je odgovornost na samim članovima zajednice da taj jezik živi u svakodnevnoj praksi, u javnosti?

Standardni jezik je kodificirani oblik jezika, on je nadregionalni jezik svih slojeva društva i nerijetko ga se miješa s pojmom književnog jezika, u kojem se, osim standarda, rabe dijalekt, žargon i dr. Standardni jezik je također u uporabi u znanosti, medijima, administraciji i dr. Njime je obilježena cjelokupna naša komunikacija u svakodnevicu, a ovladavanje njegovom cjelinom ne bi trebalo biti samo pitanje entuzijazma autodidakte. U tome bi hrvatska zajednica u Srbiji, a osobito hrvatska država mogli i trebali odigrati

uvjerljiviju ulogu. Sve dok ovladavanje jezikom ne zadobije značaj, težinu i razmjer – pokreta! Pojednostosti toga desetljećima su znani i dovedeni do savršenstva u drugim zajednicama u Vojvodini, pa valjda i nama mogu poslužiti kao smjerokaz.

HR: Koliko je ovdašnja književnost pisana na hrvatskom jeziku utjecajna, koliko takva književnost ima učinka glede očuvanja materinskog jezika?

Hrvatski književni jezik je nastao prije standardnog jezika, seže u IX. ili X. stoljeće, a kako i u kojoj mjeri može biti djelotvoran u očuvanju hrvatskog identiteta, zorno svjedoče svojedobna kazališna iskustva s djelima **Matije Poljakovića** i popularnost njihovih scenskih izvedbi. Također i zanimanje za književni opus **Balinta Vujkova**, što ne jenjava i seže do naših dana. Ovo se odnosi i na dijalekatnu stilizaciju književnih djela još nekih hrvatskih pisaca našega podneblja.

HR: Je li nam veliki nedostatak nepostojanje dramskog ansambla na hrvatskom jeziku u kazalištu?

Prema službenim rezultatima popisa nakon II. svjetskog rata oko 46 tisuća Subotičana se izjasnilo da su Hrvati! Isto je bilo i 1971. godine – izjasnilo se Hrvatima njih 46.181. Osim tada uvedenoga hrvatskoga jezika u škole, nakon rata, pokrenute su dnevne novine *Hrvatska riječ*, osnovano je Hrvatsko kulturno društvo, gdje je pripremljen književni časopis *Njiva*, formirano je i subotičko Hrvatsko narodno kazalište u jesen 1945. godine. No, ubrzo je nastupio preokret, nakon što su nositelji vlasti pre-

poznali stožerni značaj subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta i njegovu obrazovno-odgojnu, kulturnu i nacionalno-identitetsku ulogu. Točnije, scensko-izvedbenu važnost hrvatskoga jezika, otvorivši proces njegova postupnog dokidanja, kroz iznuđena i nasilna spajanja-razdvajanja i preimenovanja – Ansambl, Drama, Muzička grana, itd. U tom razdoblju bilo je i do desetak premijera u sezoni, a za svaku se reprizu u prosjeku prodavalo do 350 ulaznica. Tisak bilježi da su cijele obitelji iz okolnih naselja i sa salaša dolazile zaprežnim kolima, što se može dokumentirati fotografijama, u subotičko kazalište, na predstave Matije Poljakovića. Zanimanje puka za postojanje vlastitog kazališta, u kojem se zahvaljujući, što ikavici, što standardnom hrvatskom scensko-izvedbenom jeziku, »otvorilo je oči« i vlastima, te su se njeni protagonisti, »očito potreseni« ovim kazališnim učinkom, poduhvatili već spominjanih organizacijskih preinaka sve dok od polaznog subotičkog HNK, do danas nije ostala u funkciji samo – Srpska teatarska scena. Na nama je da ovo izmijenimo i ponovno poduzmemo sve što je potrebno za što skoriji početak rada subotičkog HNK, koji će i te kako imati svoju publiku!.

HR: Imaju li po Vama mediji konkretan doprinos očuvanju našeg jezika?

Itekako. Prošlotjedni odgovor **Johannesa Hahna**, komesara Europske unije za proširenje **Marijani Petir**, hrvatskoj zastupnici u Europskom parlamentu o ukidanju programa Radio

Subotice, potvrđuje da je taj postupak ne samo u suprotnosti s Ustavom Srbije nego i s europskim načelima i zahtjevima. Hahn je, kako prenose agencije, a među njima i Tanjug, istaknuo: »Srpske vlasti su dužne osigurati financijsku potporu medijima koji emitiraju program na jezicima manjina i očuvanju, na lokalnoj razini emitiranja programa namijenjenih nacionalnim manjinama, u skladu s preporukama Savjetodavnog odbora za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina«. Dodajem: hrvatska zajednica u Vojvodini treba imati svoj 24-satni radijski program, dostupan na cijelom njezinom teritoriju. O tome smo, u vrijeme dok sam bio predsjednik Odbora za informiranje Hrvatskog nacionalnog vijeća, u razdoblju 2004. – 2005., zajedno s **Ljiljanom Dulić** i ing. **Franjom Pinterom** izradili Prijedlog 24-satnog programa i kompletnu shemu, s preciznom minutažom, hrvatskog programa Radio Subotice, koji je 18. veljače 2005., razmotren na sjednici Izvršnog odbora HNV-a i u načelu prihvaćen.

HR: Je li za budućnost možda najvažniji opstanak i razvoj obrazovanja na hrvatskom jeziku?

Nema nikakve sumnje, promišljeno uvećanje jezične kompetencije što većeg broja pripadnika hrvatske zajednice strateški je pitanje i možda presudno odredi uvjete opstanka hrvatske zajednice i njenu djelotvornu spremnost suprotstavljanja procesima spontane i nasilne asimilacije.

Z. S.

POVJERENIK HAHN ODGOVORIO ZASTUPNICI PETIR

Srbija dužna osigurati manjinske medijske programe

Povjerenik je dodao kako će prava manjina svakako biti tema nadolazećih krugova pregovora sa Srbijom

Europski povjerenik za regionalnu politiku **Johannes Hahn** odgovorio je na pismo hrvatske zastupnice u Europskom parlamentu **Marijane Petir** koje mu je uputila vezano uz posljednji slučaj gašenja medija u Srbiji koji emitiraju program na hrvatskome jeziku, rekavši kako je Srbija dužna osigurati održivost medija na manjinskim jezicima.

Zastupnica Petir u svom je pismu povjereniku Hahnu skrenula pozornost na činjenicu da je samo nekoliko dana uoči otvaranja prva dva poglavlja u pregovorima Srbije s Europskom unijom ugašen Radio Subotica,

jedina radio postaja koja je svakodnevno emitirala program na hrvatskom jeziku.

Gašenjem Radio Subotice Srbija je još jednom ozbiljno prekršila prava hrvatske nacionalne manjine, koja se prema međunarodnim ugovorima obvezala poštovati, navodi se, među ostalim, u pismu.

Zastupnica Petir je istaknula kako bi vlada Srbije trebala omogućiti medijski program na jezicima svih nacionalnih manjina, napominjući da Srbija ne bi smjela koristiti neuspjeli proces privatizacije kao izgovor da ne poštuje manjinska prava jer je upravo obveza države da osigura manjinama medijski program na njihovom jeziku.

Petir je podsjetila povjerenika Hahna kako se u Izvješću o napretku Srbije za 2014. godinu ističe da zakonski okvir za zaštitu manjina mora biti u potpunosti proveden, a to uključuje obrazovanje, korištenje materinjeg jezika

te pristup medijima i vjerskim obredima na jezicima nacionalnih manjina. Europska unija već je jednom upozorila Srbiju da se pri donošenju novih zakona o medijima mora uzeti u obzir očuvanje programa na manjinskim jezicima. Zbog svega navedenog zastupnica je pozvala Komisiju da donese konkretne mjere glede kršenja prava Hrvata u Vojvodini, posebice u kontekstu otvaranja pregovora između Srbije i Europske unije.

U svom odgovoru povjerenik Hahn zahvalio je zastupnici Petir što je skrenula pažnju na problem manjinskih medija u Srbiji, te je naglasio kako Komisija pomno prati situaciju s medijima na jezicima nacionalnih manjina u toj zemlji. Hahn se složio s Petir, te jasno istaknuo da su srbijanske vlasti dužne osigurati financijsku potporu medijima koji emitiraju program na jezicima manjina, te očuvati na lokalnoj razini emitiranje programa namijenjenih nacional-

nim manjinama, što je u skladu s preporukama Savjetodavnog odbora za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina.

On je istaknuo i kako je proces privatizacije medija doista postavio određene izazove, vezane uz omogućavanje emitiranja programa na jezicima manjina. U tom kontekstu podsjetio je da je Komisija u svom posljednjem izvješću o Srbiji naglasila potrebu i da srbijanski javni medijski servis RTS osigura dosljedan pristup informacijama na jezicima nacionalnih manjina, što bi također moglo pridonijeti očuvanju manjinskih prava u pristupu medijima i informacijama na njihovu jeziku, uz omogućavanje uvjeta koji će osigurati održivost lokalnih manjinskih medija i medijskih programa namijenjenih nacionalnim manjinama. Na kraju, povjerenik je dodao kako će prava manjina svakako biti tema nadolazećih krugova pregovora sa Srbijom.

SRPSKI »KRALJ MESA« MATIJEVIĆ

Najveći vlasnik oranica u Hrvatskoj

Sindikata zaposlenih u poljoprivredi, prehrambenoj i duhanskoj industriji i vodoprivredi Hrvatske (PPDiV) upozorio je da srpski poduzetnik **Petar Matijević** nakon kupnje dviju poljoprivrednih zadruga u istočnoj Slavoniji najavljuje otpuštanje gotovo 60 posto zaposlenih.

Matijević, kojega nazivaju i »srpskim kraljem mesa«, od hrvatskog poduzetnika **Envera Moralića** kupio je koncem prošle godine Poljoprivrednu zadrugu Negoslavci i Poljoprivrednu zadrugu Jankovci sa stočnim farmama, skladištima, mehanizacijom i ukupno 1.500 hektara

vrlo kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta čime je, kako se navodi u priopćenju PPDiV-a, postao najvećim vlasnikom poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj.

Matijević je prvi srpski biznismen koji je kupio poljoprivredno zemljište u Hrvatskoj i ujedno najveći vlasnik oranica

u toj zemlji. Iako ima hrvatskih kompanija koje obrađuju znatno veće površine, one ih uzimaju u zakup, dakle, nemaju ih u vlasništvu. Matijević je sa svojih 30.000 hektara zemljišta i 2.600 zaposlenih najveći zemljoposjednik u Srbiji.

Z. S.

JEZIK – SIMBOL KULTURNE OSOBENOSTI

Očuvati »čuvara identiteta«

Dokle god bježimo ili se sramimo istine o samima sebi, o svom identitetu, porijeklu, jeziku, kulturi... svaka, pa i najbolja strategija obrazovanja bit će pucanj u prazno. Obrazovanje jest temeljni kamen svemu, ali prethodno pretpostavlja istinu o samome sebi, kaže vlč. Dragan Muharem

U crkvi prisustvuje-mo misnom slavlju na hrvatskom jeziku, a pitanje je koliko se hrvatski jezik upotrebljava kada se izađe iz crkve. O ranjivosti našeg materinskog jezika, odgovornosti samih pojedinaca za njegovu opstojnost, te o značaju obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji, razgovarali smo s magistrom teologije **Draganom Muharemom**, profesorom na Teološko-katehetskom institutu Subotičke biskupije i urednikom lista *Zvonik*, koji je bio jedan od prvih medija na hrvatskom jeziku u Vojvodini nakon raspada SFRJ.

HR: Kako hrvatski jezik može preživjeti u ovome podneblju? Je li on ranjiv od strane »jezičnog imperijalizma«?

Nisam po struci jezikoslovac. Prema tome, moje mišljenje ne mora biti relevantno stručnom mnijenju. Radije zauzimam poziciju »glasa s terena«. Odgovarajući na Vaše pitanje – hoće li opstati hrvatski jezik u ovome podneblju – ukazujem na činjenicu koja se često ili previđa ili stavlja sa strane. Dakle, (ne)izvjesnost opstanka

hrvatskog jezika ne ovisi toliko o našoj dijasporosti, ne/poznavanju jezika, pa čak ni o asimilaciji. Ovisi o – biologiji! Pogledajmo našu demografsku sliku! Narod, od glagola – roditi, koji više umire, nego li rađa, zacrtao je put glade budućnosti svoga jezika. Jezik živi, ali i umire s čovjekom. Odatle možete nazrijeti odgovor na pitanje kako se tomu oduprijeti.

HR: Je li dovoljno samo zakonodavstvo kojim se štiti hrvatski jezik u Srbiji ili je odgovornost ipak i na nama, ovdašnjim Hrvatima, glede očuvanja materinskog jezika?

HR: Je li važno, uz očuvanje standardnog hrvatskog jezika i očuvanje ikavskog govora, koji je jedan od govora hrvatskog jezika?

Ruku na srce, ali teško da bih mogao nabrojiti veći broj ljudi koji se »čistim« hrvatskim standardnim jezikom služe u svakodnevi. Dok dijalektno, pak, razmjerno više. Uglavnom među srednjom i starijom generacijom. Pitam se, nemojte mi zamjerit – može li standardni hrvatski jezik biti materinski, od imenice – mater, nama u dijaspori, kada naše matere nisu pričale takvim standardnim

HR: U kojoj mjeri Crkva doprinosi očuvanju našeg materinskog jezika?

O ulozi Crkve na ovim područjima u očuvanju identiteta nije potrebno govoriti, mislim da je bjelodano. Donedavno su crkve bile jedine oaze očuvanja nacionalne svijesti i kulture. Hvala Bogu, rasterećenje je uslijedilo demokratizacijom društva. Stoga ulogu Crkve vidim u jednom elegantnom odmaku od etno-folklornoga, dakako i političkoga, te snažnijem zauzimanju oko teološkoga. Time neće biti demonopolizirana nego, štoviše, oslobođena za autentično poslanje.

HR: Kako popularizirati obrazovanje na hrvatskom jeziku? Je li obrazovanje temeljni kamen za očuvanje našeg materinskog jezika i u budućnosti?

Primjećujem kako je nacionalni agnosticizam ozbiljno zagrizao u našu zajednicu. Po meni je porazno da se nekoga mora uvjeravati da odabere ono što bi se pretpostavljalo naravnim. Također mi je smiješno da se roditelji moraju »vrbovati« reklamirajući im kako je hrvatski odjel u školi rentabilniji po njihov novčanik – besplatan prijevoz, udžbenici, izleti... Vrlo simptomatično. Uvijek polazim od one Isusove – »istina će vas osloboditi«. Dokle god bježimo ili se sramimo istine o samima sebi, o svom identitetu, porijeklu, jeziku, kulturi... svaka, pa i najbolja strategija obrazovanja bit će pucanj u prazno. Obrazovanje jest temeljni kamen svemu, ali prethodno pretpostavlja istinu o samome sebi.

Z. S.

*Narod, od glagola – roditi, koji više umire,
nego li rađa, zacrtao je put glade
budućnosti svoga jezika.
Jezik živi, ali i umire s čovjekom.*

Kao povod nastanku bilo kojeg zakona, Božjeg, kaznenog, manjinskog... uvijek stoji neka anomalija kojoj zakon treba doskočiti – štiteći, ograničavajući, potičući. Prema tome, oni su uvijek ukaz na to da se dogodio neki otklon od samorazumljivog i prirodnog. Zakon nije potreban tamo gdje ne postoji ugroza. Čim je hrvatski jezik u Srbiji »pod zakonom«, znači da u pozadini nešto ne štima. Stoga je dobro da postoji. Ali on je samo pomoć, nadomjestak, nikad rješenje. Rješenje, pak, nezamjenjivo ovisi o nama, nikad mimo.

jezikom? Slikovitije, ponekad se osjećam strancem pred svojim župljanima forsirajući riječi koje se rijetko ili nikada ne koriste u svakodnevnom govoru ovoga podneblja. Isto tako, usiljeno i nezgrapno mi djeluju oni kojima standardni jezik nije »u krvi«. Ovoj problematici ne bih davao nikakav zaključak, jer nisam stručan za to. Svakako, ostaje ponuđenim promišljanje u koji je jezični izričaj »isplativije« dugoročno ulagati, tj. koji je jezični izraz prepoznatljiviji čuvar identiteta – standardni ili dijalektni?

DR. SC. ROBERT SKENDEROVIĆ, POVJESNIČAR IZ ZAGREBA

Kompromisi na račun hrvatskih manjinskih zajednica

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

*Na principijelnosti trebaju inzistirati i hrvatski predstavnici u Srbiji, ali i hrvatske političke stranke u Hrvatskoj * Problem demografskog nazadovanja vojvođanskih Hrvata očigledno je izrazito snažno povezan s politikom Srbije prema samoj Republici Hrvatskoj * Bila bi velika sramota za Srbiju da u potpunosti izgubi hrvatsku zajednicu*

U autohtonim hrvatskim zajednicama u europskim zemljama živi više od 200.000 Hrvata. Odnos prema njima i prava koja uživaju različit je – od potpunog nepriznavanja manjinskih prava kao što je slučaj u Sloveniji, do priznavanja manjinske lokalne samouprave Hrvata u Mađarskoj. O hrvatskim manjinskim zajednicama u europskim zemljama razgovarali smo s povjesničarom dr. sc. **Robertom Skenderovićem** iz Hrvatskog instituta za povijest iz Zagreba.

HR: Koliko Hrvata ima u manjinskih hrvatskim zajednicama u europskim zemljama, koje su to zemlje i gdje je brojčano najviše Hrvata?

Prema podacima Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske stanje je sljedeće: u Austriji autohtonih gradišćanskih Hrvata ima oko 50.000, u Bugarskoj živi oko 1.500 ljudi hrvatskog podrijetla, u Crnoj Gori je popis iz 2011. godine registrirao 6.021 Hrvata, u Češkoj oko 1.500, u Italiji moliških Hrvata ima oko 1.800, u Janjevu i Letnici (Kosovo op. a.) broj Hrvata je

spao na oko 350 duša, u Mađarskoj je prema popisu iz 2011. godine registrirano 26.774 Hrvata, u Makedoniji se računa da živi oko 2.500 Hrvata. Prema neslužbenim podacima iz 2012. godine u Rumunjskoj živi oko 6.000 Hrvata, u Slovačkoj se na posljednjem popisu iz 2011. Hrvatima izjasnilo nešto više od 1.000 ljudi, a u Srbiji se na posljednjem popisu, također 2011., Hrvatima izjasnilo 57.900 osoba. Na kraju, prema relevantnim procjenama u Sloveniji broj Hrvata nije manji od 55.000. Što se tiče demografskih trendova, u većini navedenih zemalja broj Hrvata pada iz godine u godinu. Na drugoj strani, pozitivan je primjer Mađarske u kojoj je između dva posljednja popisa broj Hrvata porastao za četiri posto.

HR: Iz ovih podataka vidi se da je broj Hrvata najveći u Srbiji. No, bez obzira na brojku, koliko je njihov status i položaj u ovim europskim zemljama u kojima žive sličan, a koliko se razlikuje od države do države?

Status i položaj Hrvata u navedenim je zemljama vrlo različit. Na to utječu

mnogi čimbenici. Neke zemlje prave razliku između starih autohtonih zajednica i novodoseljenih Hrvata. Tako Italija priznaje samo malu molišku zajednicu kao autohtonu manjinu, a sve ostale Hrvate u Italiji smatra novim migrantima koji nemaju pravo na status manjinske zajednice. Slično je s položajem Hrvata u Austriji, gdje samo gradišćanski Hrvati imaju položaj priznate autohtone manjine. Najteže je svakako u Sloveniji koja uopće ne priznaje Hrvate kao autohtonu manjinu, dok Talijanima, Mađarima i Romima priznaje takav status. Najbolje riješen status po mojem mišljenju imaju Hrvati u Mađarskoj koji u mnogim mjestima imaju priznatu lokalnu samoupravu; domicilna država financira njihov kulturni i prosvjetni rad, a imaju i jednog zastupnika u mađarskom parlamentu. Dakle, položaj Hrvata u pojedinim zemljama uvjetovan je povijesnim okolnostima, veličinom same hrvatske manjinske zajednice, razinom ukupnih odnosa domicilne države prema Republici Hrvatskoj, općim stavom domicilne države prema pitanju nacionalnih manjina te zakonodavnim i administrativnim ustrojem svake pojedine domicilne države.

HR: Asimilacija i smanjenje broja pripadnika hrvatske nacionalne zajednice problem je vjerojatno u svim zemljama u kojima ste pobrojali da žive Hrvati. Mogu li se izdvojiti one zemlje u kojima je to najdrastičnije? Spada li Srbija među njih, s obzirom na to da je posljednji popis pokazao da su Hrvati najstariji narod u Srbiji, a između dva popisa broj je smanjen za oko 18 posto? Ukoliko se uzme razdoblje od 50 godina, podaci su poražavajući: sa 169.000 broj Hrvata sada je sveden tek na 57.900.

Kao što sam već prije rekao, u većini zemalja broj Hrvata se smanjuje. Uzroci su različiti. Primjerice, broj Hrvata je na Kosovu najdrastičnije smanjen zbog ratnih zbivanja 1999. godi-

ne. Najviše su ugrožene vrlo male zajednice jer nemaju uvjeta prirodne obnove, odnosno njih najviše ugrožava prirodna asimilacija. To bi se moglo reći za zajednice u Bugarskoj, Crnoj Gori, Češkoj, Makedoniji i Slovačkoj. Što se tiče Srbije, možemo razlikovati užu Srbiju s Beogradom od Vojvodine. U Beograd i ostale gradove uže Srbije Hrvati su se doseljavali od 1918. do 1990. kao ekonomska migracija i tu je prisutna jaka prirodna asimilacija. Na drugoj strani, problem demografskog nazadovanja vojvođanskih Hrvata očigledno je izrazito snažno povezan s politikom Srbije prema samoj Hrvatskoj. Ipak, znakovito je da je broj Hrvata u Vojvodini počeo znatno padati još prije raspada Jugoslavije. Prvi puta to je znatno uočeno u popisu stanovništva 1981. godine. Zna se da se tu nije radilo o prirodnoj asimilaciji nego o problemu odnosa srpskih vlasti prema Hrvatima, konkretno progonu hrvatskih intelektualaca i kulturnih radnika od tadašnjih vlasti. Treba se samo sjetiti da je 1971. godine u Subotici ugušeno Hrvatsko proljeće zatvaranjem i političkim progonom preko stotine hrvatskih intelektualaca. O tome se danas gotovo ništa ne govori. Naravno da je to bila poruka ljudima iz puka da je javno izražavanje hrvatstva politički neprihvatljivo. Od tada mnogi utočište traže u »rezervnim« identitetima – jugoslavenstvu i bunjevštini. No, to nije bio kraj. Problem položaja Hrvata u Srbiji eskalirao je 1991. godine, u vrijeme ratnih sukoba. Danas je bolje nego u vrijeme Miloševićeve vladavine, ali daleko od mirnog suživota i prihvaćenosti. Pri tome treba naglasiti da su Hrvati u Vojvodini uvijek bili miroljubivi, marljiv i lojalan dio inače multietničkog stanovništva. No to im nikad nije priznato, niti je nagrađeno. To je velika nepravda prema vojvođanskim Hrvatima. Nadam se da će većinski srpski narod ipak brzo shvatiti kako je i njemu u interesu promijeniti svoj stav prema domaćim Hrvatima.

HR: Hrvati u Crnoj Gori, Makedoniji i Srbiji jedine su hrvatske manjinske zajednice koje još nisu postale dijelom Europske unije. Srbija je u fazi otvaranja poglavlja i koliko je to sada prilika da hrvatska manjinska zajednica uz potporu europarlamentaraca iz Hrvatske i uz potporu Zagreba izabere što više prava?

Republika Hrvatska kao punopravna članica suodlučuje o primanju Republike Srbije u Europsku uniju. Zato je to velika prilika da se status Hrvata u Srbiji međunarodno afirmira kao test demokratičnosti i istinske europske orijentiranosti Srbije. Promjena vlasti u Hrvatskoj nakon izbora krajem 2015. godine pokazala je, barem prema izjavama političara, da će se Hrvatska u budućnosti jače zalagati za zaštitu prava hrvatske zajednice u Srbiji. Važnost rješavanja toga problema istaknula je i predsjednica **Kolinda Grabar – Kitarović**, a i novi ministar vanjskih poslova **Miro Kovač** dao je nekoliko izjava kojima pokazuje da i on isto misli. O položaju Hrvata u Srbiji u više su navrata progovorili i naši europarlamentarci **Ruža Tomašić**, **Marijana Petir** i **Andrej Plenković**. Doduše, povjerenik za proširenje Europske unije **Johannes Hahn** smatra da je to bilateralan problem koji se ne bi smio stavljati kao tema relevantna za pristup Srbije Europskoj uniji. Očigledno je da je Europska unija, na čelu s Njemačkom, jako zainteresirana da Srbija što prije prođe pregovore, ali Hrvatska ima pravo braniti svoje stavove, posebice zato jer je odnos prema nacionalnim manjinama, kao što sam već rekao, test demokratičnosti i istinske europske orijentiranosti Srbije. Vjerujem da će to shvatiti i vodeći ljudi Europske unije.

HR: Kao jedno od uskraćenih prava spominje se i to što Hrvati nemaju svog zastupnika u parlamentu Srbije (za razliku od Srba u Hrvatskoj). Koliko bi to zaista bilo značajno za hrvatsku zajednicu u Srbiji?

Kao što je poznato, Srbi u Hrvatskoj imaju tri zagarantirana zastupnička mjesta u Hrvatskom saboru. Naravno da bi u duhu dobrosusjedskih odnosa dviju država i zbog zaštite manjinskih prava bilo važno da Hrvati u Srbiji uživaju ista ili jednakovrijedna prava. Pristupni pregovori Srbije Europskoj uniji nužno će dovesti do mijenjanja zakonodavnog ustroja, pa je zato sada prilika da se i taj problem riješi. Srpska strana obično ističe kako se hrvatski primjer ne može primijeniti u Srbiji, ali ja smatram da je to samo izgovor koji skriva stvarnu nespornost da se Hrvatima u Srbiji pruže ista manjinska prava. Nije mi jasno ni zašto je hrvatska vlast do sada izbjegavala princip reciprociteta. Radi se o temeljnom principu odnosa dviju država i vjerujem da će se sada to pitanje postaviti na vrh bilateralnih odnosa. Važnost uživanja prava zagarantiranog mjesta u parlamentu vrlo je jasna. Sudjelovanje u parlamentarnom životu daje snagu utjecaja na zakonodavstvo, veću prisutnost u političkom životu i u medijima. U Hrvatskoj kroz svoja mjesta u Hrvatskom saboru Srbi su gotovo kod svakih izbora u situaciji da njihovi glasovi mogu biti presudni za formiranje vlade. Zato je važno da i Hrvati u Srbiji imaju zagarantirana mjesta parlamentarnih zastupnika i to da ih se bira na zasebnim manjinskim listama. Prošlo iskustvo DSHV-ova ulaska u parlament na koalicijskoj listi Demokratske stranke, kada je **Petar Kuntić** uspio postati parlamentarni zastupnik, pokazalo je da takav model ne daje slobodu samostalnog političkog nastupa te da zato nije dobar.

HR: Koje ste još primjedbe imali, a koji se odnose na Hrvate u Srbiji?

Nažalost, problema ima jako puno. Najviše me čudi upornost srpske akademske zajednice na odvajanju Bunjevaca od hrvatskog nacionalnog korpusa. Iako dajem pravo svakome da se nacionalno izjašnjava onako kako

želi, pa tako i nekim Bunjevcima da se ne osjećaju Hrvatima, ne razumijem zašto se u srpskim akademskim krugovima tako organizirano i ustrajno radi na nastojanju da se Bunjevce povijesno i kulturno-identitetski odvoji od Hrvata. Pogotovo zato jer je dobro poznato da se Bunjevci u Hrvatskoj bez iznimke osjećaju Hrvatima, odnosno da je podjela na Bunjevce Hrvate i Bunjevce nehrvate prisutna samo u Vojvodini i da je manjim dijelom »izvezena« u Mađarsku. Šokiran sam, primjerice, stvaranjem bunjevačkog jezika, jer bi to trebao biti standardizirani jezik za samo 16 tisuća ljudi koji se izjašnjavaju Bunjevcima nehrvatima. Čemu, dakle, takva politika? Uostalom, sve ono što čitam iz njihovih medija samo me učvršćuje u zaključku da se ne radi o starome bunjevačkom govoru nego o nekome novome jeziku, temeljenom gotovo u istoj mjeri na srpskom vokabularu i na srpskoj sintagmi. Šokiran sam i činjenicom da su udžbenici za učenike zajednice Bunjevaca nehrvata tiskani na cirilici. Tko iole pozna povijest Bunjevaca u Bačkoj zna vrlo dobro da su oni uvijek koristili samo latinicu kao svoje pismo. Što se tiče same povijesti, čini mi se također da je u Bačkoj sasvim zapostavljena činjenica da su se stari Bunjevci u prvim izvorima iz XVII. i XVIII. stoljeća najviše izjašnjavali kao Dalmatinci. Vjerujem da je to također namjerno zaboravljena povijest, jer ne odgovara konceptu »katoličkih Srba« koji je izgleda još uvijek drag akademskim krugovima u Srbiji. No, treba naglasiti da je danas, u vrijeme interneta, međunarodnoj akademskoj zajednici mnogo teže podvaliti neke povijesne neistine, pa se nadam da će se i u srpskoj akademskoj zajednici uskoro dogoditi nužne promjene odnosa prema povijesti i kulturi bačkih Bunjevaca. Ta promjena diskursa je važna, jer se državne vlasti često u svojim odlukama pozivaju na autoritet znanstvenika.

HR: U odnosu na sve europske zemlje u kojima su Hrvati manjinska nacionalna zajednica, kako ocjenjujete odnos i pomoć službenog Zagreba prema njima?

Uvijek zastupam stajalište da službeni Zagreb treba snažno, uporno i principijelno zagovarati sve hrvat-

Problem položaja Hrvata u Srbiji eskalirao je 1991. godine, u vrijeme ratnih sukoba. Danas je bolje nego u vrijeme Miloševićeve vladavine, ali daleko od mirnog suživota i prihvaćenosti.

Promjena vlasti u Hrvatskoj nakon izbora krajem 2015. godine pokazala je, barem prema izjavama političara, da će se Hrvatska u budućnosti jače zalagati za zaštitu prava hrvatske zajednice u Srbiji.

...

U Hrvatskoj kroz svoja mjesta u Hrvatskom saboru Srbi su gotovo kod svakih izbora u situaciji da njihovi glasovi mogu biti presudni za formiranje vlade.

...

Ne razumijem zašto se u srpskim akademskim krugovima tako organizirano i ustrajno radi na nastojanju da se Bunjevce povijesno i kulturno-identitetski odvoji od Hrvata.

ske manjinske zajednice u europskim zemljama. To znači da se ne smiju raditi kompromisi zbog nekih drugih interesa. Nažalost, čini se da su se nekad radili kompromisi na račun hrvatskih manjinskih zajednica. Primjerice, hrvatski gospodarski interesi traže što srdačnije odnose pa se onda oni ponekad sukobljavaju s interesima hrvatskih manjinskih zajednica u susjednim zemljama. Smatram da je to nedopustivo. Na principijelnosti trebaju inzistirati i hrvatski predstavnici u Srbiji, ali i hrvatske političke stranke u Hrvatskoj. Tko se toga ne drži treba biti javno prozvan. Jednostavno, zaštićenost manjina je temelj međudržavnih odnosa. To je pogotovo važno sada kada je opstanak Hrvata u mnogim zemljama biološki ugrožen. Bila bi velika sramota za Srbiju da u potpunosti izgubi hrvatsku zajednicu. Na drugoj strani, davanje svih manjinskih prava koja uživaju i Srbi u Hrvatskoj ne bi trebalo predstavljati politički napor niti neki veliki financijski trošak. Dakle, za većinski srpski narod zaštita Hrvata u Srbiji stvar je kulture, civiliziranosti, zapravo dokazivanja da se istinski želi stvoriti tolerantno društvo u kojemu su manjine bogatstvo.

HR: Koliko bi bila korisna međusobna suradnja manjinskih zajednica, primjerice one iz Srbije i Mađarske, ili iz Austrije i Mađarske...?

Međusobna suradnja uvijek je korisna. Svaka suradnja sa sunarodnjacima dobra je za jačanje vlastite nacionalne osviještenosti. Osim toga, suradnja manjinskih zajednica iz jedne ili više država može pomoći osmišljavanju projekata, poboljšanju rada svake pojedine zajednice na političkom ili kulturnom radu, prenošenju iskustava u odnosima s javnošću, medijskim kampanjama i ustroju institucija. Prije svega, vjerujem da bi takva suradnja mogla unaprijediti vrlo važan element jačanja ljudskih potencijala svake zajednice. A ljudi su najvažniji. Nadam se da će kvalitetan rad s mladima rezultirati pojavom nove generacije obrazovanih, profiliranih ljudi koji će moći unaprijediti život Hrvata u Srbiji. Unatoč svemu, ja sam uvijek optimist.

TRIBINA O KNJIŽEVNOSTI VOJVOĐANSKIH HRVATA U ZAGREBU

Nedovoljno vidljivi – i kući i doma

*Povod za razgovor bila je nedavno objavljena knjiga **Suvremena vojvođansko-hrvatska kratka priča***

U zagrebačkoj Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića prošloga je petka bilo riječi o književnosti vojvođanskih Hrvata. Povod za to bilo je predstavljanje knjige *Suvremena vojvođansko-hrvatska kratka priča* objavljene nedavno u nakladi Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ* iz Subotice.

Gosti književne večeri bili su urednik i priređivač spomenute knjige **Vladan Čutura** (u ulozi moderatora), neki od autora zastupljenih u ovom izboru – **Neven Ušumović**, **Tomislav Žigmanov** i **Lajčo Perušić** te, u ime nakladnika, ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Karan**. Na predstavljanju je otvoreno više pitanja – od fenomena manjinske književnosti, preko položaja suvremene hrvatske književnosti Hrvata u Vojvodini do učestalosti međukulturalnih književnih prožimanja.

STATUS I IŠČITANOST

Lajčo Perušić smatra da je fenomen »manjinstva« bliži političkom, negoli umjetničkom identitetu. Po njegovom sudu, djela Hrvata u Vojvodini spadaju u cjelokupni korpus hrvatske nacionalne umjetnosti.

»Sva umjetnička umjetnička djela koja nastaju, primjerice u slikarstvu ili kiparstvu, spadaju u korpus nekog naroda, u ovom slučaju hrvatskoga. Kada govorimo o književnosti, jezik je, bio on standardni ili dijalekt, samo oruđe«, kaže Perušić.

Hrvatska književnost u Vojvodini ima brojne deficite – poput nepostojanja institucionalnih okvira, koji se onda odnose i na problem prijenosa znanja, socijalizacije i samorazumijevanja, naveo je Tomislav Žigmanov. Ta je književnost u Hrvatskoj, kako dodaje, visoko neiščitana. Na pitanje o državnoj politici Srbije spram kultura nacionalnih manjina, Žigmanov

je kazao: »Malo je usmjerenih aktivnosti državnih institucija spram potpore manjinskim kulturama u Srbiji, dok je taj odnos bolji na teritoriju AP Vojvodine gdje postoji veća senzitivnost kada su u pitanju potrebe manjina u kulturi, pa i tako njihove književnosti.«

POZICIJA RUBA

Pozicija ruba i složen identitet, što je karakteristika manjinskih pisaca, kako smatra Neven Ušumović, mogu biti osnova za zanimljivu autorsku poziciju.

»Književnost nam osigurava da dinamiziramo, a ne purificiramo te složene identitetske odnose. To je šansa za manjinskog pisca, kreativni put koji oni otvaraju«, kazao je Ušumović.

Ušumović se dotaknuo i teme međukulturalnih prožimanja.

»Ono što se pretpostavlja kada su u pitanju primjerice Istra ili Vojvodina jest da književnosti različitih nacionalnih zajednica

komuniciraju. Ali to često nije tako, izuzev pojedinačnih nastojanja. A ta komunikacija je bitna za život neke regije, kontakti i učenje o drugim kulturama. One bi na kulturnom planu trebale biti ravnopravne, trebale bi postojati različite platforme poput nastave iz zavičajne povijesti, koja postoji u Istri. Posebice imajući u vidu posljedice 90-ih godina«, kazao je Ušumović.

Ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* Ivan Karan upoznao je prisutne s djelatnošću te ustanove, među kojima je i ona nakladnička a u okviru koje je dosad samostalno ili u sunakladi objavljeno 74 naslova. Najavio je kako će tijekom 2016. ta ustanova nastaviti s akcijom poklanjanja kompleta svojih knjiga knjižnicima u Srbiji, ali i Hrvatskoj. Jedna od njih bit će i poznata knjižnica u središtu glavnog grada Hrvatske, točnije u Preradovićevoj 5, koja je ugostila vojvođansko-hrvatske književnike.

H. R.

HOĆE LI POSLIJE 36 GODINA BITI TISKAN RUKOPIS VINKA ŽGANCA?

Narodne popijevke »pod slojem prašine«

*U Gradskom muzeju u Somboru čuva se rukopis Vinka Žganca s narodnim pjesmama iz Sombora i okolice * Za tim rukopisom hrvatski etnomuzikolozi tragali su godinama*

Poslije skoro 30 godina, koliko su etnomuzikolozi iz Hrvatske tragali za rukopisom zbirke izvornih narodnih pjesama *Narodne popijevke iz Sombora i okolice* koje je sakupio **Vinko Žganec**, ne samo da se zna da je rukopis u Gradskom muzeju u Somboru već postoji i nada da bi ova zbirka mogla biti i objavljena. O tome su na inicijativu UG-a *Urbani Šokci* iz Sombora razgovarali generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov** i ravnatelj Gradskog muzeja Sombor **Branimir Mašulović**.

Svi sudionici tog razgovora suglasni su da je važno tiskanje ove zbirke, ali da je jedini problem kako osigurati novac za to. Procjene su da bi cjelokupni troškovi pripreme i tiskanja 500 primjeraka iznosili oko tri tisuće eura. Prvi korak bit će kontakt konzula Pleše s Međimurskom županijom i gradom Čakovcem s upitom jesu li, s obzirom na to da je Žganec podrijetlom s tog područja, zainteresirani sudjelovati u financiranju ovog projekta.

Da bi se znalo o koliko važnom rukopisu je riječ krenimo nekim redom.

»IZGUBLJENI« RUKOPIS

Akademik Vinko Žganec bio je hrvatski etnomuzikolog, jedan od najznačajnijih hrvatskih zapi-

sivača narodnih plesova, pjesama, običaja i obreda. Osnivač je Instituta za narodnu umjetnost, danas Institut za etnologiju i folkloristiku (IEF). Razdoblje od 1927. do 1941. godine proveo je u Somboru, gdje je imao svoj odvjetnički ured. Za vrijeme boravka u Somboru postavio je temelje sakupljanju i istraživa-

Institutu za etnologiju i folkloristiku u rukopisu su zbirke Vinka Žganca *Narodne popijevke iz Bačke, Baranje i Srijema, Crkvene popijevke iz Bačke i Crkvene popijevke iz Svetozara Miletića*.

Za hrvatske etnomuzikologe sudbina rukopisa *Narodne popijevke iz Sombora i okolice* sa 174 zapisa, koja je 1979. godi-

šena od zaborava, da se te pjesme mogu koristiti u folklornom amaterizmu, u znanosti, ali je bitna i za dokazivanje hrvatske nacionalne cjelovitosti i zajedništva. Jako se veselim što će, ako Bog da, taj rad zaživjeti i da ćemo čuti neke stare/nove popijevke, odgovor je koji smo dobili od Miroslave Hadžihusejnović – Valašek na naš upit koliki je značaj ove Žgancove zbirke.

A upravo je ona bila ta koja je potaknula **Mariju Šeremešić**, predsjednicu UG *Urbani Šokci*, da u Somboru traga za ovim rukopisom.

POTRAGA

Polazište je bilo posebno izdanje zbornika *Narodna umjetnost* IEF iz 1991. godine posvećenog dr. Vinku Žgancu i u kome su objavljena dva članka o njegovoj melografskoj i glazbenoj djelatnosti u Somboru između 1934. i 1941. godine. Članak **Miroslava Vuka** je uvodni tekst za gotovu zbirku popijevki iz Sombora, koja je još 1979. godine priređena za tisak. **Nice Facile** pak piše da je rukopis – tekstovi i note, Samoupravna interesna zajednica za kulturu općine Sombor otkupila od supruge pokojnog Vinka Žganca, ali ta zbirka do objave tog zbornika (1991. godine) još nije tiskana. Pitanje je bilo je li poslije gašenja SIZ-a za kulturu rukopis sačuvan i

Tomislav Žigmanov i Velimir Pleša
u somborskom muzeju

nju svjetovne i crkvene pučke glazbe među bačkim Šokcima i Bunjevcima. O pjesmama šokačkih i bunjevačkih Hrvata u rukopisnim notnim zbirkama Vinka Žganca pisala je mr. sc. **Miroslava Hadžihusejnović – Valašek** (rad objavljen u Zborniku *Urbani Šokci* br. 4). U

ne pripremljena za tisak bila je nepoznata, sve do prije nekoliko mjeseci kada je splet sretnih okolnosti doveo do toga da se danas razgovara o mogućnosti tiskanja ove vrijedne etnomuzikološke zbirke.

»Važnost te građe velika je, kako zbog činjenice da je spa-

ŽGANCOV RAD U SOMBORU

Između 1930. i 1940. godine Žganec je u Somboru i Santovu zabilježio 118 crkvenih pjesama, u Somboru je tijekom 1934. godine zabilježio 142 pjesme, a između 1936. i 1940. godine 153 crkvene i svjetovne pjesme iz Lemeša. Tijekom boravka u Somboru zapisao je oko 2.000 napjeva i plesova iz Vojvodine i Hrvatske. Mnoge od ovih zapisa obradio je za razne instrumentalne sastave i zborove. Tijekom rata kompletni arhiv u kojoj su bile kompozicije i dio zapisa pjesama je propao.

gdje bi mogao biti. U potragu je krenula predsjednica *Urbanih Šokaca*.

»Kontaktirala sam kulturne djelatnike iz vremena kada je obavljena primopredaja materijala. U toj potrazi doznala sam da su svi materijali i rukopisi koji nisu bili interesantna arhivska građa ostavljeni u podrumu Kronić palače, koji je bio poplavljen i sva građa uništena. S obzirom na to da rukopis nisam pronašla u arhivu, to me je malo pokolebalo, ali je Miroslava Hadžihusejnović – Valašek bila uporna i ja sam nastavila potragu, ali bezuspješno. Onda su jesenas održani Dani hrvatske kulture kojima je prisustvovao i generalni konzul Pleša, a prigodom otvaranja izložbe u muzeju djelatnici muzeja upoznali su ga i s vrijednom građom koja se čuva u somborskom muzeju. Nije mi to još ništa značilo, ali kada je objavljen tekst o konzulovoj posjeti HKUD-u *Vladimir Nazor*, gdje je on izjavio da je iznenađen da se u muzeju u Somboru nalazi rukopis Vinka Žganca, dvojbe nije bilo – to je

ono što sam tražila«, priča nam Marija Šeremešić.

Ona je uz suglasnost muzeja odmah kontaktirala Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i konzulat u Subotici. I tako dolazimo do početka ove priče i susreta i razgovora o mogućnosti tiskanja ovog vrijednog etnomuzikološkog djela.

POTPORA

Ravnatelj Gradskog muzeja Sombor Branimir Mašulović kazao je da je muzej proteklih sedam godina pokušavao na natječajima osigurati novac za tiskanje ove zbirke, ali da su na natječajima Ministarstva kulture i pokrajinskim tajništvima odbijani, te su izgubili svaku nadu da će ova vrijedna zbirka jednog dana i biti tiskana.

»Da li zbog nerazumijevanja, manjka novca ili zato što su prioritet imale neke druge stvari, tek na tim natječajima mi smo redovito odbijani. S obzirom na našu dobru suradnju s *Urbanim Šokcima* i *Vladimirom Nazorom* voljni smo dati svoj doprinos zaštiti nacionalnih manjina, ali

nismo do sada naišli na razumijevanje glede tiskanja ovog rukopisa«, kazao je Mašulović.

Kako se čulo od djelatnika muzeja, cjelokupni troškovi tiskanja rukopisa *Narodne popijevke iz Sombora i okolice*, s nakladom od 500 primjeraka stajalo bi oko 3.000 eura.

»Žgancov rukopis praktički je pripremljen za tisak. On sadrži 174 napjeva s notnim zapisom. U zbirci su pjesme iz Sombora, okolice Sombora kao što su Bereg, Bač, Vajska, dijela Slavonije i jednim malim dijelom iz Bosne i Hercegovine i Makedonije«, kaže kustosica etnologinja **Nada Putica**, koja je zajedno s etnologom konzervatorom **Pavlom Karabasilom** autorica rada o rukopisu Vinka Žganca, koji je tiskan u Godišnjaku somborskog muzeja 2014. godine, što je bio njihov pokušaj da i na takav način stručnu javnost zainteresiraju za ovo vrijedno djelo, koje 36 godina čeka na svoju objavu iako je za tisak pripremljena još 1980. godine. Koliki je značaj ovog rukopisa govori i to što više od polovice zapisa nije više u upo-

rabi, pjesme su zaboravljene ili su izmijenjene melodije i riječi.

»Ja ću kontaktirati župana Međimurske županije i grad Čakovec i obavijestiti ih o rukopisu koji se čuva u somborskom muzeju. Mislim da bi se mogla pronaći neka sredstva za tiskanje ove knjige. Ovaj naš napor vidim kao pokušaj da zajednički omogućimo tiskanje rukopisa Vinka Žganca«, kazao je konzul Pleša i obećao da će povratnu informaciju vrlo brzo dostaviti somborskom muzeju.

Potporu daje i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, a tražit će se i potpora Pokrajine, Grada Sombora, Matice hrvatske.

»Vojvođanski Šokci i Bunjevci još nisu dali našoj narodnoj kulturi sve ono čime oni obiluju. Premalo su Zagreb i Hrvati bili s njima u dodiru, pa je potrebno da se njihov međusobni saobraćaj i poznavanje proširi, kako bi među njima nastala veća duhovna veza i time velika korist za opću narodnu i kulturnu stvar«, pisao je Žganec 1936. godine. Osamdeset godina poslije evo načina da se to promijeni.

Zlata Vasiljević

MIGRANTI U ŠIDU

Neizvjesna sudbina

Što se tiče suradnje s pripadnicima granične policije Hrvatske, u graničnoj policiji u Šidu ističu da je suradnja na vrlo visokoj razini koja omogućava i normalan i lakši prijevoz migranata koji vlakom odlaze u Hrvatsku

Situacija s novopristiglim migrantima u prihvatni centar u Šidu iz dana u dan postaje sve neizvjesnija. Tijekom proteklog tjedna iz Hrvatske je vraćeno 217 migranata. Kako kaže šefica Biroa za suradnju s medijima MUP-a Srbije **Biljana Popović – Ivković**, riječ je o ekonomskim migrantima koji su vraćeni u Srbiju i koji prema svim sporazumima i procedurama Srbije sa zemljama iz regije trebaju biti vraćeni u zemlje iz kojih su došli, jer se ne radi o izbjeglicama iz ratom zahvaće-

nih područja. Migranti koji su vraćeni vlakom iz Hrvatske u Šid uglavnom su Afganistanci, Iračani i mali broj Sirijaca.

Krajem proteklog tjedna u Prihvatnom centru u Šidu, a koji shodno dokumentaciji koju posjeduju mogu nastaviti put dalje u Hrvatsku, nalazilo se oko 400 migranata. Preostali dio, njih oko 300, koji spadaju u kategoriju ekonomskih migranata, smješteni su u tri prihvatna centra u Šidu: objekt stare klanice kod željezničke postaje Principovac i motel *Adaševci*. Njihova sud-

bina i dalje je neizvjesna, a njihovo nezadovoljstvo kulminiralo je u nedjelju, 21. veljače, kada su se pješice uputili preko sela *Adaševci* ka graničnom prijelazu Batrovci.

SITUACIJA POD KONTROLOM

Prema informacijama dobijenim od granične policije u Šidu, novonastalu situaciju s migrantima svakodnevno kontroliraju pripadnici MUP-a. Osim sporadičnih izjava nezadovoljstava

među migrantima koji su smješteni u prihvatnim centrima, većih incidenata nije bilo:

»Migranti koji se nalaze u ovom području smješteni su u prihvatne centre u Šidu, koji su prilagođeni za prihvati. Među njima su svakodnevno pripadnici MUP-a koji su zaduženi za praćenje stabilnosti javnog reda i mira i sprječavanja eventualnih kaznenih djela. Na svu sreću nemamo nekih posebnih incidenata koji bi se mogli podvesti pod posebna kaznena djela. Gdje je veliki broj ljudi, mora biti i nekih čarki, ali to se sve brzo i lako riješi. Trenutno je situacija stabilna i zadovoljavajuća i uz pomoć prevoditelja Komesarijata za izbjeglice i nevladinih organizacija s kojima smo svakodnevno u kontaktu, pokušavamo riješiti svaki problem koji se pojavi«, navodi šef pogranične policije u

DOVOLJNO ZALIHA

U području asistencije i savjetodavni rad s migrantima svakodnevno su uključeni i predstavnici UNHCR-a koji pružaju pomoć migrantima na željezničkoj postaji u Šidu. Zbog novonastale situacije, sve veća potreba je za pružanjem pomoći ovim ljudima, među kojima su i veći broj starih, nemoćnih, bolesnih, majki i djece:

»Ono što mi radimo jeste da identificiramo lica s posebnim potrebama, omogućavamo im prioritete pri ukrcaju u vlakove kako bismo našim kolegama u Hrvatskoj skrenuli pozornost na njih kako bi ih primili na odgovarajući način. Imamo dovoljno zaliha da podmirimo potrebe ovih ljudi. Do sada smo imali 1.500-2.000 ljudi dnevno, ali uspijevamo podmiriti njihove potrebe. Suradnja s njima je dobra i to su ljudi kojima treba pomoći i ne prave nam nikakve probleme. Spremni smo na svaku situaciju i mislim da neće biti nikakvih problema u pružanju pomoći ovim ljudima«, kaže **Aleksandar Dišević** u ime UNHCR-a.

Na transparentu piše: Poštujte naša ljudska prava

Šidu **Mića Đukić**. Kada je riječ o rješavanju sudbine ekonomskih migranata, u šidskoj graničnoj policiji ističu da sve ovisi o mjerama koje donesu nadležna tijela Srbije:

»Oni će riješiti njihovu sudbinu, donijeti odluku u kom pravcu će se kretati taj dio migranata. Sve ovisi o tome hoće li ti ljudi izraziti namjeru da traže azil u Srbiji, pa će biti smješteni u prihvatne centre za prijem azilanata ili će u dogovoru s Makedonijom biti obavljena readmisija tih osoba u tu zemlju«.

RJEŠENJE UVOĐENJE NOVIH MJERA

Kao jedno od prihvatljivih rješenja navodi se provedba u praksu novih mjera Makedonije, Srbije, Hrvatske, Slovenije i Austrije. Prema dogovoru direktora policije, neće se dopustiti ulazak preko granice migranata koji nemaju putne isprave ili imaju krivotvorene dokumente i koji daju pogrešne podatke o identitetu. Kao jedan od načina rješavanja novonastale situacije

navodi se i uvođenje novih mjera i procedura kao i zajednički i koordiniran i usuglašen pristup svih zemalja duž zapadnobalkanske rute:

»Na sastanku direktora policije dogovoreno je 15 točaka od kojih je najznačajnija profiliranje na grčko-makedonskoj granici. Prema toj odluci, izbjeglice, odnosno migranti, trebali bi se odmah odvajati od onih koji imaju uvjete za odlazak u zemlje Europske unije. To podrazumjeva i izdavanje jedinstvenog tranzitnog papira na cijeloj balkanskoj ruti koje će samo biti ovjeravano od nadležnih zemalja kroz koje oni prolaze. To je odluka za ubuduće i treba vrlo brzo očekivati takav način transporta migranata, gdje je svakoj zemlji ostavljena mogućnost da odabere način transfera kroz svoj teritorij«, ističe Mića Đukić.

Što se tiče suradnje s pripadnicima granične policije Hrvatske, u graničnoj policiji u Šidu ističu da je suradnja na vrlo visokoj razini i koja omogućuje normalan i lakši prijevoz

migranata koji vlakom odlaze u Hrvatsku:

»Suradnja s kolegama iz Hrvatske nije vezana samo za migrante. Mi imamo jako dobru suradnju na profesionalnom nivou dulji niz godina. Sada se pokazalo da je ta suradnja, koja je njegovana godinama, dala svoje rezultate i da nemamo nikakve probleme u komunikaciji prilikom prihvata i otprema migranata a sve u skladu s protokolom i sporazumu o suradnji koji su potpisali ministri unutarnjih poslova Srbije i Hrvatske«.

NEZADOVOLJNI

U petak, 19. veljače, na željezničku postaju u Šidu tijekom dana nije stigao vlak iz Hrvatske sve do večernjih sati. Vlakom iz Hrvatske vraćeni su svi migranti koji nisu dobili odobrenje da nastave put k Austriji i Njemačkoj, kao i oni koji su iz Slovenije vraćeni u Hrvatsku:

»Vratili su me iz Hrvatske u Šid. Tražili su od mene da potpišem neke dokumente nakon čega su me vratili nazad. Imam

osobne dokumente, a jedina mi je greška što sam ilegalno prešao grčku granicu. Ako su me oni primili, onda je njihova odgovornost da riješe moj problem. Već dva dana sam u Šidu, imam bolesno dijete i stanje mu se pogoršalo. Mi iz ove grupe koji smo došli iz Afganistana nismo došli zbog loše ekonomske situacije nego zato što se plašimo za sigurnost svojih obitelji. Ne treba mi ni hrana ni voda i spreman sam na najgore učiniti sebi ukoliko mi se ne omogući da nastavim put dalje«, kaže **Seid Olimioh** iz Afganistana.

Grupa nezadovoljnih migranata u nedjelju se pješice uputila od prihvatnog centra u Šidu ka graničnom prijelazu Batrovci, kako bi nastavila put dalje ka Hrvatskoj. Sa sobom su nosili transparente na kojima je pisalo »Poštujte naša ljudska prava«. Na tom putu zaustavila ih je policija, a nezadovoljni migranti su nakon pregovora ukrcani u autobuse i preveženi u prihvatni centar Principovac.

Suzana Darabašić

Čuvamo li dovoljno materinji jezik?

ZVONKO TADIJAN,
profesor, Sonta

Materinski jezik se čuva u obitelji

Bez obzira na proglašen svjetski Dan očuvanja materinskog jezika i na sve administrativne mjere, mislim da tu bitku polako ali sigurno gubimo, bilo da je riječ o hrvatskom ili o srpskom jeziku na prostoru na kojem obitavamo. U još nepovoljnijoj poziciji smo mi, pripadnici autohtone etničke skupine vojvođanskih Hrvata – Šokaca. Naš materinski govor je šokačka ikavica, jedan od dijalekata hrvatskog jezika. Istina, ovaj lokalni govor je zastupljen u dobrom broju sončanskih obitelji, poglavito kod starijeg dijela populacije. Kod mlađih generacija, osobito kod djece osnovnoškolske dobi, koja su po naravi znatno podložnija vanjskim utjecajima, materinski govor ustupa mjesto nekom nakaradnom slengu, prepunom tuđica, skraćenica i raznih, mojim generacijama slabo razumljivih kovanica. To je, u stvari, vrlo ubrzana asimilacija, znatno potaknuta najeksponiranijim medijima. S pozicije ravnatelja škole ne mogu puno uraditi, obrazovni programi se moraju poštovati, a kao predsjednik *Šokadije* sa svojim suradnicima sam uspio dosta uraditi na očuvanju našega staroga govora. Puno toga smo istražili, zapisali i snimili. Otrgli smo od zaborava i zapisali puno riječi i izraza iz prošlosti, koji su već bili praktički nestali. U više navrata ugostili smo i eminentne stručnjake za istraživanje govora na prostorima na kojima žive hrvatske manjinske zajednice. Tako smo ipak za neka buduća vremena uspjeli sačuvati bilo u pisanoj, bilo u snimljenoj formi, materinski govor naših predaka, koji je i najbitnija odrednica našeg nacionalnog bića.

I. A.

FRANJO DULIĆ,
poljoprivrednik, Đurđin

Očuvajmo ikavicu

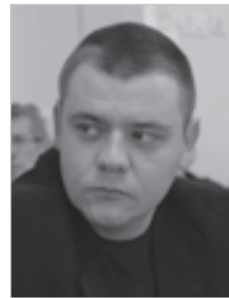
Kod kuće govorimo ikavicom, našim materinjim jezikom koji je na ovim našim terenima bio mnogo više priznat nego što je sada. Trudim se da ona u našem i životima naše djece bude osnovna i prva, a kada odu u školu ako je sat hrvatskog neka *divane* hrvatski, ako je sat mađarskog neka *divane* mađarski, ali ponavljam želio bih pod svaku cijenu ikavicu sačuvati. Primjerice, moja kći **Andrea** studira u Zadru i na svim razinama svojih studija se isključivo služi ikavicom, što mi je osobito drago, a što negdje drugdje vjerojatno ne bi bilo moguće. Ikavicu možemo sačuvati samo ako je redovito prakticiramo u svom svakidašnjem govoru da bi što više ostala u ušima. Trebamo je negovati i paziti jer ona je neraskidivi dio nas. Opet, u današnjim okolnostima i s obzirom na razne životne situacije nije ikavicu lako očuvati. Kada imamo nesmetanu priliku koristiti je, trebamo je maksimalno koristiti, a u situacijama kada je potrebno govoriti književnim hrvatskim i srpskim jezikom onda ćemo tako govoriti.

Moja djeca idu u hrvatske odjele i tamo govore standardnim hrvatskim jezikom, a kada dođu onda isto govore hrvatski, ali na ikavici. Osobno, vrlo mi se svidio primjer ovdašnjih Nijemaca kod kojih sam u nekoliko navrata bio u posjetu, koji u svojim domovima njeguju svoj materinji jezik i djeca poslije odlično govore njemački, a izvan kuće govore svim drugim jezicima sredine u kojoj žive. Tako i mi trebamo i moramo čuvati našu ikavicu i govoriti je što više i što češće.

D. P.

DARIO ŠPANOVIĆ,
nastavnik, Srijemska Mitrovica

Više u školama nego kod kuće

Među temeljne postulate manjinskih prava spada izražavanje vjerskih i nacionalnih osjećaja, očuvanje kulturnih i tradicijskih vrijednosti, a posebice učenje materinjeg jezika i kulture kao i slobodu govora. Život u višejezičnim sredinama je veliko bogatstvo jer se narodi u svom prožimanju, jezičnom i kulturnom, bolje upoznaju i kvalitetnije komuniciraju. To se najprije ističe u onim sredinama u kojima pojedinci govore dva ili više jezika, svjesni da im je potreban i jezik većinskog naroda i vlastiti materinji kojim čuvaju svoje nacionalno i kulturno naslijeđe. Neiscrpno bogatstvo jezika pružit će djeci različite mogućnosti za njihovo osobno usavršavanje i napredovanje. Izučavanje materinjeg jezika kao i nacionalne kulture u osnovnoj školi predstavlja prvi korak očuvanja kulture, tradiciji i identiteta jednog naroda, a njegovanje višejezičnosti doprinosi bogatstvu svijeta. Kroz nastavu hrvatskog jezika kao i čitanjem važnih djela nacionalne književnosti, nacionalne povijesti i etnologije na materinjem hrvatskom jeziku, djeca upoznaju značaj kulturne baštine i razvijaju kolektivnu svijest o tomu. Bez očuvanja svoga materinjeg jezika ubrzano se gubi i nacionalni identitet, a jezik nas identificira i kao osobe i kao pripadnike određene nacionalne zajednice. Stoga je pravo na izučavanje materinjeg jezika i nacionalne kulture jedno od temeljnih ljudskih prava. Smatram da se materinji jezik više njeguje u školama nego u obitelji. Djeca na satovima hrvatskog jezika pričaju, čitaju i pišu na hrvatskom ali kada dođu doma, rijetko se govori hrvatski.

S. D.

**RAZGOVOR POVODOM
RADA SIRMIMUMARTA:**
**ANDREJ ŠPANOVIĆ, ZAMJENIK DIREKTORA CENTRA
ZA KULTURU U SRIJEMSKOJ MITROVICI**

Centar kulturnih i umjetničkih zbivanja

Centar za kulturu *Sirmiumarta* u Srijemskoj Mitrovici osnovan je 1971. godine kao institucija kulture koja je objedinila do tada postojeće muzičke aktivnosti Srijemske Mitrovice. Osnovna djelatnost *Sirmiumarta* je organiziranje i razvijanje muzičke, scenske i poetske djelatnosti djece i mladih kroz rad organizacijskih jedinica, ali i realiziranje programa kulturno-umjetničkog stvaralaštva i zabavnog života. Svojim programskim opredjeljenjem Centar za kulturu djeluje na svim područjima kulturnih i umjetničkih zbivanja i na afirmiranju umjetničkog potencijala Grada Srijemska Mitrovica. O značaju Centra za kulturu za sam Grad Srijemsku Mitrovicu, njegovanju amaterizma, kao i njegovoj ulozi u radu manjinskih kulturnih udruga, razgovarali smo sa zamjenikom direktora *Sirmiumarta* **Andrejom Španovićem**.

Koliko je trenutačno broj amatera u okviru Centra za kulturu *Sirmiumarta*?

U okviru *Sirmiumarta* radi oko 300 amatera u folklornom ansamblu *Branko Radičević*, Tamburaškom orkestru *Srem*, Narodnom orkestru, recitatorskom studiju *Kaliopa*, dječjem dramskom studiju *Aes*, školi sinitisajzera i školi engleskog jezika. Folklorni ansambl *Branko Radičević* je najveći folklorni ansambl u Srijemu i svi članovi, kako tog folklorog ansambla tako i članova ostalih sekcija, tijekom cijele godine sudjeluju u kulturnim programima grada čiji je organizator upravo *Sirmiumart*. Mi smo organizatori nekih od najvećih kulturnih manifestacija u gradu. Međunarodni festival folklornih ansambala *Srem-folk fest* je jedna od najvažnijih manifestacija u našem gradu kada se okupi između 30.000 i 40.000 ljudi. Osim te manifestacije, *Sirmiumart* je organizator ili suorganizator i ostalih značajnih kulturnih manifestacija.

Jesu li Srijemci dovoljno upoznati sa značajem ove kulturne institucije za sam grad?

Mislim da nisu dovoljno, jer mnogi ljudi u gradu kada se kaže folklorni ansambl *Branko Radičević*, misle da je to folklor sam za sebe, a ne znaju da iza te folklorne skupine stoji *Sirmiumart*. Slično je i sa manifestacijom *Srem-folk fest* koja je jedna od najmasovnijih manifestacija folklora u Srbiji. Za organiziranje takve manifestacije potrebno je godinu dana rada. Za sve je to zaslužna uhodana ekipa ljudi zaposlenih u *Sirmiumartu*, mada imamo i vanjske suradnike kako bismo se kvalitetno i

uspješno organizirali svi kulturne programi u gradu.

Koliko je *Sirmiumart* važan za rad manjinskih kulturnih udruga u gradu? Je li suradnja do sada bila korektna?

Prije osnutka svih manjinskih kulturnih udruga, hrvatske, ukrajinske, postojao je u gradu folklorni ansambl *Branko Radičević* u kojem su većina rukovodilaca ove kulturne institucije bili članovi. Kada su se osnovale manjinske kulturne udruge, svi oni su prešli u svoja društva a neki su postali i voditelji određenih sekcija u manjinskim kulturnim udrugama. Danas postoji jako dobra suradnja između svih. Mnoga djeca koja igraju u folklornom ansamblu *Branko Radičević* igraju i u HKC-u *Srijem – Hrvatskom domu*. Članovi folklorne skupine *Branko Radičević*, održavaju svoje probe kod nas u *Hrvatskom domu*. Tako da mogu reći da je suradnja jako dobra, što je jako važno i nastojat ćemo da i u budućnosti negujemo dobre odnose.

Kakva je situacija s održavanjem kulturnih manifestacija u 2016. godini, s obzirom na to da su u gotovo svim lokalnim samoupravama smanjena financijska sredstva za kulturu?

Gotovo 95 posto kulturnih manifestacija u gradu financira Grad Srijemska Mitrovica. Čak i međunarodni festival folklora, kao što je *Srem-folk fest*, nije bio do sada financiran od viših instanci nego isključivo iz općinskog proračuna. Ove godine nešto su nam umanjena financijska sredstva, ali što se tiče kultur-

nih sadržaja oni će ostati na istoj razini kao i prošle godine. Naša želja je bila da povećamo broj kulturnih događanja, međutim s obzirom na smanjena sredstva morat ćemo zadržati isti broj kulturnih programa, možda čak i nešto više jer ćemo ići na varijantu da ono što imamo iz vlastitih kapaciteta, pružimo u nešto većem broju.

Objekt *Sirmiumarta* je jedan od značajnih objekata spomenika kulture u gradu. Potrebna mu je sanacija, ali problem je što je i često meta vandala. Kako se taj problem može riješiti?

To nam je i najveći problem. Zgrada u kojoj se nalazi *Sirmiumart* je možda i najstarija zgrada u Srijemskoj Mitrovici. Zgrada nije rekonstruirana po nekim standardima upravo iz razloga što je važan spomenik kulture i mi se tu nalazimo u velikom problemu. Financijska sredstva za rekonstrukciju su daleko veća nego od onih koja su potrebna da bi se napravila nova zgrada. Već godinama uz pomoć viših instanci pokušavamo osigurati ta sredstva kako bismo završili rekonstrukciju, jer zgrada trenutačno nije sigurna za rad. Nadam se da ćemo u narednom razdoblju uspjeti ući u rekonstrukciju, jer, osim što je ona oronula i nesigurna, stalno smo na meti vandala. Onaj tko stalno čini štetu na jednoj ovako značajnoj kulturnoj instituciji vjerojatno nije upoznat s njenom povijesnom i kulturnom vrijednošću.

Suzana Darabašić

Pogled na tornjeve

NEKAD
i
SAD

Prizor Ulice Matka Vukovića se mijenjao kroz vrijeme, ali je ona već više od dva stoljeća prepoznatljiva po dva tornja koja se uzdižu u panorami ovog dijela grada. Subotičani često za teme svojih fotografija izabiru tornjeve, podešavajući kutove snimanja u kojima će ih biti dva, tri i više. Stara razglednica na kojoj se tornjevi uzdižu iznad gradskih palača potječe s početka dvadesetog stoljeća. Kolekcionari nastanak ove snimke vezuju za razdoblje između 1900. i 1914. godine. Crkva sv. Terezije Avilske, čiji su tornjevi u panorami prikazanoj na razglednici, u to vrijeme imala je više od stotinu godina. Temeljni kamen joj je postavljen 1773., ali je monumentalna građevina uslijed nedostatka materijalnih sredstava završena tek 1797. godine. Obiluje detaljima koji su umjetnička djela nastala tijekom izgradnje i kasnije, kao kreacije poznatih majstora svoga vremena. Prema podacima sa stranice ove župe, ni dovršeni novi vjerski objekt krajem XVIII. stoljeća nije bio dovoljno veliki primiti mnoštvo stanovnika koji su dolazili u ovu crkvu. Četiri-pet desetljeća kasnije osnovane su još dvije župe.

U Ulici Matka Vukovića nalazi se i kapela sv. Roka podignuta 1738. godine nakon velike epidemije kuge. Skromna kapela iz XVIII. stoljeća obnovljena je 1773., a potom 1884. po projektu **Titusa Mačkovića**.

K. K.

NACIONALNIM ZAJEDNICAMA U SOMBORU 1,2 MILIJUNA IZ PRORAČUNA

Pomaka ima, ali kriterije još treba mijenjati

I ove godine najviše novca dobile su udruge čiji su članovi ostvarili pojedinačni uspjeh na natjecanjima

Grad Sombor završio je raspodjelu sredstava koja se iz proračuna dodjeljuju kulturno-umjetničkim društvima nacionalnih zajednica. Novo je da je iznos sredstava povećan za 200.000 dinara i ove godine je ovim udrugama pripalo 1,2 milijuna dinara, a novi su i kriteriji za raspodjelu. Nisu se ponovile prethodne godine kada je jedna udruga dobila više od polovice novca, ali se zato dogodilo da su tu polovicu dobile dvije udruge. U komisiji koja je odlučivala po ovom natječaju kažu da kriteriji možda nisu idealni, ali da je napravljen pomak u odnosu na prethodne godine i dodaju da se postojeći kriteriji mogu i dalje korigirati.

POLOVICA NOVCA ZA DVIJE UDRUGE

Od 1,2 milijuna dinara HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora dobio je 95.800 dinara, KUD Hrvata *Bodrog* iz Monoštora 56.300, HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega 39.400 dinara, HBKUD *Lemeš* 19.200 dinara. Najviše novca dobilo je UG *Bunjevačko kolo* 374.000 dinara i Mađarska građanska kasina 287.300 dinara.

»Prošle godine na ovom natječaju dobili smo 30.000 dinara, a sada 19.000. Smatramo da bi se postojeći kriteriji trebali korigirati i to u tom smjeru da se ne vrednuju na isti način pojedinačna natjecanja, gdje recimo jedan sudionik donese veliki broj

bodova zbog priznanja osvojenog, primjerice, na republičkoj smotri, dok se sudjelovanje folklora recimo na nivou Pokrajine manje vrednuje iako iza tog folklornog nastupa stoji igrački ansambl s, recimo, 15 igrača, orkestar, a da ne pričam o nošnjama potrebnim za takvo predstavljanje i uspjeh se nagrađuje jednom, a ne s 15 diploma. U tom smislu, mi iz nekoliko udruga iz Lemeša, Telečke i Alekse Šantića dogovorili smo se da za naredni natječaj predložimo promjenu kriterija koji bi više vrednovali grupna natjecanja od onih individualnih«, kaže **Marko Vilić**, predsjednik lemeške udruge.

Monoštorska udruga ove godine po ovom natječaju dobila je 56.300 dinara i, kako kažu, s obzirom na to da prethodne tri-četiri godine nisu dobivali ni dinara ovo je neki pomak.

»Rad neke udruge ne bi se trebao vrednovati samo temeljem priznanja osvojenih na natjecanjima, već bi se u obzir trebao uzeti i broj, kvaliteta i posjećenost manifestacija koje udruga organizira, kao i rad na očuvanju običaja i tradicije. Također smatram da kriteriji nisu dovoljno transparentni, ali moram reći i da upada u oči iznos sredstava koji su dobile pojedine udruge. Po mom sudu komplicirana je procedura prijave na natječaj i traže se neke stvari koje nisu bitne. Koliko naš rad prati Kulturni centar koji bi po prirodi trebao biti upoznat s radom udruga, nastupi-

ma, manifestacijama? Ne može se rad neke udruge vrednovati temeljem napisa u novinama«, kaže **Željko Šeremešić**, predsjednik KUD-a Hrvata *Bodrog* iz Monoštora.

SVE SE VREDNUJE, ALI KOLIKO?

Prema kriterijima temeljem kojih su ove godine raspoređivana sredstva po natječaju za kulturno-umjetnička društva koja njeguju nacionalni identitet najviše bodova (50) donosi zlato na republičkim i međunarodnim natjecanjima, srebro na ovim natjecanjima po 30 bodova, zlato na razini Pokrajine također 30 bodova i tako redom. Zato se i događa da pojedinačni uspjesi nekih članova udruga kao što su slamari ili recitatori nose najviše bodova udrugama čiji su članovi. Svjesni su toga i u Komisiji koja je bodovala prispjele prijave.

»Iskristalizirali smo jedan konkretan prijedlog kada je riječ o budućim natjecanjima, a to je da se manje boduju individualni uspjesi. Taj dio smo već korigirali i u prošle dvije godine smanjili smo broj bodova koje nose pojedinačni uspjesi na natjecanjima. Mi smo već za ovaj natječaj prihvatili prijedloge koji su upućeni iz nacionalnih vijeća, a to je da se boduje svaka aktivnost kulturno-umjetničkog društva, a ne samo natjecanja, kako bi se pomoglo i onim manjim udrugama. Kada su kriteriji u pitanju, oni nikada ne mogu biti idealni i savršeni, ali bitno je da svake

godine ispravljamo ono što smo prethodne uočili kao problem. Ove godine iznos smo povećali za 200.000 dinara, a za prethodne dvije godine ukupna suma koja se dodjeljuje i manjinskim i drugim KUD-ovima povećana je za 1,5 milijuna dinara i mislim da je generalno poboljšana i položaj manjinskih udruga«, kaže **Nemanja Sarač**, predsjednik Komisije i vijećnik Gradskog vijeća zadužen za kulturu.

On kaže da su kriteriji transparentni i dostupni na internetskoj stranici Grada Sombora, a svaka inicijativa za razgovor također je uvijek prihvaćena. Sarač napominje i da KUD-ovi nacionalnih zajednica mogu sredstva iz gradskog proračuna da dobiju na drugim natjecanjima kao što su sredstva za značajne manifestacije. Također, grad plaća koreografe u selima, a iz proračuna direktno dodjeljuje novac za neke manifestacije, kao što je *Dužionica* u Somboru.

Prema važećim kriterijima svaka aktivnost boduje se s pet bodova, svako gostovanje u inozemstvu, bilo da je riječ o matičnoj ili nekoj drugoj državi nosi 20 bodova, koliko nosi i svako sudjelovanje na manifestacijama od nacionalnog značaja. Vrednuje se i sudjelovanje na drugim natjecanjima. S po pet bodova vrednuje se rad sekcija u okviru jedne udruge, ali samo sekcije koje su sudjelovale barem na općinskoj smotri. Najviše, od 10 do 50 bodova, nose osvojena priznanja.

Z. V.

ALFRED I BERTA BARR – POKRETAČI PROGRAMA INTERAKTIVNOG UČENJA NJEMAČKOG JEZIK

Učimo njemački kroz igru i komunikaciju

*Program se nakon kratkog vremena pored OŠ 10. oktobar proširio na još tri škole u Subotici: osnovnu školu Széchenyi István i na gimnazije Kosztolányi Dezső i Svetozar Marković * Kako se ovaj program učenja njemačkog jezika pokazao jako dobrim, uključile su se i druge škole diljem Vojvodine*

ovom poslu. Imaju dobre ideje i program se uspješno provodi. Program se nakon kratkog vremena proširio na još tri škole u Subotici: osnovnu školu Széchenyi István i na gimnazije Kosztolányi Dezső i Svetozar Marković. Kako se ovaj program učenja njemačkog jezika pokazao jako dobrim, uključile su se i druge škole diljem Vojvodine. Tako da sada putujemo u škole u Hajdukovu, Bačkim Vinogradima, Bezdanu, Bajmaku, Somboru, Lemešu, Stapar i Svilojevu, a od prije dva tjedna u Stanišiću. Puno radimo, i puno putujemo, ali mi jako volimo svoj posao, a u konačnici zato smo i došli. Zanimljivo je raditi u različitim okruženjima. Tu imamo puno mogućnosti za slobodan i kreativan rad što posao čini posebno zanimljivim».

BICIKLISTIČKO UPOZNAVANJE

Iako imaju puno posla, Alfred i Berta nalaze vremena i za putovanja i duge vožnje biciklom. Na taj način upoznali su gotovo svaki kutak u okolici Subotice:

Profesori njemačkog jezika Alfred i Berta Barr došli su u Suboticu prije pet godina na poziv dr. Borisa Menratha, šefa ureda za učenje njemačkog jezika u inozemstvu (Zentralstelle für das Auslandsschulwesen) u Beogradu, kako bi u školama u Subotici pokrenuli program učenja njemačkog jezika. O tome kako su odlučili doći u Suboticu Alfred Barr govori:

»Supruga i ja imamo velikog iskustva rada u inozemstvu. Prije nego što smo došli u Srbiju, radili smo četiri godine u Francuskoj, a zatim pet godina u Ukrajini, a sada smo u Srbiji. Mi smo Nijemci iz Bavorske, a u programe učenja njemačkog

jezika u zemljama jugoistočne Europe uključeni smo putem njemačkog Ministarstva inozemnih poslova. Nakon rada u Ukrajini, želja nam je bila nastaviti rad u jugoistočnoj Europi, tako da smo se rado odazvali pozivu dr. Borisa Menratha, koji je u Beogradu i šef je naše službe za cijelu jugoistočnu Europu. Dr. Menrath je pokrenuo program interaktivnog učenja njemačkog jezika za osnovne škole, a program se provodi na način da se usporedo s predavanjem jezika djeci obučavaju i nastavnici koji će dalje nastaviti rad s djecom. Interaktivni program učenja jezika podrazumijeva da djeca kroz igru i različite aktivnosti sudjeluju u učenju jezika.

U početku ništa ne pišu i ne uče gramatiku, već samo slušaju i govore».

PROGRAM SE ŠIRI DILJEM VOJVODINE

Kada su došli u Suboticu, radili su samo u Osnovnoj školi 10. oktobar gdje su prve godine predavali djeci uzrasta od 5 do 6 godina, šest sati tjedno. Ubrzo su počeli pripremati i učitelje, koji su usvojili njihove metode i pedagoške ciljeve, što je bilo vrlo uspješno, tako da sada, pet godina kasnije, učitelji sve rade sami, priča nam profesor Barr i dodaje:

»Moram spomenuti Gabrijelu Farago i Silvanu Vuković koje su vrlo uspješne u

ZIKA U ŠKOLAMA DILJEM VOJVODINE

»Volimo voziti bicikl i mislim da znamo svako malo selo u okruženju od 60 kilometara oko Subotice. Slobodne dane koristimo za putovanja Srbijom. Mislim da je vrlo važno ljudima u zapadnoj Europi reći kako Srbija nije kraj svijeta. Kada smo prijateljima govorili da ćemo ići raditi u Srbiju, svi su bili zaprepašteni. Zato im treba reći da je ovo jako lijepa zemlja, da ljudi nisu kanibali, nego su jako ljubazni. Što se tiče same Subotice, shvatili smo da je to jedan otvoreni grad u kojem žive ljudi različitih nacionalnosti. Već prvih dana kada smo stigli, primijetili smo kako se tu govore razni jezici, kako tu ima Hrvata, Rusina, Mađara i dr. Mislim da je to jako zanimljivo, napose zato što za sve vrijeme koje smo tu proveli nismo svjedočili nekim većim konfliktima među različitim narodima«.

DOJMOVI

Uvijek je zanimljivo čuti dojmove stranaca koji neko vrijeme provedu u našoj sredini o tome što je dobro, a što bi trebalo mijenjati. O svojim iskustvima Alfred govori sljedeće:

»Mi smo iz Bavarske, a krajolik Bavarske uglavnom čine šumovite planine i pašnjaci. Vojvodina je potpuno različita u odnosu na taj krajolik. Nas je posebno dojmila činjenica da se na tržnicama u proljeće ili ljeto mogu kupiti različiti svježi i ukusni plodovi. U Suboticu sam došao kada sam imao 60 godina i mogu reći da nikada prije nisam osjetio bolji okus rajčice ili paprike. Ovdje voće i povrće nije kemijski tretirano i zato je posebno ukusno. Također, svidio nam se odnos ljudi prema nama. Nikada nismo čuli ružnu riječ ili da je netko loše postupao prema nama. Ljubaznost ljudi i dobronamjernost je impresivna. Nama se jako svidio Palić, Ludoško jezero, Bački Vinogradi, čak i pravac prema Tisi, Kanjiža. Zanimljiv mi je bio i Tavankut. Ono što je prema meni veliki problem je zagađenost Paličkog jezera. Mislim da će se i to promijeniti, jer znam da se za čišćenje jezera zainteresirala jedna organizacija iz Njemačke. To mjesto je jako lijepo i bilo bi raj kada bi se u njemu moglo kupati«.

Alfred Barr ističe kako je on ovdje gost i tako se mora i ponašati, međutim smatra da bi ljudi, ne samo političari nego i drugi, trebali više razmišljati o projektima koje započinju.

»Čini mi se da se u isto vrijeme započinje puno i u isto vrijeme. Posljedica toga je da se ni jedan ne može dovršiti. Bilo bi bolje počinjati s manjim projektima, koji bi se uspješno privodili kraju. Kada smo došli, odmah sam primijetio Sinagogu. Svim mojim prijateljima sam rekao kao bih volio vidjeti Sinagogu renoviranu. Čini se da će se to dogoditi, tj. bar će izvana uskoro biti renovirana. Mislim da je veliki problem ovdje i činjenica da kvalitetni ljudi odlaze. Ako pitate učenike gdje će studirati, često se odlučuju za Austriju, Mađarsku i dr. Mlade generacije bi trebale pokrenuti ovu zemlju«.

Još jedna zanimljivost koju je Alfred uočio vezana je uz odnos ljudi prema njemačkom jeziku u Subotici i onih u južnijim krajevima.

»Ono što je zanimljivo je da tu svi pokušavaju pričati njemački kada im se obratimo. Ljudi ne mogu zamisliti da neki stranac hoće naučiti srpski jezik. Mi smo naučili nešto, ali u školi moramo pričati njemački, sa suprugom govorim njemački, a ako odemo na tržnicu, mi znamo sve tražiti na srpskom, ali ljudi odgovaraju na njemačkom te se konverzacija dalje nastavlja na njemačkom. To je za mene nešto nevjerovatno. Međutim, ako odete južnije u Srbiju, tamo se ljudi drugačije ponašaju. Oni su jako ponosni ako neki stranac govori njihovim jezikom. Mislim da takav odnos prema njemačkom jeziku u Vojvodini leži u činjenici da su tu nekada živjeli Nijemci, te da još uvijek postoje neki korijeni Austro-Ugarske Monarhije. Ljudi su ponosni na to da imaju nekog znanja njemačkog jezika.

Alfredu i Berti će boravak u Subotici ostati u lijepom sjećanju kada na ljeto odu u Njemačku. Ali, kako Alfred kaže:

»Tuga će biti manja jer nakon iskustva u Subotici oboje odlazimo u mirovinu i sugurno ćemo još koji puta posjetiti ovaj kraj«.

Aleksandra Prčić

TJEDAN U BAČKOJ

Veliki i mali

Izgleda da se i nama Somborcima posrećilo, pa je i u naš grad stigao investitor. Doduše stari, jer već godinama proizvodnju obuće za prestižne brendove organizira u Somboru. No, postojeća lokacija postala mu je tijesna i neuvjetna, pa planira izgradnju nove tvornice, proširenje kapaciteta i upošljavanje novih radnika. A ako se obistini ono što je rečeno prilikom susreta predstavnika talijanske tvornice obuće, a riječ je o *Progettiju*, i čelnika grada do narednog proljeća u industrijskoj zoni u Somboru nići će nova tvornica. A za te namjene grad je investitoru parcelu dodijelio bez naknade, za što postoji suglasnost Vlade Srbije. Oni koji bolje pamte, ili jednostavno pretraže vijesti na netu, sjetit će se, ili pročitati da je vlasnik te kompanije **Romano Rossi** proširenje kapaciteta u Somboru najavljivao i prije godinu i pol dana. Pohvalio je tada agilne, mlade ljude u somborskoj vlasti. Pohvalio ih je sličnim riječima i ovoga puta. Nisam bila na toj konferenciji za novinare, a inače bih pitala što se događalo tih godinu i pol dana i zašto umjesto da govorimo o tvornici koja je pri kraju ponovno govorimo o najavi njene izgradnje. No, u sadašnjim uvjetima možda i ne treba puno pitati, jer kakva su vremena može se uzeti i za zlo. A i vremena su takva da se svaka, pa i najava dolaska nekog investitora, slavi u Somboru kao najveći svetac. A kako i ne bi kada je samo u posljednjih nekoliko mjeseci nekoliko stotina radnika završilo na burzi rada. Istini za volju s po nekoliko tisuća eura državne otpremnine u džepu, ali mala je utjeha to za ljude s 25 ili 30 godina staža i velikim upitom kako do novog posla. Izgleda teško i nikako, jer se prvi puta na somborskoj burzi dogodilo da je broj nezaposlenih starijih od 50 godina premašio broju nezaposlenih mlađih od 30 godina. Poražavajuće. Oni mlađi od 30 godina i u sadašnjim okolnostima imaju kakve-takve šanse. Možda će otići na rad u inozemstvo, prekvalificirati se, možda će im se posrećiti da zapadnu za oko baš ovom, spomenutom investitoru, možda će pokrenuti neki svoj posao. Što će oni iznad 50. godine? Kamo oni da odu, kako da se poslije 20-30 godina straža uče nove vještine, kako da započnu neki svoj posao? Treba za to hrabrosti, koja je ipak svojstvena mladim ljudima, a ne onima koji su svoj dosadašnji radni vijek proveli kod jednog poslodavca misleći da će tu dočekati i mirovinu. Možda bi ohrabivanje za ove ljude bilo dodjeljivanje neke lokacije gdje bi bez svih onih pratećih troškova mogli početi neki svoj mali posao. Nisu oni veliki strani investitori, ali valjda i njima treba dati šansu.

Z.V.

PRED NASTUPAJUĆE LOKALNE IZBORE – SRIJEM

Koalicije na »dugačkom štapu«

Iako datum održavanja redovnih lokalnih i pokrajinskih i izvanrednih republičkih izbora još nije službeno objavljen, predizborne pripreme u gradovima u Srijemu već su uvelike počele. Prema riječima članka Srpske napredne stranke očekivanja su da će ta stranka dobiti preko 50 posto glasova, kako na pokrajinskom nivou tako i na lokalnom. Srpska napredna stranka je i prva stranka koja je službeno krenula u kampanju, a s obzirom na to da do izbora ima barem još dva mjeseca, rano je govoriti o mogućim koalicijama na lokalnu.

Istraživali smo kakve su mogućnosti za formiranje koalicija u Srijemu, kao i kakva je trenutno situacija kada je suradnja političkih stranaka u pitanju u pojedinim gradovima Srijema.

SURADNJA STRANAKA

Kada je u pitanju Srijemska Mitrovica, trenutačno vladajuću koaliciju čine Srpska napredna stranka, Demokratska stranka Srbije, Socijalistička partija Srbije i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Demokratska stranka nije u koaliciji s vladajućom strankom. Oporbu u lokalnom parlamentu ove općine čini grupacija ljudi: Za bolju Mitrovicu i Socijaldemokratska stranka Srbije. Poslije izbora 2012. godine Demokratska stranka imala je najviše vijećnika, na drugom mjestu po broju bili su vijećnici Vrijedne Mitrovice, dok se tek na trećem nalazio SNS. Očekivanja su da će se za cenzus po svemu sudeći boriti i lokalni DSS, iako iz te stranke ističu da nemaju problema sa cenzusom, čak i kada ne bi nastupali s Dverima. Što se tiče suradnje s trenutno aktualnom vlasti na lokalnu, jedini predstavnik DSHV-a koji obnaša dužnost člana Gradskog vijeća

Zlatko Načev ističe da je ona do sada bila korektna:

»Mogu reći da je suradnja do sada bila korektna u okviru zakonskih okvira. Mogu reći zadovoljavajuća, ali uvijek postoji prostora da može biti kvalitetnija i bolja«.

O predizbornim eventualnim koalicijama rano je govoriti, a članici vodeće stranke u ovom srijemskom gradu očekuju da će na predstojećim lokalnim izborima dobiti najviše glasova. Što se tiče Socijalističke partije Srbije još je rano govoriti hoće li ta stranka biti, kako se očekuje na republičkom nivou, druga po uspjehu. Rejting te stranke različit je u srijemskim općinama. U nekim gradovima prije nekoliko mjeseci došlo je do neočekivanog obrta situacije i promjene u koalicijama.

SDS S NAPREDNJACIMA

Do samo prije nekoliko mjeseci vladajuću koaliciju u šidskoj općini činili su SNS, SPS, DSS, Zelena ekološka partije – Zeleni, dok su oporbu sačinjavali Socijaldemokratska stranka

Srbije, Srpska radikalna stranka i Liga socijaldemokrata Vojvodine. Tijekom prošle godine dogodili su se masovni preleti u SNS, a jedan od svakako najvažnijih je prelazak gotovo cjelokupnog Općinskog odbora DSS, jednog od najjačih u Srbiji, koji su prešli u SNS. Od članova DSS-a u šidskom lokalnom parlamentu ostao je samo jedan vijećnik, a ubrzo nakon njihovog prelaska u vladajuću stranku u Šidu došlo je i do izmjene u koaliciji. Naime, šidski SPS (osim njih nekoliko koji nisu željeli odstupiti od svojih uvjerenja) također je prešao u SNS. Tada je u vladajuću koaliciju umjesto SPS-a ušao SDS donedavno oporba vladajućoj stranci. Trenutno je jedina oporba Srpska radikalna stranka, koja bi po nekim procjenama mogla uzeti visok postotak glasova (koji sebe smatraju najbolje organiziranom organizacijom u Srbiji). Kako navodi predsjednik šidskog ogranka SDS-a **Željko Brestovački**, razgovori o zajedničkom nastupu s DS-om su »na dugačkom štapu«. Predsjednik šidskog DS-a **Živan Mirić** ipak tvrdi da je dogovor

o koaliciji s LSV-om, Liberalno-demokratskom partijom i Zelenima postignut, bez obzira na SDS.

HOĆE LI BITI IZNENAĐENJA?

Što se tiče općine Ruma, gdje je vladajuća stranka također SNS, iako je oporbeni DS dosta jak, naprednjaci se nadaju da će na lokalnom nivou potvrditi svoju snagu. I u Iriškoj općini navode da imaju razloga biti sigurni u sebe, ali bi u njoj možda moglo doći do iznenađenja u smislu tko će se naći na izbornoj listi s obzirom na to da postoje najave da bi moglo doći i do formiranja alternativne grupe građana. Slična situacija je i u ostalim gradovima u Srijemu, gdje su naprednjaci gotovo sigurni u svoj uspjeh.

Ali s obzirom na to da je do izbora ostalo nešto više od dva mjeseca, moguće je da će doći do formiranja ili raskidanja koalicija. Situacija je još uvijek neizvjesna sve dok se službene koalicije ne potpišu, a konačan rezultat znat će se poslije 24. travnja.

Suzana Darabašić

MEĐUNARODNI DAN MATERINJEG JEZIKA U ŠIDU

Voli svoje i poštuju tuđe

Prigodnom svečanosti u sali Kulturno-obrazovnog centra u Šidu u nedjelju, 21. veljače, obilježen je Međunarodni dan materinjeg jezika. Ovom manifestacijom željelo se ukazati na potrebu promidžbe i očuvanja jezične i kulturne raznolikosti kao jednog od najznačajnijih faktora svjetskog kulturnog naslijeđa. Moto manifestacije glasio je »Voli svoje i poštuju tuđe«, a u kulturno-umjetničkom programu predstavila su se kulturno-umjetnička društva koja djeluju i rade na području šidske općine. Osim SKUD-a *Sveti Sava*, rusinskog KPD-a *Đura Kiš*, i slovačkog SKUD-a *Jednota*, Šidanima se predstavilo i Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Šid*, tamburaški orkestar i vokalni solisti **Milan Kordić** i **Snežana Pupić**. Sve prisutne posjetitelje te večeri o aktivnostima i radu hrvatskog kulturnog društva iz Šida upoznao je predsjednik te udruge **Josip Pavlović**, ističući da je očuvanje nacionalnog identiteta svih nacionalnih zajednica važan element multikulturalnosti svih nacionalnih zajednica prepoznatljivih u šidskoj općini:

»Uspješan rad našeg Društva ne bi mogao biti ostvaren bez dobre suradnje sa svim kulturnim institucijama u Šidu. Hrvatska zajednica svoja prava ostvaruje preko institucije Hrvatskog nacionalnog vijeća u oblasti kulture, obrazovanja, uporabe hrvatskog jezika i informiranja. Od 2014. godine imamo sedam zastupnika u HNV-u. Po jednog iz Morovića i Gibarca, dvoje iz Sota i tri zastupnika iz Šida od kojih je **Josip Hodak** u Izvršnom odboru HNV-a. Po popisu iz 2011. godine u općini Šid živi 1.750 Hrvata, odnosno nešto više od 5 posto. Najviše u Sotu, 40 posto i Batrovcima 29 posto. Shodno Ustavu i zakonskoj regulativi iz 2008. godine u tim mjestima je u uporabi hrvatski jezik kao službeni. Osnovna želja nas kao pripadnika hrvatske nacionalne manjine jeste da dijelimo dio sunčanog spektra na kulturnom nebu općine Šid i suradnju s nadležnim institucijama uspješno nastavimo i u narednom razdoblju«, rekao je među ostalim Josip Pavlović.

S. Darabašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O DONESENOM RJEŠENJU KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJ PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 17.2.2016. godine nositelju projekta *VIP Mobile* doo, Omladinskih brigada br. 21, Novi Beograd, je dana suglasnost na studij o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Bazna stanica mobilne telefonije »NS2429_01 SU_Subotica_Kireška« na katastarskoj parceli br. 18962/3 KO Novi grad, Subotica, ulice Kireška br. 113A (46.109563°, 19.678998°). Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na Internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-37-2016.pdf

TJEDAN U SRIJEMU

Sada je kasno...

Uvriježeno je mišljenje da se umjetnici više vrednuje nakon smrti ili pak da se njihov rad više vrednuje u nekim drugim sredinama, a najmanje u svojoj. Na ovu priču potaknuo me tragičan kraj, kako su ga dobri poznavatelji i ljubitelji rock 'n rolla nazivali šidskog Joe Cockera, običnog čovjeka vjernog muzici do posljednjeg dana koji je za sebe volio reći kako je za život zarađivao na različite načine, a rock mu je hranio dušu. I tako je zaista bilo, jer šidski Joe Cocker, poznatiji kao **Sinda**, bio je čovjek koji je dugi niz godina istrajavao u rock 'n rollu i svojom upornošću i snagom ostao mu dosljedan. Ovaj ljubitelj rocka bio je moj susjed. Posljednje godine svoga života, iako bolestan, posvetio je muzici koja mu je bila i lijek. Prolazeći pokraj njegove kuće, često su se mogli čuti taktovi rocka i bluesa i njegov glas. A zašto pričam upravo o njemu? Nisam željela biti pristrasna, ali mislim da je mnogo onih poput mog sada pokojnog susjeda, koji su cijeli svoj život posvetili nekim kreativnim stvarima kojima su hranili dušu, a da su pri tom bili neshvaćeni od svoje sredine. Neki takve ljude nazivaju i čudacima, jer im je prosto neshvatljivo da netko ima pravo toliko uživati u nečemu i posvetiti se tome, a da pri tome nema nikakve koristi. Ne mogu reći da talent mog susjeda nisu prepoznali neki ljudi. Jesu, i upravo zahvaljujući toj nekolicini, ovaj čovjek dobio je prije tri godine općinsko priznanje za životno djelo. Nekako neposredno poslije toga imala sam priliku razgovarati s njim. Iako je imao tešku operaciju, Sinda ni tada nije klonuo duhom. U to vrijeme sjetili se Beograđani, članovi grupe *Don bluza* da organiziraju humanitarni koncert za njega kako bi mu pomogli u oporavku. Podvlačim, Beograđani. Naravno da sam prisustvovala tom koncertu i mogu reći da sam bila ganuta, jer je naš sugrađanin tada zapjevao punim plućima; činilo se još većim žarom nego prije. To je bio i posljednji koncert šidskog Joe Cockera. Šidani ga nisu davno vidjeli, pričalo se da mu se stanje pogoršalo. Samo je osvanula vijest da je preminuo. A zašto sve ovo pišem? Sada se mnogo više priča o Sindinim pjesmama, spominje se čak da se jedna ulica u Šidu nazove po njemu, slušaju se njegove pjesme i prepričavaju njegovi rock koncerti. Daleko od toga da ne smatram da on to ne zaslužuje, ali mislim da mu je veća pažnja i razumijevanje bilo potrebno mnogo ranije. Možda bi mu bilo lakše da se ostvari u onom poslu koji je zaista volio. Sinda je samo jedan primjer u nizu mnogih umjetnika čija se kvaliteta ne prepoznaje i ne vrednuje na vrijeme nego onda kada za to bude kasno.

S. Darabašić

MEĐUNARODNI DAN MATERINJEG JEZIKA

Važan dio identiteta

*Proslavama u Kovačici i u Beogradu obilježen je Dan materinjeg jezika * Narod je cijenjen onoliko koliko njeguje i brine o svom jeziku, kazao je Kukan * Nema zabrinutosti da će postojeći mediji koji izvještavaju na jezicima nacionalnih manjina biti dovedeni pod znak pitanja, rekla je Paunović*

Međunarodni Dan materinjeg jezika obilježen je ove godine središnjom svečanosti u Kovačici, a u Palači Srbija Ured za ljudska i manjinska prava je medijima dodijelio zahvalnice za doprinos u promoviranju ljudskih i manjinskih prava kao i zahvalnice medijima koji su izvještavali o aktivnostima nacionalno-manjinskih vijeća ili na manjinskim jezicima.

Po procjenama stručnjaka danas su najviše ugroženi jezici s malim brojem govornika od nekoliko stotina ili desetaka,

kao i jezici koji pripadaju malim zajednicama koje nisu civilizirane sa stanovišta zapadnih standarda i nemaju institucije.

SREDIŠNJA PROSLAVA U KOVAČICI

Šef delegacije Europskog parlamenta za odnose sa Srbijom **Eduard Kukan** obratio se prisutnima na proslavi u Kovačici na svom materinjem jeziku, slovačkom:

»U današnjem, civiliziranom, visoko-tehnološki razvijenom svijetu, svi učimo i govorimo

stranim jezicima, ali samo je jedan za svakoga od nas materinji: onaj na kom nam je majka pričala i pjevala pjesme. To je veliko bogatstvo za svakog od nas i mislim da je narod cijenjen onoliko koliko njeguje i brine o svom jeziku.

Predsjednica Skupštine Srbije **Maja Gojković** podsjetila je da je važno širiti svijest o jezičnoj kulturnoj različitosti:

»Njegovanjem višejezičnosti pridonosimo bogatstvu našeg svijeta. Nedavno sam pročitala da u svakom jeziku postoji bar jedna poslovice koja govori o

važnosti očuvanja svog jezika i kulture. U sjećanju mi je jedna koja kaže da ljudi sanjaju na svom materinjem jeziku.

U galeriji *Babka* otvorene su i izložbe *Oslíkane tikve* i *Panonska minijatura* na kojima su svoje radove predstavili autori koji govore različitim jezicima.

ZAHVALNICE ZA MEDIJE

Direktorica Ureda za ljudska i manjinska prava **Suzana Paunović** je povodom Dana materinjeg jezika predstavnicima 41 medija dodijelila zahvalnice

Stjepan Glas, Donna Karan
i Ivan Karan

za medijski doprinos u promociji ljudskih i manjinskih prava na svečanosti održanoj u palači *Srbija* u Beogradu istoga dana. Prema njezinim riječima, u Srbiji živi više od 30 etničkih zajednica koje govore različitim jezicima, a 2006. godine, kada je Srbija ratificirala Europsku povelju o regionalnim i manjinskim jezicima, preuzela je obvezu zaštite 10 manjinskih jezika. Prema njezinim riječima pravo na informiranje na manjinskim jezicima putem tiskanih i elektroničkih medija ostvaruje se na 15 jezika, u 42 lokalne samouprave u Srbiji uvedeno je 11 manjinskih jezika u službenu upotrebu. Cjelokupno obrazovanje na jezicima nacionalnih manjina u osnovnim školama u školskoj 2014/2015. godini organizirano je na osam jezika za 31.145 učenika, dok je materinji jezik s elementima nacionalne kulture izučavalo 6.889 učenika na nekom od 13 jezika ili dijalekata. U srednjim školama je prošle školske godine

SJEĆANJE NA STUDENTE

Generalna skupština Organizacije UN za obrazovanje, znanost i kulturu proklamirala je 1999. godine Dan materinjeg jezika, sjećanje na studente koji su 21. veljače 1952. godine ubijeni u Daki u Istočnom Pakistanu, danas Bangladešu, jer su prosvjedovali zbog toga što njihov materinji jezik nije proglašen za službeni.

celokupna nastava na jezicima nacionalnih manjina bila organizirana na osam jezika za 11.299 učenika dok je materinji jezik s elementima nacionalne kulture pohađalo 434 učenika.

Paunovićeva je uručila i 13 zahvalnica medijima koji su u prethodnoj godini pratili rad nacionalnih vijeća i izvještavali na jezicima nacionalnih manjina, među njima i NIU *Hrvatska riječ*. Zahvalnice su uručene u ime Ureda za ljudska i manjinska prava, a na prijedloge nacionalnih vijeća nacionalnih manjina.

PAUNOVIĆ: NEMA RAZLOGA ZA ZABRINUTOST

Neposredno prije početka obilježavanja Paunović je novinarima rekla da nema razloga za zabrinutost zbog privatizacije medija na manjinskim jezicima i da je Vlada na najozbiljniji način posvećena pitanju unapređenja i zaštite manjinskih jezika.

»Bilo je bojazni koje su imala nacionalna vijeća nacionalnih manjina. Međutim, mi smo otpratili ove godine, prije svega zbog sustava financiranja

nacionalnih vijeća kako je posao privatizacije medija na manjinskim jezicima tekao i moram reći da ta zabrinutost nema dovoljno razloga niti osnova«, rekla je Paunovićeva i istakla da postoji potreba da se pruži mnogo veća potpora već postojećim medijima u smislu i kapaciteta u ljudstvu i financijama, ali da nema razloga za zabrinutost da će postojeći mediji koji izvještavaju na jezicima nacionalnih manjina biti dovedeni pod znak pitanja.

U okviru programa povodom obilježavanja Dana materinjeg jezika nastupio je dječji zbor *Čarolija*, a djeca obučena u nošnje naroda kojima pripadaju su govorila stihove na svojim materinjim jezicima.

Na svečanosti su prisustvovali predstavnici nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, državnih tijela i institucija, nezavisnih tijela, veleposlanstava, međunarodnih organizacija, kao i predstavnici medija.

Bunjevački Put križa predstavljen u Požegi

POŽEGA – Knjiga *Bunjevački Put križa* **Tomislava Žigmanova** predstavljena je prošloga četvrtka u Požegi, u Velikoj županijskoj vijećnici. Knjiga je bila povod i za razgovor o povijesti te sadašnjem trenutku bunjevačkih Hrvata u Vojvodini. U tom smislu, istaknuto je kako se oni već desetljećima bore za ravnopravnost i očuvanje nacionalnog identiteta, a posljednjih pedesetak godina i s iskustvom stalnog nestajanja. »Izazov je na koji način s tim manjim brojem i stalnim iskustvom nestajanja graditi pozicije perspektive, ne toliko za nas nego za one koji dolaze poslije nas«, kazao je Žigmanov, piše portal www.rva.hr.

Uz autora, na predstavljanju knjige govorili su i doc. dr. sc. **Mario Bara**, prof. dr. sc. **Josip Fajdić** i prof. **Tomislav Radonić**.

Predstavljanje je održano u sklopu Dana Matice hrvatske i u suradnji s Ličkim zavičajnim društvom *Vila Velebita*.

Simfoničari obilježili Mozartov rođendan

NOVI SAD – U sklopu koncertne sezone 2015/16., Vojvođanski simfonijski orkestar je u nedjelju održao koncert u Srpskom narodnom pozorištu posvećen 260. obljetnici od rođenja slavnog **Wolfganga Amadeusa Mozarta**. Za program su odabrali njegovu Simfoniju br. 25, koja je naročito poznata zbog filma *Amadeus* **Miloša Formana**, zatim *Koncert za hornu i orkestar br. 4*, kao i posljednju od tri Mozartove simfonije skladane u ljeto 1788. godine – Simfoniju br. 41, poznatiju kao *Jupiter*.

Koncertom je ravnao engleski dirigent **Jonathan Brett**, a kao solist predstavio se mladi hornist **Nikola Ćirić**.

Bunjevačko kolo na festivalu u Hercegovcu

HERCEGOVAC – Dramski odjel HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice nastupit će na XXII. Danima hrvatskoga pučkog teatra koji se održavaju 26. i 27. veljače u Hercegovcu. Oni će sutra (subota, 27. veljače) s početkom u 19 sati, igrati predstavu *Ča Grgina huncutarija* u režiji **Marjana Kiša**.

Osim domaćina – Pučke scene Hrvatske čitaonice Hercegovac i Subotičana, na festivalu sudjeluju i *Piccolo teatar* iz Starog Grada, GKM *Vitez*, Igrokazačko društvo Petrovo Selo i MHD – Hrvatski kulturni centar *Marko Marulić*, Bitola.

Osam desetljeća Klasja

SUBOTICA – Tematski broj časopisa *Klasje naših ravni* u povodu 80-te obljetnice od objavljivanja njegova prvoga broja, bit će predstavljen idućeg petka, 4. ožujka, u subotičkoj Gradskoj knjižnici, s početkom od 19 sati. Ovaj broj donosi bibliografiju časopisa koju su izradili Uredništvo časopisa i djelatnice Gradske knjižnice. Svеси *Klasja naših ravni* tiskani od 2010. godine dostupni su na internet-skoj stranici: www.mh-subotica-klasje.com.

Koncert Tonija Cetinskog u Novom Sadu

NOVI SAD – Hrvatski pop glazbenik **Toni Cetinski** održat će 17. travnja koncert u Velikoj dvorani novosadskog SPENS-a. Omiljen u cijeloj regiji, pa tako i kod publike u Novom Sadu, Toni će na pozornicu izaći s proširenim glazbenim sastavom, te najavljuje da će, osim svojih aktualnih hitova, izvesti i svoje stare pjesme koje publika nije imala priliku dugo čuti, kao i neke pjesme s novog albuma koji uskoro očekujemo.

Ulaznice za koncert se mogu kupiti na blagajni SPENS-a kao i na svim prodajnim mjestima u prodajnoj mreži Gigstixa i Eventima.

Objavljen kalendar natječaja u 2016.

BEOGRAD – Ured Vlade Srbije za suradnju sa civilnim društvom objavio je Kalendar natječaja za financiranje projekata i programa udruga i drugih organizacija civilnog društva iz sredstava proračuna Srbije u 2016. godini.

Kako je priopćeno, Kalendar nije potpun i njegovo popunjavanje bit će nastavljeno sukladno pristizanju obavještenja iz institucija o planiranim javnim natjecajima za 2016. godinu.

Kalendar natječaja za 2016. godinu moguće je preuzeti s internet-ske stranice Ureda – www.civilnodrustvo.gov.rs

HKUPD STANISLAV PREPREK NOVI SAD NATJEČAJ ZA KRATKU PRIČU

HKUPD *Stanislav Preprek* iz Novog Sada raspisao je Natječaj za kratku priču. Natječaj je javni, a pravo sudjelovanja imaju svi građani Republike Srbije, te iz inozemstva, koji pišu standardnim hrvatskim jezikom. Tema priče je slobodna.

Autori uz priču trebaju navesti svoje puno ime i prezime, broj telefona i adresu, te priložiti svoju fotografiju i kratak životopis. Priče pod pseudonimom neće biti objavljene, kao ni ulomci iz većih proznih cjelina, ili već objavljeni radovi te radovi poslani na druge natječeaje. Priče se ne honoriraju, a rukopisi se ne vraćaju.

Priča može imati najviše 8.000 znakova (s prazninama), u programskom jeziku Word, u fontu Times New Roman i veličini fonta 12. Priča se šalje poštom, na CD-u, uz prilaganje ispisa na papiru, na adresu: HKUPD *Stanislav Preprek*, Cara Dušana 4, 21000 Novi Sad, ili na e-mail adresu: tomlekin@eunet.rs, pri čemu u rubrici *subject* treba naznačiti ime i prezime autora.

Rok slanja priče je 1. svibnja. 2016. godine.

Peteročlano uredništvo (žiri) će odabrati najbolje radove za Zbirku kratkih priča *Preprekova jesen 2016.* koja će biti tiskana od strane Društva, te će rangirati prve tri.

Na promociji Zbirke, predviđenoj za 10. listopada 2016. godine prvoplasiranu priču će pročitati autor i bit će mu uručena plaketa i knjiga *Prognanik iz svijeta svjetlosti – život i djelo Stanislava Prepreka*, koju je uredio **Ivan Balenović**, a izdao Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata (Subotica, 2012.). Autorima drugoplasirane i trećeplasirane priče bit će uručene plakete.

NOVI FILM BRANKA IŠTVANČIĆA SVE JE BIO DOBAR SAN

Brojni uzvanici na premijeri

U zagrebačkom Kinu *Europa* prošloga je tjedna održana premijera dokumentarnog filma *Sve je bio dobar san – Le Frenchie de Vukovar* Branka Ištvančića. Premijera je potvrdila veliki interes za film jer je, kako su objavili hrvatski mediji, njegovom prvom javnom prikazivanju pri-

Tepeš, televizijski novinar i urednik Goran Rotim, Milijan Brkić, Zvonko i Darko Milas, Drago Prgomet, vukovarsko-srijemski župan Božo Galić, glumci Goran Grgić, Nela Kocsis, Slaven Knezović, Matija Prskalo, Nikša Kušelj, Hrvoje Zalar, redateljica Biljana Čakić – Veselić, saborski zastupnici Pero Čorić

sustvovalo više od 700 ljudi, a mnogi su cijeli film odgledali na nogama ili na podu dvorane.

Dokumentarac *Sve je bio dobar san* proučava događaje iz vremena početka rata u Hrvatskoj, dolazak mladog francuskog dragovoljca Jean-Michela Nicoliera u Hrvatsku, njegovu borbu, tragiku obrane Vukovara kao i smrt na Ovčari, a sve kroz emotivnu vizuru njegove majke Lyliane Fournier koja u filmu traga za informacijama kako bi došla do posmrtnih ostataka svog sina, te ga dostojno pokopala.

Premijeri filma prisustvovala je i spomenuta Lyliane Fournier, koja se obratila publici i održala izuzetno dirljiv govor.

U publici su bili i brojni ugledni gosti, iz političkog i kulturnog života, među ostalim i novi ministar kulture Zlatko Hasanbegović, ministrica socijalne politike i mladih Bernardica Juretić, potpredsjednik Hrvatskog sabora Ivan

i Marija Budimir, ravnatelj Hrvatskog memorijalnog centra Domovinskog rata Ante Nazor i drugi.

Redatelj filma Branko Ištvančić najavio je kino-distribuciju filma diljem Hrvatske, te naglasio kako je ovaj film rađen u minimalnim produkcijskim uvjetima i da nije prošao na natječaju za sufinanciranje od strane središnje državne institucije koja skrbi o filmu – Hrvatskog audio-vizualnog centra (HAVC).

Film je rađen u produkciji Udruge hrvatskih branitelja i dragovoljaca Domovinskoga rata (Zvonko Milas), Udruge dr. Ante Starčević – Tovarnik (Antun Ivanković) i Udruge Artizana iz Zagreba (Irena Škorić).

Realizaciju filma sufinancirali su Ministarstvo branitelja Hrvatske, Zaklada Adris i Vukovarsko-srijemska županija.

D. B. P.

KULTURAMA

Osvježavajuća Patrola

O renesansi televizijskih serija već sam pisao. Baš kao i o »novom valu« hrvatske kinematografije koji je prepoznat izvan granica te zemlje (nagrade na festivalima u Berlinu, Cannesu i Veneciji). Dobrim spojem dvaju trendova mogla bi se okarakterizirati nova hrvatska mini serija *Patrola na cesti* koja je nedavno prikazana na nacionalnoj Hrvatskoj radio-televiziji (HRT).

Serija (u pet nastavaka) je rađena prema jednoj od priča iz istoimene zbirke Jurice Pavičića, a režiju potpisuje Zvonimir Jurić. U osnovi to je kriminalistička priča: dva brata (policajac – Krešimir Mikić i švercer – Slavko Sobin) nađu se na dvije strane zakona i tu počinje zaplet radnje. Međutim, naslov seriju žanrovski ograničava jer nam *Patrola* u svojem podtekstu donosi i obiteljsku dramu. Tematiziraju se međugeneracijski odnosi, tradicionalno i moderno, te ovlaš dotiču i neke društvene teme – poput korupcije ili besperspektivnosti života u provinciji.

Spori ritam, uz kontinuirano održavanje napetosti, kao kontrapunkt, seriji daju specifičnu atmosferu. Bliža je filmu, te kao takva unosi novu vrijednost u hrvatsku televizijsku produkciju. I na vizualnom planu serija djeluje osvježavajuće: Dalmatinska zagora (radnja se odvija u neimenovanom selu nadomak bosanskohercegovačke granice) skoro da nikada nije izgledala »fotogeničnije« na malom ekranu (direktor fotografije je Marko Brdar koji je bio angažiran i u nagrađivanom Matanićevom *Zvizdanu*). Valja spomenuti i odličnu glumu te glazbu. Dakle, gotovo svaki segment ovog TV proizvoda, prema mojem skromnom sudu, zavrjeđuje pohvalu.

Što ovu seriju čini vrijednom vašeg vremena. To kažu i kritičari proglašavajući ju za »jedan od televizijskih događaja godine« ili »stepenicu više u hrvatskoj produkciji«. *Patrola* je primjer da televizija ne znači samo »realityje« i »spinovanu« dnevnu politiku, već i nešto više. Doduše, samo u slučaju javnih servisa. A ukoliko želite donijeti vlastiti sud o *Patrola*, preporučam izravni susret: ako to niste učinili u premijernom terminu, seriju je moguće pogledati na novom servisu HRT ili na youtubeu.

D. B. P.

GODIŠNJA SKUPŠTINA HLU CROART IZ SUBOTICE

Uspješna prošla godina, planovi za 2016.

Protekla godina je za Hrvatsku likovnu udrugu *CroArt* iz Subotice bila uspješna budući da su realizirane sve planirane aktivnosti u punom obujmu, ocijenjeno je na godišnjoj skupštini te udruge održanoj prošle srijede u Domu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Na skupštini je usvojeno izvješće o radu i financijsko izvješće za 2015., koje je podnio predsjednik udruge **Josip Horvat**. Svoje pozitivno mišljenje na rad u protekloj godini dao je i Nadzorni odbor.

Najavljeni su i planovi za 2016. godinu. U prvom redu to je najveći projekt udruge, međunarodna Umjetnička kolonija *Stipan Šabić*, odnosno organiziranje njezinog petog saziva, zatim priređivanje likovne kolonije *Panon* u Subotici te sudjelovanje i suorganizacija likovne kolonije *Panon* u Belišću (Hrvatska). Horvat je najavio i sudjelovanje članova na likovnim

kolonijama i manifestacijama u organizaciji hrvatskih udruga u zemlji i inozemstvu (Mađarska, Hrvatska, BiH), kao i na jednodnevnim likovnim kolonijama u suradnji s crkvenim župama, pojedincima i sponzorima Udruge.

Glede izlagačkih aktivnosti, najavljena je retrospektivna izložba djela nastalih na dosadašnjih pet saziva Umjetničke kolonije *Stipan Šabić* koja će biti priredna za *Noć muzeja*, te u prosincu

skupna izložba članova *CroArta*. I ove se godine planira obilazak i posjet muzejima i galerijama u zemlji i inozemstvu, što će, kako ističe Horvat, ovisiti o financijskim mogućnostima članstva.

»Tu su i druge aktivnosti vezane za kulturna događanja u hrvatskoj zajednici u Vojvodini u cilju promicanja likovne kulture, širenja članstva, te prezentacije njihovog umjetničkog stvaralaštva«, dodao je on.

Horvat je informirao članstvo o tijeku inicijative *CroArta* za postavljanje spomen-ploče slikaru **Stipanu Šabiću** na ulaz Osnovne škole *Matija Gubec* u Tavankutu.

»Povjerenstvo za podizanje i održavanje javnih spomenika Grada Subotice prihvatilo je naš prijedlog i donijelo pozitivnu odluku u svezi postavke spomen-ploče. Povjerenstvo je tu odluku prosljedilo Skupštini grada na daljnju proceduru. Nadamo se pozitivnoj odluci Skupštine, te nam predstoje ostale aktivnosti na realizaciji naše inicijative«, kazao je Horvat.

Skupštini je prisustvovalo 20 od ukupno 35 članova Udruge. Gosti skupštine bili su **Ivan Ušumović** u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća, **Petar Kuntić** u ime DSHV-a i **Marinko Miković** u ime udruge *HASK Zrinski* iz Subotice.

D. B. P.

ZATVORENA IZLOŽBA MIROSLAV KRALJEVIĆ I SLJEDBENICI U NOVOM SADU

Grujić primio delegaciju grada Zagreba

Pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje **Slaviša Grujić**, u povodu zatvaranja izložbe *Miroslav Kraljević i sljedbenici* u Spomen-zbirci Pavla Beljanskog, primio je 22. veljače, delegaciju grada Zagreba, autora izložbe dr. **Zvonka Makovića** i upravnicu Spomen-zbirke Pavla Beljanskog **Jasnu Jovanov**. Delegaciju grada Zagreba činile su zamjenica gradonačelnika **Vesna Kusin**, zastupnica u Hrvatskom saboru za manjine **Bogdanka Srdić – Vulpe** i ravnateljica Moderne galerije Zagreba **Biserka Rauter – Plančić**.

»Imali smo do danas izložbu *Miroslav Kraljević i sljedbenici* Moderne galerije iz Zagreba, dok je izložba iz Spomen-zbirke

Pavla Beljanskog bila izložena u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu. Imamo brojne realizirane projekte s Hrvatskom do sada, a Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje teži da u skladu sa svojim proračunskim mogućnostima podrži brojne projekte nacionalnih zajed-

nica u Vojvodini, među kojima se nalazi i hrvatska nacionalna zajednica«, rekao je Slaviša Grujić, dok je Vesna Kusin naglasila da su grad Zagreb i Novi Sad ostvarili izuzetnu suradnju kada je kultura u pitanju i da bi se ta suradnja trebala nastaviti.

Autor izložbe dr. Zvonko Maković izrazio je zadovoljstvo dobrom posjećenošću izložbe u Spomen-zbirci Pavla Beljanskog, koju je pogledalo preko 3000 posjetitelja iz Novoga Sada ali i drugih gradova Srbije. Glede daljnje suradnje dviju ustanova, dogovorena je izložba fotografija **Nadežde Petrović** s obje strane objekta, koja bi tijekom ove godine bila postavljena u Modernoj galeriji u Zagrebu. Ovom prigodom je istaknuto i kako bi bilo dobro da tijekom 2017. publici u Hrvatskoj budu predstavljena djela **Save Šumanovića** i **Milana Konjovića**, kao i djela nekih drugih autora.

H. R.

TAJNIŠTVO I MINISTARSTVO RASPISALI NATJEČAJE ZA KULTURU

Pokrajinski natječaj za stvaralaštvo manjina – uskoro

Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje raspisalo je četiri natječaja iz oblasti kulture za 2016. godinu. To su: natječaj za financiranje i sufinanciranje programa i projekata u kulturi u oblasti suvremenog umjetničkog stvaralaštva AP Vojvodine; natječaj za financiranje i sufinanciranje projekata i programa u oblasti zaštite i očuvanja kulturnog naslijeđa u AP Vojvodini; natječaj za sufinanciranje nabave knjiga i drugih publikacija za javne općinske i gradske knjižnice u AP Vojvodini, te natječaj za sufinanciranje projekata i programa u oblasti zaštite i očuvanja tradicionalnog narodnog stvaralaštva Srba u AP Vojvodini i udruga Srba u Mađarskoj, Hrvatskoj i Rumunjskoj u 2016. godini. Natječaj su otvoreni do 4. ožujka 2016. godine. Objavljeni su u dnevnom listu *Danas* od 19. veljače, kao i na internetskoj stranici Tajništva: www.kultura.vojvodina.gov.rs.

Prema informacijama iz Tajništva, uskoro bi trebala biti raspisana još tri natječaja za 2016. godinu – natječaj za sufinanciranje programa i projekata u oblasti zaštite nema-

terijalnog kulturnog naslijeđa i suvremenog umjetničkog stvaralaštva nacionalnih manjina; natječaj za sufinanciranje izdavačke djelatnosti na jezicima nacionalnih manjina, te natječaj za sufinanciranje proizvodnje filmova u AP Vojvodini. Imajući u vidu smanjeni proračun AP Vojvodine za 40 posto, pretpostavlja se da će iznositi sredstava i na natječajima veza-

nim za nacionalne manjine biti znatno manji nego ranijih godina.

Ministarstvo kulture i informiranja je u utorak priopćilo kako će u srijedu, četvrtak i petak (danas) raspisati natječaje za financiranje i sufinanciranje projekata iz 21 oblasti suvremenog stvaralaštva i kulturnog naslijeđa, kao i pet natječaja za sufinanciranje projekata koji će pridonijeti jačanju međunarodne suradnje i uspješnom predstavljanju kulture Republike Srbije u međunarodnim okvirima. Kako saznajemo u Ministarstvu, među njima je i natječaj koji se odnosi na sufinanciranje kulturne djelatnosti nacionalnih manjina u Srbiji.

Ove je godine, prvi put raspisan natječaj *Gradovi u fokusu*, koji će omogućiti lokalnim samoupravama da unaprijede rad institucija kulture i na taj način utječu na podizanje kvalitete kulturnog života u lokalnim zajednicama.

Natječaj su objavljeni u dnevnim novinama *Politika* i na internetskoj stranici Ministarstva kulture i informiranja www.kultura.gov.rs

D. B. P.

ISTRAŽIVANJE O STANJU U NOVOSADSKOJ KULTURI

Doprinos strateškom planiranju

Usiječnju je započet projekt *Terensko istraživanje stanja u oblasti kulture Grada Novog Sada*, koji teži doći do podataka o svim akterima kulturnog sustava, a realizira ga Fakultet za sport i turizam, uz potporu gradskih vlasti. Prema navodima istraživačkog tima kojega čine **Predrag Cvetičanić**, **Goran Tomka** i **Ivana Volić**, ovo je prvi projekt u Srbiji koji dubinski istražuje sve ključne elemente kulturnog sustava – gradsku upravu za kulturu, javne ustanove kulture, civilni i privatni sektor u kulturi i građane.

Sve organizacije u kulturi, kao i građani, pozvani su pristupiti internetskoj stranici bazakulture.rs i popuniti upitnik u kojem će ocijeniti kulturnu ponudu u gradu, ali i dati prijedloge za njezino unapređenje. Također, informacije za potrebe istraživanja prikupljaju se na osnovu telefonskog anketiranja građana.

Istraživanje obuhvaća analizu dosadašnjeg rada Gradske uprave za kulturu, kao i svih onih koji stvaraju i distribuiraju kulturne sadržaje (ustanove kulture, udruge, skupine, kolektivi, gospodarska društva i poduzetnici u kulturi), a u trećem segmentu bit će posvećeno kulturnim navikama, ukusima i potrebama građana.

Podaci dobiveni istraživanjem predstavljat će osnovu za strateško planiranje kulture Grada Novog Sada, koje treba omogućiti donošenje političkih i upravljačkih odluka na osnovu činjenica, pospješiti saradnju i zajedničku usmjerenost mnogobrojnih aktera na sceni, kao i omogućiti transparentnost i demokraciju procesa odlučivanja u kulturi.

Projekt *Terensko istraživanje stanja u oblasti kulture Grada Novog Sada* trebao bi biti završen u lipnju.

D. B. P.

HRVATSKE ŽUPANIJE KROZ POVIJEST

Između Dunava i Save

Vukovarsko-srijemska županija se nalazi na krajnjem sjeveroistoku Hrvatske između Dunava i Save, te je kroz svoju povijest predstavljala poveznicu istoka i zapada. Županija danas obuhvaća područje zapadnog Srijema i istočne Slavonije, u njoj se nalazi 5 gradova (Vukovar, Vinkovci, Otok, Županja, Ilok) i 26 općina. Premda su Vinkovci po broju stanovnika najveći grad, sjedište županije jeste Grad Vukovar.

Vukovarsko-srijemska županija jedna je od najstarijih hrvatskih županija, prvi put se spominje u XIII. stoljeću, a naziv dobiva po župskom središtu Vukovaru, koji se prvi put spominje u pisanim dokumentima 1220. godine kao Valko dok od XIV. stoljeća pa do danas prevladava naziv Vukovar. Godine 1231. naselja oko utvrde Vukova dobivaju status slobodnog kraljevskog grada, te se počinju razvijati obrt i trgovina. Županija postaje jedna od većih hrvatskih županija, a osim današnjeg teritorija obuhvaćala je i dio Slavonije te veći dio današnjeg istočnog Srijema tj. Srijema koji se nalazi u Vojvodini. Početkom XVI. stoljeća na području županije sve su češći upadi turske vojske iz Bosne, do 1526. godine Turci zauzimaju veći dio županije, a 1536. godine zauzimaju je u cijelosti i dolazi do osnivanja Srijemskog sandžaka sa sjedištem u Iloku. Vukovar je oslobođen od Turaka 1687. godine, a Karlovački mir 1699. označava oslobođanja cijelog Srijema. Ubrzo nakon toga dolazi do organiziranja vlasti uređenja oslobođenih krajeva, a godine 1745. dolazi do osnivanja

Srijemske županije koja se nalazi u sastavu Hrvatske, pod vlašću hrvatskog bana i Hrvatskog sabora. Dio Srijema uz Savu i Dunav s mjestima Petrovaradin, Zemun i Srijemska Mitrovica bio je izdvojen iz Srijemske županije i nalazio se u sustavu Vojne krajine. Vojna krajina je predstavljala pogranično područje Hrvatske, organizirano na voj-

njemačkog kao službeni i gradski zapisi se počinju pisati na hrvatskom. Ukazom habsburškog vladara od 15. srpnja 1881. godine dolazi do ukidanja Vojne krajine, te se ona pripaja Srijemskoj županiji, odnosno Hrvatskoj, i dolazi pod vlast hrvatskog bana i sabora. Pripajanjem srijemskog dijela Vojne krajine Srijemskoj županiji površina županije se

srijemskoj županiji i na njima se nalaze poznati iločki vinogradi. Gospodarstvo se temelji na poljoprivredi, a glavni proizvodi su: pšenica, kukuruz, šećerna repa, duhan. Od industrije zastupljena je prehrambeno-prerađivačka i drvna industrija dok se u Vukovaru nalazi i najvažnija riječna luka Hrvatske preko koje je Hrvatska povezana sa svim podunavskim zemljama Europe.

KULTURNE I POVIJESNE ZNAMENITOSTI

Od povijesnih znamenitosti na području Vukovarsko-srijemske županije izdvaja se Iločka tvrđa i dvorac Eltz u Vukovaru. Iločka tvrđava se nalazi na brežuljku iznad desne obale Dunava i prvi se puta spominje u zapisima iz XII. stoljeća. Ova grad-tvrđava se sastojao od dva dijela: utvrđenog gornjeg grada u kojemu je živjelo plemstvo i donjeg grada u kojemu su živjeli građani. Tvrđava ima izdužen, nepravilan oblik a opasana je pojasom čvrstih zidina koje su i danas najveći fortifikacijski sklop u kontinentalnoj Hrvatskoj. Vukovarski dvorac Eltz je barokni dvorac smješten na obali Dunavu čiju je izgradnju 1749. godine započeo grof **Anzelmo Kazimir Eltz**. Ovaj dvorac, koji je jedan od najznačajnijih predstavnika barokno-klasicističke arhitekture u Hrvatskoj, bio je skoro u cijelosti uništen tijekom srpske agresije na Vukovar. Obnova dvorca je započela 2008., a kompletna obnova kompleksa dvorca završena je 2013. godine i od tada se tu nalazi stalni postav Gradskog muzeja Vukovara.

nom principu uprave radi obrane od Turaka, gdje je najvišu vlast imalo ratno vijeće iz Beča na čelu sa Habsburškim vladarom. Sjedište Srijemske županije se nalazilo u Vukovaru, a prvi župan postaje hrvatski grof **Marko Pejačević**. Početkom XIX. stoljeća Turska više nije predstavljala opasnost, te je u srijemskom dijelu Vojne krajine sve veća težnja hrvatskog naroda za pripajanjem Srijemskoj županiji, odnosno Hrvatskoj. Razvojačenje Vojne krajine započinje 1871. godine, a prve promjene u srijemskom dijelu krajine javljaju se u Zemunu, gdje se 1. siječnja 1872. umjesto komunitetskog Magistrata uvodi Gradsko poglavarstvo. Istog dana se kod Gradskog poglavarstva uvodi hrvatski jezik umjesto

udvostručila a bila je podijeljena na deset kotara: Srijemska Mitrovica, Stara Pazova, Zemun, Županja, Šid, Vinkovci, Vukovar, Ruma, Ilok i Irig.

ZEMLJOPIS I GOSPODARSTVO

Vukovarsko-srijemska županija zauzima površinu od 2.448 km², od toga 150.000 ha su najplodnije hrvatske oranice, a 70.000 ha šume. Na području županije se nalazi najveća šuma hrasta lužnjaka u ovom dijelu Europe, a kroz županiju protječe sedam rijeka; Dunav, Sava, Bosut, Biđ, Studva, Spačva i Vuka koja protječe samim središtem Vukovara te čini granicu Srijema i Slavonije. Obronci Fruške gore završavaju se u Vukovarsko-

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Veliki građevinski biznis

Novi Zakon o planiranju i izgradnji usvojen je 2003. godine (»Sl. glasnik RS« 47/03) i pomalo je razočarao dobar dio stručnjaka, iz prostog razloga što je sam prijedlog zakona bio daleko suvremeniji, učinkovitiji i s manje nedorečenosti nego konačno usvojeni zakonski tekst. Danas, kada sam već u mirovini, često razmišljam zašto se to tako desilo? Ukratko, nastojat ću podijeliti s čitateljima zaključke do kojih sam došao, analizirajući događanja posljednjih tridesetak godina na tlu naše bivše i sadašnje države na polju planiranja i izgradnje.

DOZVOLJENA GRADNJA

U početku trebamo reći da građevinarstvo uopće, odnosno investicije bilo u infrastrukturu bilo u stanogradnju ili u tvorničke pogone, staju mnogo novaca (kapitala). Tu je riječ ne samo o fizičkim strukturama nego i o zemljištu na kojem se podiže građevina, koja isto ima svoju cijenu, ovisno od same lokacije. Tko upravlja zemljištem, taj i odlučuje o najvažnijim segmentima ove djelatnosti, jer bez građevinskog zemljišta nema ni službeno dozvoljene gradnje. Znači, ne možete dobiti dozvolu za gradnju, bez dozvole ne možete dobiti kredit od banke itd. Jedna od ekonomskih teorija, govori o tome da ako je u državi recesija, treba pokrenuti velike javne radove kako bi zemlja izašla iz recesije. Tako su to prvi učinili u SAD-u poslije prve velike recesije, tridesetih godina prošlog stoljeća. Koliko ste puta u posljednjih tridesetak godina čuli od političke elite velike govore o pokretanju novog »investicijskog ciklusa«. Vjerujem da je većina vas oguglala na svakodnevne vijesti o otvaranju neke nove

tvornice, segmenta kanalizacije, deponija smeća ili kilometar-dva auto-cesta. U zavisnosti od promjene elite, neki objekti se više puta »otvaraju«. U jeku izborne kampanje naslušat ćete se: mi smo ovo izgradili, a vi niste itd.

Tko upravlja zemljištem taj i odlučuje

izgradit ćemo ovo ili ono, rekonstruirat ćemo npr. one pruge koje ste dopustili da propadnu itd.

»SPONTANA GRADNJA«

Ima i drugi segment graditeljstva o kojem se uvijek govori, kada se donosi novi, ili se dopunjava stari zakon. U praksi se ovaj vid graditeljstva u našoj državi najčešće zove »nelegalna gradnja«, znači gradnja bez dozvole. Često, kako bi se stvar ublažila, ćete naići i na naziv »spontana gradnja«. Tako na periferijama velikih gradova u svijetu nastaju slamovi, favele ili »spontana naselja«, ali ne samo tamo nego i u našoj državi, glavni grad Beograd i u ovom segmentu prednjači. Glavni problem nije u tome je li bač Josu u svom dvorištu izgradio kokinošnjak ili svojoj obiteljskoj kući dodao pokrivenu terasu ili gara-

žu. Problem je u tome što su u većim gradovima, tu prednjače Beograd i Novi Sad, izgrađene i višekratnice s dvadeset i više stanova, bez odgovarajuće službene dozvole. Ako slušate graditelje-investitore ovakvog tipa, najčešći odgovor je da je administracija

vrednu dobit. I u priči smo opet nekako stigli do zemljišta.

PLACEVI, GRADSKO I OSTALO GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE

Drugi dio »velikog građevinskog biznisa« u vezi je s prometom zemljišta predviđenog za gradnju, bilo u gradovima bilo na otvorenom, na zelenim površinama (poljoprivredno zemljište), što »strani investitori« najčešće preferiraju. U trenutku donošenja zakona o kojem govorimo, vlasništvo nad zemljom (ne samo poljoprivrednom) uopće nije bila definirano. Postojalo je državno zemljište, zatim državno zemljište dodijeljeno na korištenje općinama, a općine su dalje dodjeljivale to zemljište privatnicima, poduzećima, poljoprivrednim kombinatima itd. Poseban problem je bio i to da su u Vojvodini katastarske karte i knjige bile uglavnom ažurne, u odnosu na druge dijelove Republike, gdje u nekim općinama takve karte nisu ni postojale. Prva pomoć od Europske unije za financiranje i ažuriranje katastarskih karti upravo je stigla. Istina, manji dio poljoprivrednog zemljišta je početkom devedesetih godina vraćen vlasnicima, ali preostali dio nije riješen do današnjeg dana. Gradovi su problem nelegalne gradnje uglavnom rješavali na taj način da su stalno proširivali tzv. građevinsku zonu i time te površine proglašavali gradskim građevinskim zemljištem. Tako je »službeni teritorij« nekadašnjeg slobodnog kraljevskog grada Subotice od 1890. do 2000. godine, povećan skoro sedam puta, a broj stanovnika samo 2,78 puta. Teritorij se i dalje povećava a broj stanovnika opada, a imovinsko-pravni odnosi su ostali neriješeni.

FRANJEVAČKI SAMOSTAN PRI ŽUPI SVETOG ANTE U BEOGRADU

Devedeset godina postojanja

Dolazak bosanskih franjevac u Beograd datira još iz prva tri desetljeća 14. stoljeća. Još tada su franjevci imali svoj samostan koji se nalazio ispod Kalemegdana uz Dunav, gdje se nalazilo i filozofsko-teološko učilište bosanskih frataru u kojem je živio i Sveti Ivan Kapistran. Na tom mjestu bosanski franjevci prisutni su sve do dolaska Turaka, nakon čega se franjevci povlače u samostan u Zemun. Tamo se nastanjuju sve do 1728. godine kada se ponovno vraćaju u Beograd i ponovno prave samostan i otvaraju filozofsko-teološko učilište. 1739. godine nakon Austrijsko-ugarskog rata, fratri ponovno doživljavaju tragediju. Samostan biva srušen, crkva je pretvorena u džamiju i od tada više nisu prisutni. Sve do 20. stoljeća. Tada je došlo novo razdoblje, dolaze novi katolici s raznih strana, a bosanska vlada zatražila je ponovnu prisutnost frataru u Beogradu kako bi se pripremili za ponovni vjerski život katolika, od kojih su u najvećem broju bili dubrovački trgovci i gospodarstvenici iz Bosne. Odmah po stupanju na tlo Beograda 1926. godine bosanski fratri kupuju parcelu s dvije kućice između Bregalničke i Pop Stojanove ulice na Zvezdari i ubrzo, 3. kolovoza, po projektu **Blaža Misite Katušića** podižu zgradu samostana u vidu gradske dvokatnice.

DEVEDESETA OBLJETNICA

Danas u samostanu žive trojica frataru. Među njima i gvardijan i župni vikar fra **Benedikt Vujica** koji obavlja službu gvardijana u Beogradu i župnog vikara u samostanu i

Veliki značaj Ivana Kapistrana

Sveti Ivan Kapistran, franjevac, dao je svoj veliki doprinos u obrani Beograda od Turaka. Kada je uočio da je kršćanstvo u Beogradu ugroženo od Osmanlijskog carstva, došao je u samostan ispod Kalemegdana gdje je živio i organizirao obranu od Turaka:

»Ivan je bio jako dobar organizator, europski vladar koji je posebno organizirao križarsku vojsku i bio na samom njenom čelu. Njegovi životopisci govore da je htio umrijeti kao mučenik. Turci su znali da je on glavni pokretač i organizator obrane Beograda, našli su mjesto gdje je i pokušali ga ubiti. Međutim, nijedan strijelac ga nije pogodio. Ivan je otišao u Zemun, a potom u Ilok, gdje je završio svoj život, ožalošćen što nije završio ovdje u Beogradu kao mučenik. Zato ga beogradski biskupija smatra jednim od svojih zaštitnika i svake godine slavimo njegov spomen kao zaštitnika Beogradske biskupije«.

župi Svetog Ante u Beogradu od 2012. godine. O povijesti franjevačkog samostana, on kaže:

»Srpska Vlada je preko Ministarstva vjera, bosansko franjevačke uprave i Rima, tražila da se fratri vrate u Beograd 1897. godine. Tada je imenovan fra **Ivo Vujičić** koji potječe iz moje obitelji. On je 1919. godine kraljevskoj vladi poslao molbe da se bosanski fratri ponovno ovdje vrate i brinu za katolike. Godine 1926. fratri ovdje dolaze i ostaju do današnjih dana. Samostan je raden četiri i pol mjeseca koliko je trebalo vremena od podizanja temeljnog kamena do useljenja. U samostan smo uselili 8. prosinca 1926. godine kada je službeno i blagoslovljen. Od tada smo neprekidno ovdje. Crkva, odnosno kapela, bila je malena a broj katolika je sve više rastao. Već 1935. godine bilo je 6.500 vjernika, tako da u vrijeme većih svetkovina nisu svi mogli stati u kapelu. Iz tog razloga fratri su tražili da se izgradi nova crkva. Plan je usvojen u Ljubljani. **Plečnik** je plan napravio besplatno i uvijek kada je dolazio ostavio je nešto novca za izgradnju crkve, tako da ga pamtimo kao velikog čovjeka i dobrotvora samostana«, ističe gvardijan Benedikt.

Ove godine bosanski fratri obilježavaju 91. obljetnicu od dolaska na ove prostore. Tijekom svih tih godina, osnivali su više svojih župa: u Smederevu, Nišu, Kraljevu, Šapcu i svoju ispostavu na Kosovu, u Đakovici:

»To je naša velika djelatnost. Mi smo nekako bili prihvaćeni, a od turske vlade fratri su bili zaštićeni. To je bio misijski način rada na koji smo bili naučeni, požrtvovno smo spasavali što se moglo spasiti. Na Kosovu smo ostali i danas, i u Đakovici se nalazi nekoliko naših filijalnih crkava.

Prošle godine smo se povukli iz Niša i ostali smo samo ovdje u Beogradu kao jedna stalna čvrsta točka».

NEPOŽELJNI STANARI

Međutim, nakon izgradnje samostana, postojali su i izvjesni problemi. Od 1945. u samostan su ubačena četiri stanara s kojima su fratri imali određene probleme. Tek 2000. godine stanari su otišli, a u samostanu trenutno borave tri franjevca. Međutim, vrijeme je učinilo svoje, samostan zahtijeva i sanaciju određenih dijelova zgrade. Uskoro bi trebalo započeti realizaciju određenih projekata: »Vapimo da promijenimo krov koji je čitav koroziran. Zbog nedostatka prostora nismo uspjeli napraviti knjižnicu. Knjige nam stoje u potkrovlju i sada smo pokrenuli jedan projekt po kome bismo pozvali gradsku skupštinu i dobrotvorne ustanove koji bi nam pomogli da napravimo knjižnicu kako bismo ljudima omogućili da im pristupe. Te knjige bi posebno poslužile studentima Beogradskog univerziteta, jer posjedujemo oko 10.000 knjiga iz svih područja znanosti i kulture. Nadam se da ćemo nešto uspjati napraviti«.

Danas je franjevački samostan u Beogradu jedini takve vrste u Srbiji. Iako u njemu borave samo tri fratra, gvardijan Benedikt ističe veliki značaj njegovog postojanja:

»Srpska Vlada je uvijek pokazivala naklonost prema franjevcima. Trebamo znati da smo mi, bosanski franjevci, vezani s Nijemcima. Mi smo u Bosnu došli na molbu kralja **Dragutina** koji je sin **Uroša I. Nemanjića**. On je molio papu da franjevce pošalje u Bosnu. Iako nas je danas malo ovdje, veoma važno je što smo na ovim prostorima s obzirom na to da ovdje boravimo i djelujemo dugi niz godina, s malim prekidima«, kaže na kraju gvardijan Benedikt.

Suzana Darabašić

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Vrijeme korizme je vrijeme obraćenja, zato nas Isus u evanđelju treće korizmene nedjelje podsjeća kako to moramo uzeti ozbiljno i ne o obraćenju samo govoriti, nego ga u svom životu i provoditi (usp. Lk 13,1-9).

UOČITI SVOJU GRJEŠNOST

Ovonedjeljni evanđeoski ulomak započinje Isusovim spominjanjem nesreća koje su zadesili njegove sunarodnjake. Pilat je pogubio Galilejce na blagdan Pashe i njihovu krv »pomiješao s krvlju njihovih žrtava« (Lk 13,1). Druga strašna tragedija dogodila se u Siloamu, kada se srušila kula, te su u toj nesreći mnogi izginuli. U takvim trenucima današnji čovjek sve pripisuje nesretnoj sudbini. Traže se krivci za smrt nevinih žrtava, društvo osuđuje odgovorne. No, u Isusovo vrijeme drugačije se na takve nesreće gledalo. Naime, smatralo se da su ti koji su stradali kažnjeni za svoje grijehe. Općenito svaka nesreće koja bi zadesila pojedinca u ono vrijeme smatrana je kaznom za grijehe koje je počinio. Ali, Isus spominjući ove dvije nesreće želi upozoriti svoje suvremenike da im pogled na takve stvari nije ispravan, te da se ni u kojem slučaju ne smiju smatrati pravednijima od stradalih samo zato jer njih osobno nije zadesila nikakva nesreća. Iako oni od Isusa očekuju neko objašnjenje nesretnih događaja,

Obratiti se

ja, on im pogled usmjerava na nešto sasvim drugo. Naime, spominjući te nesreće Isus želi svojim slušateljima dozvati u pamet činjenicu ljudske ugroženosti ako zbog grijeha nije s Bogom u miru.

Ističući kako žrtve nedavnih događaja nisu nikako veći grješnici od preživjelih, Isus ne želi zaniijekati vezu između kazne i grijeha, nego upozoriti na vrlo važnu istinu da su pred Bogom svi grješni, ali da Bog nije osvetnik. Čovjekova slaba narav sklona je grijehu i teško odolijeva različitim kušnjama, ali Bog se ne raduje ljudskim padovima u grijeh i ne čeka da se oni dogode kako bi ga odmah kaznio. Isus želi da se nesreće drugih shvate kao upozorenje i poziv na obraćenje, jer čovjekov je život krhak i nitko ne može znati kada će ga zadesiti neka nesreća, ali ono što može učiniti jest izmiriti se s Bogom i živjeti s njim u zajedništvu.

Isus upozorava svoje suvremenike, ali i nas danas, da se ne zavaravamo svojom pravednošću, jer nema čovjeka koji bi se pred Bogom mogao pohvaliti svojom bezgriješnošću. Drugo nam upozorenje daje da nikako ne smijemo osuđivati druge, suditi o njihovoj grješnosti, to može jedino Bog. Čovjekov zadatak, osobito sada, na sredini korizmenog vremena, je sebe preispitivati, iskreno zaviriti u samog sebe i mijenjati ono što ga udaljava od Boga, što ga čini grješnikom.

BOŽJA STRPLJIVOST

Svoju poruku o odnosu grješnika i Boga Isus ilustrira slikom neplodne smokve. Naime, u prispodobu vlasnik vinograda, ljut što smokva ne

donosi roda već tri godine želi je posjeći. Iako je njegova ljutnja potpuno opravdana, on ipak popušta molbi vinogradara da je poštedi i da joj priliku još jednu godinu. Okopat će je, pognojiti, možda onda donese ploda, ako ne, neka je posječe.

Kako je vlasnik vinograda pokazao strpljenje i pružio smokvi još jednu godinu šanse, takav je Bog s nama. Iako smo svi grješni, a vrlo teško se odlučujemo na popravak, a kada se i odlučimo, ne ide nam tako lako, Bog nas strpljivo čeka, ne odbacuje nas i ne kažnjava. Jer, njegova prva želja nije kazniti nas, nego navesti nas na obraćenje. Zato nas on zove na različite načine da se obratimo, da se popravimo. Zove nas evanđeljem, sakramentima, različitim oblicima pobožnosti, duhovnom literaturom, svetačkim uzorima i na razne druge načine. Strpljivo čeka da se odazovemo tom pozivu, da iskreno priznamo svoju grješnost i obratimo se.

Bog nam sada daje priliku za obraćenje, zato je treba odmah iskoristiti. Nije dobro opravdavati se nedostatkom vremena. Istina je da je današnji tempo života toliko brz da često ne stignemo postići sve što želimo i moramo. Ali vrijeme za Boga i obraćenje treba uvijek pronaći. Nikada ne znamo što nas sutra čeka ni koliko nam je Bog dao vremena da se odazovemo njegovom pozivu. Nesreće koje Isus spominje, kao i mnogo toga iz naše okoline govori nam da smo na ovom svijetu samo prolazno, ali i da ne znamo do kada. Zato svaki trenutak treba dobro iskoristiti, s obraćenjem započeti sada i zahvaliti se Bogu na strpljenju koje s nama ima.

MINI INTERVJU: PETAR TIKVICKI, CRTAČ STRIPA HRCKO

Crtanje je velika radost

Već tri godine svaki broj *Hrcka*, dječjeg podlistka *Hrvatske riječi*, krasi i nova epizoda stripa *Hrcko* u kome se glavni junak uvijek nađe u nekim zanimljivim, duhovitim situacijama. Na radost najmlađih čitatelja, njegov crtač **Petar Tikvicki** se uvijek trudi biti aktualan i poznatom dječjem liku, iz mjeseca u mjesec, stvoriti nove dogodovštine iz naše svakodnevice. Kao nastaje popularni strip i tko je zaslužan za njegov angažman upitali smo Petra u kraćem razgovoru.

Kada ste se počeli baviti crtanjem?

Crtam od kad znam za sebe, još od najranijih dana svog djetinjstva. Jednostavno crtanje me je oduvijek privlačilo.

Kako ste se zainteresirali za crtanje stripa?

I to vuče svoje korijene iz najranije mladosti, kada se u školskoj torbi, uz knjige, uvijek našao i poneki strip. Volio sam ih čitati, gledati crteže i vremenom sam se odlučio okušati u crtanju. Do početka devedesetih godina prošlog stoljeća slao sam svoje radove u novosadski *Dnevnik*, a onda je sve to stalo i iskreno nisam mislio kako ću ikada više crtati neki strip.

A kako je došlo do toga da crtate strip *Hrcko*?

U biti mene je vlč. **Andrija Anišić** preporučio **Katarini Čeliković**, ona me je prije par godina pozvala da ilustriram knjigu *Poplašeno jaje* i nakon toga je počela suradnja na crtanju stripa *Hrcko*. I eto već treću godinu crtam *Hrcka*.

Što je glavna specifičnost u stvaranju stripa *Hrcko*?

Trebalo je napraviti nešto primjereno djeci tog uzrasta, naravno bez ikakvog nasilja, vulgarnosti i sličnih negativnih momenata. Strip je često inspiriran određenom tematikom kojoj je posvećen broj, primjerice pojedinim blagdanima, početak i kraj školske godine.

Kako nastaje nova epizoda?

Moja kćer **Slađana** aktivno sudjeluje u nastajanju svake nove epizode, daje ideju i onda počinjem crtati *Hrckov* lik, te sve ostale sporedne likove. Prvo sve uradim s olovkom, a potom slijedi tuš i bojenje. Uvijek se radujem kada crtam *Hrcka*, jer volim crtati, a znam i da ga djeca uvijek rado čitaju.

IGRA

Mahjong Titans

Cilj: Ukloniti sve pločice s table.

Tabla: Svaka igra počinje s 144 pločice koje su raspoređene u šest različitih rasporeda: Kornjača, Zmaj, Mačka, Tvrdava, Kraba i Pauk.

Postoje tri osnovne pločice: Lopta, Bambus i Znak. Svaka od tih pločica numerirana je od jedan do devet.

Postoje i četiri specijalne pločice: Vjetrovi, Cvijeće, Zmajevi i Godišnja doba. Neke od ovih pločica označene su slovom.

Kako igrati: Da biste uklonili pločicu, ona mora biti slobodna. To jest, morate biti u mogućnosti da je izvadite iz gomile bez pomeranja drugih pločica. Ako miš zadržite na pločici i ona zasvijetli, to znači da je slobodna. Ako pokušate da uklonite pločicu koja nije slobodna, Windows će vas obavijestiti o tome.

U većini slučajeva, morate točno upariti pločice da biste ih uklonili. Međutim, postoje dva izuzetka: Možete izabrati bilo koje dvije pločice s cvijetom ili godišnjim dobom.

Predlozi i saveti: Zatražite prijedlog. Imate problem? Pritisnite taster H i Windows će zasvijetliti sljedeći podudarni par. Možete i kliknuti desnim tasterom miša na pločicu. Ako postoji dostupan par, zasvijetlit će.

Koristite komandu Opozovi radnju. Da biste obrisali potez, pritisnite kombinaciju tastera Ctrl+Z. Možete obrisati onoliko poteza koliko želite, ali svaki put ćete biti kažnjeni s dva poena.

Pokupite bonus poene. Redoslijed kojim uklanjate pločice s gomile može značajno utjecati na rezultat. Uklanjanje identičnih podudarnih parova u redu donosi bonus (posebno ako imaju istu šaru i broj). Dodatne poene dobivate za uklanjanje oba para pločica s cvijećem ili godišnjim dobom u nizu.

TV PREPORUKA

NEDJELJA 28. VELJAČE HRT1 20:02

Djeca tranzicije,
dokumentarni film

Djeca tranzicije film je koji prati odrastanje Davida, Natalije, Lane i Marte. Nakon izvrsnog nastupa pred skautima nogometnog kluba Barcelona, 8-godišnji David, kojeg su mediji prozvali Messijem iz Slavenskog Broda, nestrpljivo očekuje pozivnicu za La Masiju. Oko tog nepostojećeg komada papira izgrađeni su snovi o Davidovoj budućnosti, ali i cijele njegove peteročlane obitelji. Jedanaestogodišnja Natalija dolazi iz skromnog okruženja, ne posjeduje smartphone i druge pomodne stvari pa ju kolege u razredu maltretiraju i primorana

je promijeniti školu. Šestogodišnja Lana provodi dane presvlačeći se, šminkajući, plešući i igrajući igrice na mobitelu. Petnaestogodišnjoj Marti tinejdžersko doba ispunjeno vršnjačkim nasiljem u školi i na društvenim mrežama postalo je neizdrživo... Kako izgledaju sretno djetinjstvo i zdravo odrastanje i jesu li mogući u društvu koje još nije zakoračilo u vlastitu zrelost? Ovo je film o okruženju koje stvaramo za zajedničku budućnost.

Scenarist i redatelj: **Matija Vukšić**
 Producent: **Nenad Puhovski**
 Glavni snimatelj: **Mario Marko Krce**
 Tonski snimatelj: **Ivan Šmintić**
 Montažerka: **Ana Šerić**
 Skladateljica: **Bianca Ban**
 Oblikovanje zvuka: **Ruben Albahari**
 Izvršna producentica: **Tamara Babun**
 Kolorist: **Antonio Patljak, Alka Film**
 Istraživači: **Matija Vukšić, Antina Bratić**
 Tehnički koordinator: **Mario Bandić**
 Asistent montaže: **Srđan Popović**
 Godina produkcije: 2014. Produkcija: *Factum*

VRIJEDI PROČITATI
JASNA HORVAT**AZ**

Radnja romana odvija se u 9. stoljeću, u vrijeme solunske braće **Konstantina (Ćirila)** i **Metoda**. Središnji lik romana je Konstantin Filozof, tvorac novog pisma glagoljice u čije znakove je pohranjena ne samo slovna nego i brojeva i simbolička vrijednost. Inspiraciju za glagoljicu Konstantin je pronašao u igri mlin, igri koju je od djetinjstva igrao posvuda...

Kao što konstruiranjem rozete i njezinim različitim iscrtavanjima, kojima je i izveo glagoljička slova, Konstantin potvrđuje važnost kombinatorike, tako i roman u cjelini, strukturom sastavljenom po numeričkim vrijednostima glagoljičkih slova, gdje se svako poglavlje otvara jednim slovom, potvrđuje važnost igre kao takve. Radnja romana odvija se u Carigradu, Kersonu, Moravskoj, Dalmaciji, Veneciji i Rimu. Životnu priču Konstantina Ćirila, iz različitih kuteva i na različite načine, osvjetljavaju četiri pripovjedača (Metod, carica **Teodora**, **Anastazije** Bibliotekar i hrvatski knez **Mutimir**).

PJESMA ZA DUŠU: Sve nas manje ima tu
Petar Grašo

Ako je volit bija grih
 ja svoju kaznu sam platija
 sve svoje dugove mu vratija
 ka' lancun ja sam čist
 i nek me judi ostave

Nad mojim suzama nek guštaju
 nek' konci tuge me ne puštaju
 nek' ne znam šta je smih
 ako je volit bija grih
 Ref.

Godinu po godinu
 sve nas manje ima tu
 i sve prazniji je sto
 a cipa bol, a cipa bol

Pa se oči napune
 kad ih tuđe ne vide
 i samoća zapriti
 a fališ ti, a fališ ti
 sve nas manje ima tu
 godinu po godinu

Otvori dušu ljubavi
 da čujem jeku svoga imena
 jer nema neba, nema vrimenta
 što jude rastavi
 jer ljubav uvijek nastavi

Ref.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 26. veljače do 3. ožujka

26. VELJAČE 1871.

Održana je osnivačka skupština Subotičkog kazališnog društva, za čije je predsjednika izabran **Augustin Kovačević**. Ministarstvo unutarnjih poslova je djelovanje društva dopustilo studenoga iste godine.

27. VELJAČE 1816.

Nakon odlaska prezbitera **Pavla Sučića** u Kaločku nadbiskupiju, među četvoricom kandidata za gradskog župnika izabran je **Antun Šarčević**. Umro je 1831. tijekom velike pošasti, kolere, koja je opustošila grad. Do posljednjeg dana požrtvovno je obilazio i tješio oboljele sugrađane.

27. VELJAČE 1972.

Umro je **Ljudevit Vujković Lamić Moco**, službenik subotičke filijale Narodne banke Jugoslavije, pjesnik i pripovjedač. Zastupljen je u nekoliko zbornika, hrestomatija i antologija. U mladosti je bio svestrani sportaš, potom aktivni atletski i nogometni trener i sudac u više sportskih disciplina. Rođen je 12. kolovoza 1907.

27. VELJAČE 1986.

Tek nakon šesnaestogodišnje zabrane objavljivanja, zbog djelovanja u pokretu Hrvatskog proljeća, objavljena je zbirka hrvatskih narodnih pripovjedača *Jabuka s dukatima*, koje je sakupio i obradio **Balint Vujkov**, nakladom NIU *Subotičke novine*. Inspirativan i duboko promišljen pogovor napisao je književni povjesničar dr. **Dragiša Vitošević**.

28. VELJAČE 1849.

Vladin povjerenik **Bodog (Sreten) Špeletić** naređuje gradonačelni-

ku Subotice da se iz »sigurnosnih razloga«, putove u vinograde, koji vode u Baji i Halaš, smjesti pre-priječi posječenim stablima i balvanima. Radi što bržeg obavljanja toga posla, naređuje danonoćni rad i pri svjetlu lampi, fenjera...

28. VELJAČE 1920.

Počela je zamjena novca, zapravo mađarske krune u dinare Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, prema paritetu 250 kruna za 100 dinara. Zamjena novčanica od 20, 50, 100 i 1.000 kruna trajala je do 15. ožujka.

28. VELJAČE 1946.

Odlukom Vrhovnog stožera Jugoslavenske armije prestala je postojati 51. divizija, te u njenom sklopu i 8. vojvođanska udarna brigada. Za osam mjeseci (245 ratnih dana), prevalila je dug put od tisuću i pol kilometara, sudjelujući u pet krupnih operacija na bojišnici i deset samostalnih pothvata. Iz njenog sastava poginulo je i nestalo 1.116, a povrijeđeno oko tri tisuće boraca.

28. VELJAČE 1960.

Glumci subotičkog kazališta ostvarili su praiizvedbu komedije *Bolto u raju*, poznatog spisatelja **Matije Poljakovića**, u režiji **Mirka Huske**.

28. VELJAČE 1987.

Premинуo je **Antal Zákány**, pjesnik, prozni pisac, bibliotekar i novinar dnevnog lista *Magyar Szó*. Objavi je desetak knjiga pjesama, uvršten u više antologija i udžbenika. Rođen je 8. rujna 1918.

29. VELJAČE 2004.

Oko tristo sudionika odlučilo o ujedinjenju dvije stranke –

Demokratskog saveza Hrvata Vojvodine i Hrvatskog narodnog saveza! Za predsjednika jedinstvene stranke, a pod imenom DSHV, izabran je **Petar Kuntić**. Ovom skupu prisustvovali su predstavnici Sabora i Vlade Republike Hrvatske.

29. VELJAČE 2004.

Dramska sekcija HKUD *Ljutovo* na X. danima hrvatskog teatra u Hercegovcu, prikazala je komad **Laze Pančića**, *Kad se ženi ko pameti nema i udaje koja sriće nema*.

1. OŽUJKA 1847.

Rođen je **Lazar Mamužić**, odvjetnik, političar, gradonačelnik Subotice punih osamnaest godina (1884.-1902.). bio je izrazito vješt, agiln, inventivan javni djelatnik, animator gotovo u svim oblastima društvenog života. Dragocjena iskustva stečena na studiju u inozemstvu i na brojnim putovanjima diljem Europe, umješno je i uspješno unosio u svakodnevicu grada. Umro je 25. srpnja 1916.

1. OŽUJKA 1920.

Novootvoreni Pravni fakultet u Subotici počeo je djelovati u zgradi tadašnje Centralne osnovne škole (kasnije Građevinske odnosno Kemijske škole). Za 21 godinu postojanja i rada, gradu, pokrajini i zemlji dao je više naraštaja diplomiranih pravnika, odvjetnika, sudaca i dr. Ugašen je travnja 1941.

1. OŽUJKA 1981.

Odlukom Skupštine općine ostvarena je davnašnja želja Subotičana da se Gradski korzo u Ulici Borisa Kidriča zatvori za promet i prepusti pješacima.

2. OŽUJKA 1882.

Bečka firma *Granhut i Mandl* nudi gradu Subotici probno uvođenje električnog svjetla, ali su gradski čelnici odbili ovaj prijedlog. Plinsko osvjetljenje je uvedeno 1890., te je grad postupno osvijetljen s oko 1.100 kandelabra.

2. OŽUJKA 1997.

Na sceni KUD *Népkör*, članovi Dramske sekcije HKC *Bunjevačko kolo*, izveli su premijeru predstave pučkog igrokaza **Matije Poljakovića** *Ode Bolto na ogled*, u režiji **Josipa Bajića**.

3. OŽUJKA 1921.

Okončano je jednotjedno gostovanje Osječkog narodnog kazališta na subotičkoj sceni. Gosti su izveli po dvije operne predstave – **Puccinijevu** *Madame Butterfly* i **Rossinijeva** *Seviljskog brijača*, kao i dvije komedije.

3. OŽUJKA 1930.

U Srijemskoj Mitrovici je rođen **Juraj Lončarević**, profesor hrvatskog jezika i književnosti, kritičar, esejist, putopisac i povjesničar. Službovao je u više gradova, među ostalim i u Subotici, gdje predaje u Ekonomskoj srednjoj školi. U središtu njegove pozornosti su mahom domaći pisci, kao i teme iz književne povijesti. Znatan dio svoga stvaralaštva posvetio je srijemskim i podunavskim Hrvatima, Srijemcima, Bunjevcima i Šokcima. Sedamdesetih godina je zbog sudjelovanja u »hrvatskom proljeću«, osuđen na kaznu zatvora. Umro je u Zagrebu 1998. godine.

Gradska bašta – Slovački park

Stara fotografija kojoj posvećujem redove priče o fotografiji datira iz 1936. ili 1937. godine. Na njoj su učenici *Gradanske škole* iz Šida koji su na inicijativu svog nastavnika preuredili općinski vrt u park, zasadivši u njemu lipe, ukrasno bilje i drveće. Svaki nastavnik s učenicima pojedinih razreda uredio je i zasadio po jednu ili dvije rundele nasada. Omanji park Šidanima, odvajkada poznatiji kao *Slovački park*, nalazi se na izlazu iz Šida prema Gibarcu s desne strane. Prije 1915. godine na tome je mjestu bila listopadna šuma, a prvi pismeni izvještaj o postojanju ovoga parka nalazi se u Dnevniku **Vitomira Korača** koji datira iz 1894. godine.

MJESTO ZA OKUPLJANJE MLADIH

U to vrijeme 1894. godine *Slovački park* nazivao se *Općinska bašta*, gdje se u nedjeljne dane okupljala omladina (izgleda samo seljačka). U svom opisu Korač opisuje i

kako su se mladići i djevojke tada zabavljali na leđinama, a između ostalog on kaže: »pa se igra šabe – labe: svinjarčići se hrvaju te tako razvijahu svoje mišiće na taj oprobani vjekovima potvrđivani narodni način gimnastike, stariji momci među ovim djevojkama, također se na isti način hrvahu. Djevojke i neki momci opet izbacićahu po koju bezobraznu riječ i pjesmu, ne znajući ni sami da time ubijaju i svoj moralni i zdravstveni i tjelesni ugled...« Godinu dana kasnije Općinska bašta se spominje u izvještaju podžupana **Jurkovića** banu u Vukovar koji je pisan 14. svibnja 1895. godine. U rano proljeće 1915. godine, vjerojatno zbog ratnih prilika, tu je šumu iskrčila austrougarska vojska. Iste te godine učenici osnovne škole u Šidu su sa svojim učiteljima zasadili mladice borove šume. Od tih borova i danas ima nekoliko stabala. Čitav taj kompleks bio je ograđen, a tada je ta mala šumica nazvana *Đačka bašta*.

PREUREĐENJE OPĆINSKE BAŠTE U PARK

Tijekom 1936. i 1937. godine, nekadašnja *Općinska bašta* biva preuređena u park upravo zahvaljujući učenicima *Gradanske škole*. Učenici su zasadili oko 200 komada raznog drveća, najviše lipa. Tadašnje nastavnice gospođice **Kler** i **Selaković**, uredile su cvjetnjake, kao i 100 komada jorgovana i ruža. Od novoga parka očekivalo se dosta. U to vrijeme bilo je moderno tamo otići i njegovim stazama šetati. Nedjeljom bi tu dolazio sladoledar, a slastičari su donosili kolače u velikim korpama. Bozadžije su u kantama nosile bozu i nudili ju prolaznicima. Tijekom Drugog svjetskog rata sve je u parku uništeno, ali su stabla ostala nedirnuta. Njemačka vojska je na nekoliko mjesta u parku iskopala rovove, a tu su neki od njih i poubijani pa su u tim istim rovovima i pokopani. No, kasnije su ostaci tijela iskopani i premješteni. Tijekom pedesetih godina dolazi do inicijative da se ponovno uredi ovaj park:

»Da pored jarka duž bašte zasadimo živu ogradu. Sjeme besplatno. Da pored žive ograde zasadimo 24 čempresa za uspomenu na 24 učenika. Da se sa istočne i južne strane parka zasadi živa oграда od divljih ruža...« navodi se u zapisu. Tijekom šezdesetih godina park dobija naziv *Slovački*, budući da se nalazi u kraju koji je tada bio najviše naseljen Slovcima. Bio je mjesto okupljanja i onih koji su igrali nogomet, kako djece tako i odraslih, a bilo je i mladića koji su tu svirali gitare i pjevali. Upravo u *Slovačkom parku* nastala je jedna od prvih šidskih rock grupa *Nautilus*. Vremenom je park sve manje bio šetalište, a sve više mjesto za rekreaciju. Izgradnjom parka u centru grada *Slovački park* je postupno prestao biti mjesto gdje su se Šidani okupljali. Danas je *Slovački park* uglavnom mjesto okupljanja umirovljenika, koji posebno u lijepim sunčanim ljetnim danima provode vrijeme igrajući karte, domine i prisjećajući se svojim mladalačkim dana provedenih upravo u njemu.

Suzana Darabašić

Čitam i skitam »na proputovanju« po školama

Čitam i skitam ... i knjigu pitam. Pitam se tko je od vas već popunio on-line upitnik Kviza Čitam i skitam. Skoro je već mjesec dana prošlo, još malo pa smo na polovici vremena. Ne dajte se

zavarati misleći da još ima puuuuno vremena. Bolje što prije skoknite do Gradske knjižnice, obnovite članarinu i riješite Kviz, jer veoma brzo doći će i vrijeme izvlačenja nagrada.

Neki su nas već poslušali i vrijedno čitaju ponuđene ulomke, prateći sve upute informatorica dječjeg odjela Gradske knjižnice Subotica. Među njima su i učenici OŠ *Ivan Milutinović* u Subotici gdje je za sve učenike škole organizirana predstavljanje ovog interesantnog kviza.

A vi? U kojoj ste fazi?

Zapamtite ovaj link, tamo ćete sve doznati: <http://www.subiblioteka.rs/hr/online-kviz/>

Puno sreće!!!

POZNATI POBJEDNICI LIKOVNOG NATJEČAJA ZMAJ 2015.

Claudia Karan osvojila nagradu

Aero klub *Ivan Sarić* iz Subotice objavio je rezultate likovnog natječaja *Zmaj* 2015.

Od pristiglih 350 radova iz nekoliko osnovnih škola i likovnih radionica tročlani žiri je odabrao po dvadeset najboljih u tri kategorije. Među njima je i **Claudia Karan**, učenica V. h razreda OŠ *Matko Vuković*.

Izložba pobjedničkih radova i svečano uručenje diploma nagrađenoj djeci za njihovo likovno stvaralaštvo će biti obavljeno prvog vikenda u lipnju ove godine, na manifestaciji *VIII. Sarićev vikend* na aerodromu Bikovo kod Subotice.

Danas u Subotici Općinska smotra recitatora

Danas se u Gradskoj knjižnici Subotica održava tradicionalna smotra recitatora *Pjesničenaroda mog*. Nakon uspješno organiziranih školskih natjecanja u knjižnici će nastupiti najbolji recitatori, predstavnici škola i subotičkih kulturno-umjetničkih društva.

Pobjednici Općinske smotre sudjelovat će na Zonskom natjecanju koje će za općine Apatin, Sombor, Bačka Topola, Ada, Senta, Bečej, Mali Idoš i Subotica biti održano 7. ožujka također u Gradskoj knjižnici Subotica.

IV. LIKOVNO-LITERARNO-NOVINARSKI NATJEČAJ *BOGATSTVO RAZLIČITOSTI*

Raspisan natječaj OŠ Matija Gubec iz Tavankuta

TKO?

Osnovna škola *Matija Gubec* iz Tavankuta

ŠTO?

organizira međunarodni nagradni literarni, novinarski i likovni natječaj *Bogatstvo različitosti*

ZA KOGA?

za učenike osnovnih škola iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Rumunjske, Mađarske...

ZAŠTO?

želi potaknuti djecu na raspravu o temama suživota s drugima i drukčijima, te razvijanje solidarnosti i povezivanje s vršnjacima iz različitih krajeva

KADA?

natječaj je otvoren **do 31. ožujka 2016.** godine, a dodjela nagrada (po 3 u svakoj kategoriji) bit će 8. travnja 2016. na svečanoj akademiji u velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici

TEMA?

» Najbolji prijatelj je onaj uz kojeg postajemo bolji«

UPUTE ZA SLANJE RADOVA:

Svaki rad na poledini obvezno mora sadržavati sljedeće podatke:

ime i prezime autora,

razred,

ime i kontakt podatke nastavnika (telefon, e-mail adresu),

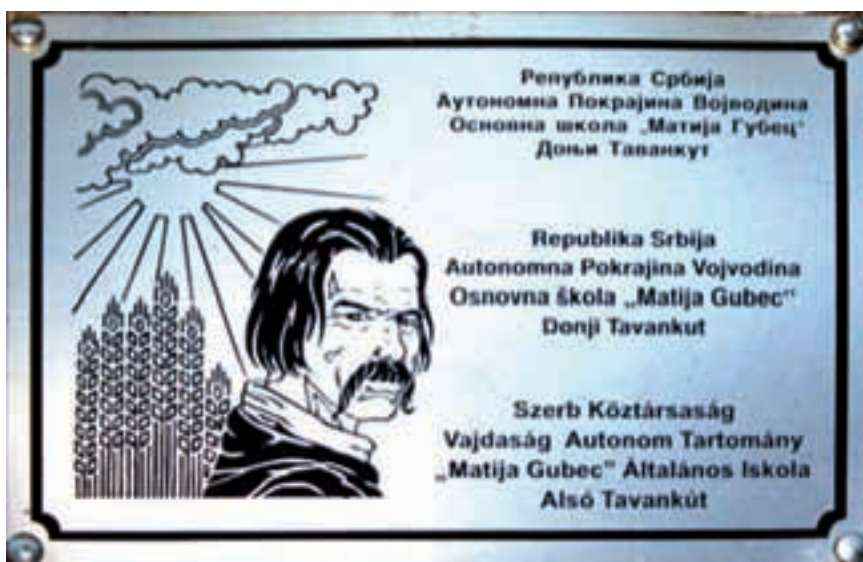
ime i adresu škole.

ADRESA:

OŠ *Matija Gubec* (za natječaj: *Bogatstvo različitosti*)
Marka Oreškovića 12 a
24.214 Donji Tavankut
Vojvodina

E-MAIL ADRESA:

osmgubec@eunet.rs

PETAK
26.2.2016.

06:36 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:07 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:07 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:30 Velika obitelj, serija
 10:28 Zemlje - ljudi - pustolovine: U potrazi za ruskom dušom; Zlatni prsten - tragovima svete Rusije, dokumentarna serija
 11:12 Ekumena: Susret pape Franje i patrijarha Kirila - očekivanja...
 11:44 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:24 Dama pod velom, telenovela
 13:17 Kod doktora, talk-show
 14:00 Normalan život
 14:47 Znanstveni krugovi
 15:12 Domovina, serija
 16:00 Ono što jesam: Hrabri u 24 slike, dokumentarna serija
 17:36 Život je lijep
 18:11 Manjinski mozaik: Teatar ljubavi
 18:29 Potrošački kod
 19:00 Dnevnik 2
 20:05 Bijeg iz New Yorka, američki film - Filmovi s 5 zvijezdica (R)
 21:43 Uvijek kontra, talk-show
 22:30 Dnevnik 3
 22:58 Opaki par, humoristična serija
 23:23 Dom Hemingway, britanski film
 00:57 Don Matteo, serija
 01:48 Kod doktora, talk-show
 02:29 Znanstveni krugovi
 02:54 Vita jela, zelen bor
 03:16 Hrvatska uživo
 03:58 Život je lijep
 04:28 Skica za portret (R)
 04:30 Manjinski mozaik: Teatar ljubavi
 04:45 Ekumena: Susret pape Franje i patrijarha Kirila - očekivanja...
 05:15 Dama pod velom
 06:07 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:52 Odmori se, zaslužio si
 10:33 Kruške i jabuke
 11:21 Čarolija, serija
 12:15 Volite hranu,

dokumentarna serija
 12:44 Don Matteo, serija
 13:38 Izljev bijesa, američki film
 15:07 Ovisni o kupovanju: Dovedite kuću u red
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Magazin rukometne lige prvaka
 17:13 Stipe u gostima
 17:47 Seoska gozba
 18:40 Odmori se zaslužio si
 19:24 Glas naroda, humoristična serija
 19:54 Slike Indije: Kraljevstvo pustinskih vladara, kratki dokumentarni film
 20:03 Umorstva u Midsomeru
 21:45 Vrijeme na Drugom
 21:52 Inspektor George Gently, serija
 23:29 Pohlepa, serija
 00:29 Izljev bijesa, američki film (R)
 01:58 Magazin rukometne lige prvaka
 02:24 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:20 Sve u šest, magazin (R)
 06:50 Lego Ninjago, animirana serija (R)
 07:15 Svemoguća Kim
 08:05 TV prodaja
 08:20 Pet na pet - nove epizode, kviz (R)
 09:15 TV prodaja
 09:30 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:50 TV prodaja
 11:05 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12:05 Hitna služba, serija
 13:00 Shopping kraljica - (R)
 13:55 Tri, dva, jedan - kuhaj! - nova sezona, kulinarski show (R)
 15:25 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
 15:55 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Shopping kraljica - nove epizode, lifestyle emisija
 17:55 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:15 Pet na pet - nove epizode, kviz
 20:00 Zvezdice - nova sezona, glazbeno-natjecateljski show
 22:00 U tuloj koži, igrani film, komedija
 00:00 X-Men 2, igrani film, znanstveno-fantastični
 02:30 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03:15 Kraj programa

SUBOTA
27.2.2016.

07:02 TV kalendar
 07:15 Klasika mundi: Simfonijski orkestar Praškog konzervatorija pod ravnanjem Jiřija Bělohlávka na 66. Praškom proljeću (2. dio) (R)
 07:59 Calamity Jane i Sam Bass, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna (R)
 09:24 Duhovni izazovi
 09:58 Prizma
 10:44 Fotografija u Hrvatskoj: Davor Sanvincenti (R)
 11:00 Split - Lokve: Ređenje vojnog biskupa mons. Jure Bogdana - misa, prijenos
 13:15 Dnevnik 1
 13:42 Povijest mafije: Žene u mafiji, dokumentarna serija
 14:42 Top Gear
 15:40 U uredu, serija
 16:07 Bijeg iz New Yorka, američki film (R)
 17:42 Lijepom našom: Pregrada (2. dio)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 Loto 7/39
 20:02 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 21:45 Elita ubojica, britanski film
 23:41 Dnevnik 3
 00:04 Queen: Days of Our Lives, glazbeno-dokumentarni film (R)
 01:08 Calamity Jane i Sam Bass, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna (R)
 02:30 Top Gear (R)
 03:22 Fotografija u Hrvatskoj: Davor Sanvincenti (R)
 03:37 Skica za portret (R)
 03:44 Znanstveni krugovi
 04:09 Potrošački kod
 04:38 Duhovni izazovi
 05:08 Prizma
 05:53 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:55 Umorstva u Midsomeru
 11:41 Roditelji i djeca, serija
 12:28 Hestonova nemoguća misija, dokumentarna serija
 13:16 Hrana kao znanost - Nacrt za život: Hrana za plodnost
 13:24 Veliki preporod

britanskog vrta, dokumentarna serija
 14:29 Dolasci i odlasci, kanadski film
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:33 Gospodin Selfridge, serija
 17:22 Popodne na Drugom
 19:02 Kruške i jabuke - dvoboju tjedna
 19:55 Rukomet, LP: PPD Zagreb - RK Celje Pivovarna Laško, prijenos
 21:31 Vrijeme na Drugom
 21:37 Graham Norton i gosti
 22:27 Vikinzi, serija
 23:13 Vladarica, serija
 23:55 Dolasci i odlasci, kanadski film
 01:22 Noćni glazbeni program

04:55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05:40 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 06:05 Lego Ninjago, animirana serija
 06:55 Svemoguća Kim, animirana serija
 07:50 TV prodaja
 08:05 Američka priča, igrani film, animirani
 10:10 TV prodaja
 10:25 Kronike iz Narnije: Plovidba broda Zorogaza, igrani film, fantazija
 12:20 TV prodaja
 12:35 Arthur 3: Rat dvaju svjetova, film, obiteljski/avanturistički
 14:30 Asterix i Obelix protiv Cezara, igrani film, avanturistička komedija
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:40 Kung fu panda, igrani film, akcijski animirani
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo - nove epizode, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Ledeno doba 4: Zemlja se trese, igrani film, animirana komedija
 21:55 Posljednja pjesma - TV premijera, film, drama
 23:55 Tijelo lijepe Jennifer, film, horor/komedija
 01:40 Astro show, emisija uživo
 02:40 RTL Danas
 03:25 Kraj programa

NEDJELJA
28.2.2016.

06:43 TV kalendar
 06:58 Lijepom našom: Pregrada (2. dio)
 08:13 Pali idol, britanski film -

Zlatna kinoteka
 09:50 Portret Crkve i mjesta: Derventa
 10:00 Derventa: Misa, prijenos
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Labirint
 15:50 Mir i dobro
 16:15 Poldark, serija
 17:15 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 Loto 6/45
 20:05 Djeca tranzicije, dokumentarni film
 21:31 Montirani proces
 22:17 Dnevnik 3
 22:42 Umjetnik, američki film
 00:24 U uredu, humoristična serija
 00:50 Dodjela filmske nagrade Oscar - presjek nominiranih
 01:00 Oscar 2016: Red Carpet + dodjela Oscara, prijenos
 05:53 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
 09:47 Detektiv Murdoch, serija
 10:37 Grantchester, serija
 11:30 Teenozoik
 11:57 Nećemo reći mladenki, zabavno-dokumentarna serija
 13:01 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
 14:07 Priča o psima i vjenčanjima, američki film
 15:36 Ples sa zvijezdama
 17:27 Poirot, serija
 19:05 Zlatne pjesme Aurea festa, snimka
 20:15 Buggy, američki film
 22:25 Vrijeme na Drugom
 22:35 Anthony Bourdain: Upoznavanje nepoznatog, dokumentarna serija
 23:35 Grantchester, serija (R)
 00:25 Pa to je fantastično!, humoristična serija
 00:55 Elitni klinici, serija
 01:25 Elitni klinici, serija
 01:55 Buggy, američki film
 04:05 Noćni glazbeni program

06:00 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:45 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 07:10 Lego Ninjago, animirana serija
 08:00 Svemoguća Kim, animirana serija

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

08.50 TV prodaja
09.05 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica R
10.20 TV prodaja
10.35 Asterix i Obelix protiv Cezara, igrani film, avanturistička komedija (R)
12.35 TV prodaja
12.50 Posljednja pjesma, igrani film, drama (R)
14.45 Ledeno doba 4: Zemlja se trese, igrani film, animirana komedija (R)
16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
16.40 Zvezdice - nova sezona, glazbeno-natjecateljski show (R)
18.30 RTL Danas, informativna emisija
19.15 Galileo - nove epizode, zabavna/ obrazovna emisija
20.00 Robin Hood, igrani film, akcijski
22.40 Portal smrti - TV premijera, film, triler
00.30 Lara Croft: Tomb Raider, igrani film, avanturistički
02.10 Astro show, emisija uživo
03.10 RTL Danas, informativna emisija (R)
03.55 Kraj programa

PONEDJELJAK 29.2.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela, zelen bor
09:26 Velika obitelj, serija
10:21 Plodovi zemlje
11:15 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dama pod velom, telenovela
13:15 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža - medicina
15:10 Jezik za svakoga
15:15 Kulturna baština
15:30 Ekonomija & td (R)
16:05 Montirani proces
17:40 Život je lijep
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 BezVeze
20:50 Domovina, serija
21:45 Otvoreno
22:35 Dnevnik 3
23:00 Probacije: Bojan iz Pule, dokumentarna serija
23:30 Zemlje - ljudi - pustolovine: U potrazi

za ruskom dušom - Sankt Peterburg-Baština careva, dokumentarna serija
00:15 Igra prijestolja, serija
01:17 Don Matteo, serija
02:02 Otvoreno
02:47 Kod doktora, talk-show
04:10 Život je lijep
04:40 Skica za portret
04:58 Dama pod velom, telenovela
05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:55 Nećemo reći mladenki, dokumentarno-zabavna serija
11:00 Poirot, serija
12:45 Don Matteo, serija
13:35 Pljačka a la Grand, britansko-francusko-američki film
15:05 Ovisni o kupovanju: Dovedite kuću u red
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Magazin LP
17:15 Stipe u gostima, humoristična serija
18:00 Kruške i jabuke
18:50 Zdravi predah - smoothie
18:55 Odmori se zaslužio si, humoristična serija
19:30 Dva i pol muškarca, humoristična serija
19:53 Drevni misteriji, dokumentarna serija
20:02 Morski pas - Ispod površine, dokumentarni film
20:54 Vrijeme na Drugom
21:00 Tv Bingo
21:45 Stadion - sportska emisija
22:55 Oscar 2016 - snimka
00:45 Pljačka a la Grand, britansko-francusko-američki film (R)
02:15 Magazin LP
02:40 Stadion - sportska emisija
03:45 Noćni glazbeni program

05:45 RTL Danas, informativna emisija (R)
06:30 Sve u šest, magazin (R)
07:05 Legenda o Tarzanu, animirana serija (R)
07:30 Svemoguća Kim, animirana serija
08:20 TV prodaja
08:35 Pet na pet - nove epizode, kviz (R)
09:30 TV prodaja
09:45 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
11:05 TV prodaja
11:20 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija

12:15 Hitna služba, serija
13:10 Shopping kraljica - nove epizode, lifestyle emisija (R)
14:10 Robin Hood, igrani film, akcijski (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
17:00 Shopping kraljica - nove epizode, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:15 Pet na pet - nove epizode, kviz
20:10 Andrija i Anđelka, humoristična serija
20:45 Tri, dva, jedan - kuhaj! - nova sezona, kulinarski show
22:15 RTL Direkt
22:45 Andrija i Anđelka
23:10 Kriza, humoristična serija
23:45 Zločinački umovi, kriminalistička serija
00:40 Zakon i red: Odjel za žrtve, kriminalistička serija
01:30 CSI, kriminalistička serija
02:20 Astro show, emisija uživo
03:20 RTL Danas, (R)
04:05 Kraj programa

UTORAK 1.3.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vita jela zelen bor
09:27 Velika obitelj, serija
10:25 Zemlje - ljudi - pustolovine: U potrazi za ruskom dušom - Sankt Peterburg-Baština careva, dokumentarna serija
11:20 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:20 Italian Bride, telenovela
13:15 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Domovina, serija
16:00 BezVeze
17:40 Život je lijep
18:12 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 Satirikon
20:50 Domovina, serija
21:45 Otvoreno
22:35 Dnevnik 3
23:00 Probacije: Siniša iz Požege, dokumentarna serija
23:32 Zemlje - ljudi - pustolovine: Otkrivamo Poljsku: Od Krkonoša do Karpata, dokumentarna serija

00:22 Ljudi iz sjene, serija (R)
01:09 Don Matteo, serija
01:57 Otvoreno
02:42 Kod doktora, talk-show
03:23 Vita jela zelen bor
03:43 Hrvatska uživo
04:25 Život je lijep
04:55 Italian Bride, telenovela
05:44 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
06:28 Juhuhu
08:58 Juhuhu junior
09:49 Juhuhu junior
09:55 Odmori se zaslužio si, humoristična serija
10:30 Kruške i jabuke
11:20 Čarolija, serija
12:10 Volite hranu, dokumentarna serija
12:40 Kratki dokumentarni film
12:50 Don Matteo, serija
13:40 Opasna osama, kanadsko-američki film
15:05 Ovisni o čišćenju
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Velikani sporta, dokumentarna serija
17:15 Stipe u gostima
17:55 Kruške i jabuke
18:45 Odmori se zaslužio si
19:20 Večernja škola
19:54 Kratki dokumentarni film
20:05 Tajne dvorca s Ruth, Peterom i Tomom - dokumentarna serija
21:05 Vrijeme na Drugom
21:15 Alex i Emma, američki film
22:50 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
23:40 Zločinački umovi, serija
00:25 Opasna osama, kanadsko-američki film
01:50 Velikani sporta
02:16 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, (R)
06:25 Sve u šest, magazin (R)
06:50 Lego Ninjago, (R)
07:15 Svemoguća Kim
08:05 TV prodaja
08:20 Pet na pet - nove epizode, kviz (R)
09:20 TV prodaja
09:35 Mijenjam ženu
10:50 TV prodaja
11:05 Četiri vjenčanja
12:05 Hitna služba, serija
13:00 Shopping kraljica - (R)
13:55 Tri, dva, jedan - kuhaj! - nova sezona, kulinarski show (R)
15:25 Andrija i Anđelka, (R)
15:55 Andrija i Anđelka, (R)
16:30 RTL Vijesti

17:00 Shopping kraljica - nove epizode, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:20 Pet na pet - nove epizode, kviz
20:10 Andrija i Anđelka
20:50 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22:15 RTL Direkt, informativna emisija
22:45 Andrija i Anđelka, humoristična serija
23:20 Kriza, humoristična serija
23:55 Zločinački umovi, kriminalistička serija
00:45 Zakon i red: Odjel za žrtve, kriminalistička serija
01:40 CSI, kriminalistička serija
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, informativna emisija (R)
04:10 Kraj programa

SRIJEDA 2.3.2016.

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela zelen bor
09:33 Velika obitelj, serija
10:25 Zemlje - ljudi - pustolovine: Otkrivamo Poljsku: Od Krkonoša do Karpata, dokumentarna serija
11:20 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:20 Italian Bride, telenovela
13:15 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža - srijeda
15:10 Domovina, serija
16:00 Satirikon
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:55 Loto 7/39
20:00 Pogledi: Laž ili zatvor, dokumentarni film
20:50 Domovina, serija
21:45 Otvoreno
22:35 Dnevnik 3
23:00 Probacije: Marica iz Novih Perkovaca, dokumentarna serija
23:30 Zemlje - ljudi - pustolovine: Otkrivamo Poljsku: Od Szczecinskog zaljeva do močvara Biebrze, dokumentarna serija
00:20 Ljudi iz sjene, serija
01:08 Don Matteo, serija
01:58 Otvoreno
02:43 Kod doktora, talk-show

03:28 Vita jela zelen bor
04:30 Skica za portret
04:33 Život je lijep
05:03 Italian Bride, telenovela
05:53 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:21 Juhuhu junior
09:55 Odmori se zaslužio si
10:30 Kruške i jabuke
11:20 Čarolija, serija
12:10 Volite hranu
12:40 Kratki dokumentarni film
12:50 Don Matteo, serija
13:40 Ljubav na paradi, američki film
15:05 Ovisni o čišćenju
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
17:15 Stipe u gostima
17:55 Kruške i jabuke
18:45 Odmori se zaslužio si
19:20 Provodi i sprovodi
19:54 Kratki dokumentarni film
20:03 Zemlja u zoru, dokumentarna serija
20:57 Vrijeme na Drugom
21:07 Konvoj, američko-britanski film
22:52 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
23:42 Zločinački umovi, serija
00:27 Ljubav na paradi, američki film
01:52 Odbrojanje do Rija
02:17 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, (R)
06:30 Sve u šest, magazin (R)
07:00 Lego Ninjago, (R)
07:25 Svemoguća Kim
08:30 Pet na pet - nove epizode, kviz (R)
09:25 TV prodaja
09:40 Mijenjam ženu
11:00 TV prodaja
11:15 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
12:10 Hitna služba, serija
13:05 Shopping kraljica - (R)
14:05 Tri, dva, jedan - kuhaj! R
15:25 Andrija i Anđelka, (R)
15:55 Andrija i Anđelka, (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet - nove epizode, kviz
20:10 Andrija i Anđelka
20:45 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22:15 RTL Direkt, informativna emisija
22:45 Andrija i Anđelka
23:20 Kriza, humoristična serija
23:55 Zločinački umovi, kriminalistička serija
00:45 Zakon i red: Odjel za žrtve, kriminalistička serija
01:40 CSI, kriminalistička serija
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, (R)
04:10 Kraj programa

**ČETVRTAK
3.3.2016.**

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela zelen bor
09:29 Velika obitelj, serija
10:25 Zemlje - ljudi - pustolovine: Otkrivamo Poljsku: Od Szczecinskog zaljeva do močvara Biebrze, dokumentarna serija
11:15 Svetomarske špice, emisija pučke i predajne kulture
11:47 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 Italian Bride, telenovela
13:15 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža
15:10 Domovina, serija
16:00 Labirint
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:00 Ono što jesam: Barbike i puške, dokumentarna serija
20:50 Domovina, serija
21:45 Otvoreno
22:35 Dnevnik 3
23:00 Probacije: Kruno iz Zagreba, dokumentarna serija
23:30 Zemlje - ljudi - pustolovine: Otkrivamo Poljsku - Od Mazurije do obale Baltičkog mora, dokumentarna serija
00:20 Ljudi iz sjene, serija
01:10 Don Matteo, serija

02:00 Otvoreno
02:45 Kod doktora, talk-show
04:12 Život je lijep
04:42 Skica za portret
04:48 Italian Bride, telenovela
05:38 Biblija
05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:44 Juhuhu junior
09:55 Odmori se zaslužio si
10:30 Kruške i jabuke
11:20 Čarolija, serija
12:10 Volite hranu, dokumentarna serija
12:45 Don Matteo, serija
13:35 If I Had Wings, američki film
15:05 Ovisni o čišćenju
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
17:15 Stipe u gostima
17:55 Kruške i jabuke
18:45 Odmori se zaslužio si
19:20 Genijalci
19:54 Kratki dokumentarni film
20:03 Australija - život na rubu: Perth, dokumentarna serija
20:52 Vrijeme na Drugom
21:02 Južnjačke priče, američki film
22:57 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
23:47 Zločinački umovi, serija
00:32 If I Had Wings, američki film
02:02 Odbrojanje do Rija, dokumentarna serija
02:27 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, (R)
06:25 Sve u šest, magazin (R)
06:50 Lego Ninjago, (R)
07:15 Svemoguća Kim
08:05 TV prodaja
08:20 Pet na pet - nove epizode, kviz (R)
09:15 TV prodaja
09:30 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
10:50 TV prodaja
11:05 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
12:00 Hitna služba, serija
12:55 Shopping kraljica - (R)
13:55 Tri, dva, jedan - kuhaj! R
15:20 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
15:55 Andrija i Anđelka, humoristična serija (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
17:00 Shopping kraljica - nove epizode, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet - nove epizode
20:10 Andrija i Anđelka
20:50 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22:15 RTL Direkt
22:45 Andrija i Anđelka
23:20 Kriza, humoristična serija
23:55 Zločinački umovi, kriminalistička serija
00:45 Zakon i red: Odjel za žrtve, kriminalistička serija
01:40 CSI, kriminalistička serija
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, (R)
04:10 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetolik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Moirišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizna ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Boja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 Putnici kroz vrijeme - emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 Hrvati izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

SANJA ANDRAŠIĆ, KUCHARICA

Jača od bolesti

Od prije godinu dana Novosađanka, **Sanja Andrašić** uposlena je u kuharstvu, struci koju je izučila, a koju voli od malih nogu. I u budućnosti sebe vidi u kuharskoj odori. Pa ipak, u jednom momentu njezini snovi su igrom sudbine bili na putu pretvorbe u iluzije.

PRVI KORACI U KUCHARSTVU

Sanji su u najranijem djetinjstvu omiljene igrčke bili plastični štednjak i kuhinjsko posuđe. I majci **Ljiljani** je »asistirala« prigodom svakog posla vezanog za kuhinju. Kadgod bi otac **Ivan** »potpalio pod kotlić«, imao bi i pomoćnika. Puno toga željela je i sama uraditi, ali male ruke nisu bile dorasle željama. Svoje prve palačinke ispekla je u predškolskoj dobi.

»Jednom zgodom kad su mi roditelji bili odsutni nekim poslom, naumila sam ih iznenaditi i pripremiti im palačinke za večeru. Kako sam već puno puta gledala majku i naučila kako to ona radi, nisam imala problema umutiti smješu. Jedini problem bila je moja visina. Kad bih se propela na prste, oči su mi bile u razini površine štednjaka. Riješila sam i to, imali smo jednu nisku hoklicu, djed joj je nekada davno podrezao noge, pa mi je to bila idealna platforma za nesmetan rad. Zamišljeno, urađeno, a roditelji i sestra **Maja** u slast su pojeli večeru. Mojoj sreći nije bilo kraja«, kaže Sanja.

Bila je odlična učenica, a izjašnjavanjem za upis u kuharsku školu izazvala je puno negodovanja kod jednog dijela svojih nastavnika.

»Svi su me vidjeli u nekoj od po njima elitnih škola, nisu mogli zamisliti da se odlikaš opredijeli

za baš takvo zanimanje. A moji planovi bili su vezani isključivo za gastronomiju. Namjeravala sam, poslije završetka srednje, upisati Visoku strukovnu školu za hotelijerstvo i turizam, smjer gastronomije«, kaže Sanja.

Prvi dio plana realizirala je bez greške. S prosjekom 5.0 u Srednjoj tehničkoj školi u Apatinu bila je učenik generacije.

BOLEST

Tijekom završne godine pojavili su se bolovi u zglobovima. Sanja je posjetila i liječnika u svo-

jem selu, no on nije prepoznao simptome, pa ju je uputio ortopedu. Ortoped joj je propisao terapije u obližnjoj banji **Junaković**. Kako nije bilo boljitka, fizijatrica u banji ponavlja i propisuje novu turu terapija. I, valjda je sudbina tako htjela, slučaj je odredio dalji tok liječenja. U neplaniranom susretu sa starim prijateljem, liječnikom, Sanjin otac mu se u nevezanom razgovoru, požalio na njezinu situaciju.

»Pod hitno se javite reumatologu. Moglo bi s njom biti velikih problema«, dobronamjerno ga je savjetovao.

Njegovo predviđanje kasnije se ispostavilo točnim, a ispostavilo se i da joj je pogrešnim liječenjem napravljena velika šteta i izgubljeno je pola godine dragocjenog vremena. Po ubrzanom postupku Sanja je postala pacijent beogradskog Instituta za reumatologiju. Dijagnosticirana joj je vrlo rijetka bolest, Reiterov sindrom, koji napada zglobove i manifestira se njihovim okoštavanjem.

»Proces ozdravljenja bio je jako dugačak, dvije i pol godine. Terapija duga i skupa, samo moji roditelji znaju kako su namaknuli novac, jer naše socijalno puno toga nije pokrivalo. Ja sam u prvih godinu dana terapije trpjela strahovite bolove, često ni medikamenti nisu pomagali. Jako me je razočaralo, ali ne i slo-milo kad mi je doktor zabranio svaku pomisao na studiranje, jer je organizmu za borbu s uljezom bila potrebna sva moguća energija. Pa dobro, mislila sam, nije tragedija ukoliko i propustim jednu godinu. Nisam se nikako mirila ni s njegovom procjenom da je kuharstvo za mene prošlost. Bila sam vječiti optimist. I kad mi je bilo najteže, nešto me je stalno vuklo naprijed«, kaže Sanja.

Mjeseci, za Sanju vrlo dugi, prolazili su. Nakon godinu dana terapije, uz potpuno izmijenjen sustav prehrane, kod liječnika su se pojavili optimistički tonovi.

OZDRAVLJENJE I PLANOVI

Prije godinu dana liječnik je Sanji priopćio da je njezina bolest kapitulirala i ukinuo joj sva ranije naložena ograničenja. Odgovor je bio potvrđan i na njezin upit odnosi li se to i na kuharstvo. Brzo je našla i uposlenje u struci i to, pukom slučajnošću, u jednom od najelitnijih novosadskih restorana.

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

Sanja je podstanarka, a za razliku od mnogih vršnjaka ne cijeni hranu »s nogu«. Nikad joj nije teško prirediti poneko kulinarско iznenađenje, jer u kuhinji obožava eksperimentirati. Tako je sama kreirala i jelo koje je nazvala *Tjestenina hedonist*.

Sastojci:

Pileći filet 200 g; 1 veća crvena babura; Šampinjoni 100 g; Tikvica 50 g; Po ukusu soli; Mješavina papra; Origano; Češnjak 2 čena; Tjestenina 400 g; Neutralno vrhnje 400 ml; Malo ulja

Priprema:

Na malo ulja propržiti piletinu, tikvice i papriku, malo kasnije dodati šampinjone. Pržiti dok meso ne omekša. Dodati vrhnje, a potom i začine i najsitnije isjeckan češnjak. Za to vrijeme skuhati tjesteninu »al dente«, ocijediti ju, pustiti da vrhnje malo ukuha i dodati tjesteninu. Promiješati dok se tjestenina i umak ne sjedine. Poslužiti toplo.

»Sretna sam. Radim ono što volim, doslovno uživam u svakom danu svojega posla«, kaže Sanja.

Kontrolni pregled u studenom prošle godine pokazao je da bolesti nema više niti u tragovima. Studij joj više nije u planovima.

»Predugo sam pauzirala, izgubila sam za moj posao preduge tri godine. Stoga sam se opredijelila za novu životnu stazu. Poslužila me je sreća pri uposlenju, a svojom radošću i brzim *kapiranjem* onoga što se

ne može naučiti niti u jednoj školi, skratila sam dogovoreni probni rad i na prijedlog šefa kuhinje ostala. U Novom Sadu namjeravam ostati još godinu-dvije, kako bih stekla prvorazredno iskustvo u struci. Kasnije namjeravam van, ali ne kao pomoćna radnica u kuhinji. U ovoj državi, poput većine mladih, nažalost ne vidim nikakvu perspektivu, osobito ne u mojoj struci«, završava priču Sanja.

K. P.

Natječaj Zvonika za duhovnu kratku priču

Katolički mjesečnik *Zvonik* raspisao je Natječaj za duhovnu kratku priču. Riječ je o natječaju za suvremenu kratku duhovnu priču protkanu kršćanskim vrednotama. Tema ovog prvog natječaja je *Milosrđe*.

Natječaj je otvoren do 6. ožujka 2016. godine. Autori mogu poslati najviše tri, do sada neobjavljene, priče. Radovi mogu biti napisani na hrvatskom standardnom jeziku ili mjesnom govoru (bunjevačkoj i šokačkoj ikavici). Radovi trebaju biti napisani oblikom slova Times New Roman, veličinom slova 12, a duljina teksta je najviše 10.000 znakova (s prazninama).

Najuspjeliji radovi, prema mišljenju posebnog Povjerenstva, bit će nagrađeni i objavljeni. Rezultati natječaja bit će objavljeni u uskrsnom broju *Zvonika*.

Radove treba dostaviti isključivo u elektroničkom obliku u formatu .doc (ili .docx) na e-adresu: zvonik@tippnet.rs s naznakom *Za duhovnu kratku priču*.

Poziv za Liru naivu 2016.

Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri Katoličkom društvu za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* Subotica upućuju poziv za četrnaesti susret pjesnika Vojvodine pod nazivom *Lira naiva 2016.*

Zainteresirani pjesnici trebaju poslati 3 do 5 svojih pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u zbirci. Pokrajinski susret pjesnika *Lira naiva 2016.* bit će održan 28. svibnja 2016. u Starom Žedniku.

Pjesme i prijavu (s kraćom biografijom te fotografijom/portret), u wordu, treba poslati do 1. svibnja 2016. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24.000 Subotica ili elektroničkom poštom na adresu: katarina.celikovic@gmail.com.

Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona: +381/64-211-31-86.

NOVOGODIŠNJA AKCIJA!

Too *Optika*

Subotica
Maksima Gorkog 20
024 551 045

od 1.12.2015. do 29.02.2016.

50%
50%
20%
5%

POGLED S TRIBINA

Odluka

Je li pobjedom *Dinamo* u derbiju protiv *Rijeke* (3:0) prvenstvo 1. HNL već odlučeno?

Pitanje je koje su postavili mnogi ljubitelji nogometa u Hrvatskoj odmah po okončanju nedjeljnog susreta u Maksimiru. Do ovoga, 23. kola, jedina neporažena momčad i jedini realni takmac u borbi za naslov, nametala se kao jedina prepreka novom naslovu »modrih«. Ali, nakon potopa u Zagrebu i velikih pet bodova prednosti koje *Rijeku* sve više udaljavaju od šampionskih nadanja, čini se kako je već sada ovo prvenstvo odlučeno.

Iako na domaćim travnjacima baš ne blista ove sezone (dva poraza, te šest remija) *Dinamo* je ipak rezultatski najpostojanija momčad s daleko najjačim igračkim kadrom i najdužom klupom. Uz najveći broj stranih nogometaša u svojim redovima, talentiranih mladih nogometaša na hrvatskim prostorima i najjače financije, potvrda još jednog naslova ipak je nediskutabilna. Ma kako se to sve do ovoga kola činilo.

Istina, ima još dosta prvenstvenih kola do kraja. Puno bodova je u igri, kako to vole svi kazati. Ali...

Pet bodova je ipak mnogo!

No, to ne znači kako će ostatak nogometnog proljeća biti neinteresantan za gledanje. Dokle god se igra postoji nada. Kao što se Riječani još uvijek nadaju kako mogu nadoknaditi bodovni minus ili kao što se, primjerice *Hajduk* nada kako bi mogao iznenaditi *Dinamo* u dvomeču polufinala Hrvatskog kupa.

S druge strane tablice, jedna odluka je već odavno poznata. *Zagreb* je već odavno na izlaznim vratima.

Tko će biti druga momčad s dna ljestvice, koja će se boriti u doigravanju za ostanak u društvu najboljih hrvatskih klubova, ostaje nam vidjeti. Ova odluka je, najvjerojatnije, između *Osijeka* i *Istre 1961*.

Na koncu, evo još jedne odluke. Čelništvo Hrvatskog nogometnog saveza je odlučilo kako će kamp reprezentacije tijekom predstojećeg EP-a u Francuskoj biti hotel *Barriere du Golf* u mjestu Dauville.

D. P.

NOGOMET

Dinamu derbi

Visokom pobjedom protiv *Rijeke* (3:0) nogometaši *Dinamo* pobjegli su na pet bodova prednosti i učinili veliki korak ka obrani naslova prvaka. *Lokomotiva* je svladala *Hajduk* (2:1), te ga još više udaljila od potencijalne borbe za vrh.

Ostali rezultati 23. kola: *Istra 1961* – *Inter* 1:2, *Slaven* – *Osijek* 1:0, *Split* – *Zagreb* 1:0

KOŠARKA

Cedevita pobjednik Kupa

Slavljem u dramatičnom finalu protiv *Zadra* (74:70) *Cedevita* je stigla do još jednog naslova pobjednika hrvatskog košarkaškog kupa. Najbolji igrač u pobjedničkoj momčadi bio je **Pilepić** s 17 poena, uz pet postignutih trica.

TENIS

Čilić zaustavljen u finalu

Najbolji hrvatski tenisač **Marin Čilić** poražen je u finalu ATP turnira u Marseilleu od Australca **Kyrgiosa** (2:6, 6:7). S osvojenim bodovima Čilić se trenutačno nalazi na 12. mjestu svjetske ranking ljestvice.

RUKOMET

Veszprem ponovno bolji

Momčad *PPD Zagreba* doživjela je poraz na gostovanju kod *Veszprema* (25:27) u 12. kolu rukometne Lige prvaka. Hrvatski prvak zauzima peto mjesto na tablici skupine A s 9 osvojenih bodova, a u narednom meču na svom parketu dočekuje *Pivovarnu Celje*.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. van Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke, muške košulje, sanduk za posteljinu, mesnate svinje 100-150 kg i 5,5 t soje (upotrebljiva i za sjeme). Tel.: 024 532570 ili 060 0532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceeve, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetkom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 4. 3. 2016.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:
Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:
Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR
Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

LEKTOR:
Zlatko Romić

REDAKCIJA:
Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:
Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:
Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Библиотека
Матиче српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

U NEKOLIKO SLIKA

Pred tamburašku probu

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Kud po kiši?

Piše: Branko Ivković

Faljniš, čeljadi. Jutros se ja, eto, probudio ko vištac; okrećem se livo pa desno po krevetu. Tako tri frtalja sata, pa sam se na se rasrdio i usto. Napolju mrak, mračina da ne mož bit veći, ta skoro bi ga čovik mogo bricom prisić na dvoje. Ko velim sam

sebi: kad sam već uranio, da ne budim čeljad na salašu idem se lipo obući pa otići na golubiju pecu. Davno sam već bio ionako, pa da se nađem malkoc s pajdašima i izdivanim. I tako i bilo. Stigo sam tek kad je počelo svanjivat, na peci nigdi ni žive duše, i svit, izgleda, pomirio sate sve unatrag. Kadgod borme nije tako bilo: kad si uranio, peca bila puna svita. Kadli ono nikog skoro i dobro svanilo, pa i posli, mislim se u sebi pa i svit se već odviko od pece pa kad nema novaca, ondak ni peca ne triba. Kaže Joso da je kadgod svaka kuća imala po kojeg golupčara; ode kod nas u Ivković šoru je stvarno svaki dan bilo puno nebo videka, a sad ne znam da kogod i ima kojeg goluba letača. Mi smo omatorili i stisle nas druge nevolje, a ovi mladi ne haju za tim. Oni samo vole kompjutor, izio i on, i što veći mobilni telefon. Sad se i momče i divojče priko mobilnog telefona. Još nam samo fali da i popo počme vinčavat priko skajpa, pa ni svatova neće više bit. Hm, mislim se u sebi, baš je pritiro ovaj moj rođo, niki je osto starovinski, al gledeć s druge strane ima borme i pravo, ta toliko se mladež odmetnila od svega. No, nismo ni mi bolji. Danas na peci idem ja i naiđem na mog starog pajdaša, zajedno smo još donedavno i partijali, a sad on okrene glavu. Kobjage gleda u tice. Jeto do čeg smo došli, ja se manio partije, a njemu izgleda zabranili sa mnom divanit. No, ko kako oće, nikog ne triba vuć za rukav. Još je moj dida divanio da koga silom vuću u crkvu, taj se Bogu ne moli. Idem uzet, pa skuvat malo teje, tako me trese nika zima da bi mi i zubi cvokoćali da i još imam. Kad sam se krenio s pece, pa došo vamo u žitnice opet naišla nika kiša i dok nisam došo vamo do skrećanja u šor skroz sam bijo mokat ko pivac. Ay, dokleg će već ova kišetina? Dosadila je i Bogu i svitu, kako ne zna malkoc ostavit koju kap za kanikulu. Zna se, kad bude najviše tribala, onda je neće bit ni od korova. Kažu da napolju u svitu već svaka njiva ima navodnjavanje i odvodnjavanje. Pere se smije: »I mi imamo odvodnjavanje tamo di je vikom suša, a navodnjavanje nam je kad snig strče s grede pa sve poplavi, glavno da uredno dobijemo da platimo reštanciju i to s pritnjama da će bit ovo jel ono ako čovik ne plati«. Opet mislim, čeljadi moja, da je sve ovo kod našeg svita naopako i da nismo samo mi paori krivi, da bi kogod i nas tribalo malo sačuvati, a ne da nas samo gule kugod krumpir. Ta tribaćemo mi i za drugput. Šta će bit kad se svi svega mane i sitni upropaste? No, oni će uvest. Al ne mož to samo uvezivat al ništa izvezivat, neće to bit dovika. No, već mudrujem, a kazo sam da sam se manio partijanja i politiziranja. Zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Neće se jidit brog matrnoga

Otkako pije medecinu za spavat, bać Iva se iza-jutra sve kasnije budi. Vrime nikako, ko da i Bog izgu-bijo kalendar. Jedan dan bi mogo it u kratki rukava, sutra oma za-džeri i namrči se ko da će snig. Priksutra, ope, gusta maglušti-na, ne diže se do podne, ko da će smak svita. Ništa mu ni lipo, malo malo, pa ko da ima nika-ki kamen u prsa, sve ga pritiska iznutri. Prija uvijek voljijo šuškat po dvoru, pa zno malo i pritirat. Al ni se oko toga nikada jidijo, što se više umori, slađa mu veče-ra. Sad mu više ni to ne ide. Što-

Piše: Ivan Andrašić

god se lati radit, brzo se zamara. Ne smije se jako ni zadijat, oma ga uvati nikako teško kašljanje. Zoto, šćim ositi da će ga probit znoj, prikida posov. Više ni ne večera ko kadgoda. Skroz prominijio ranu, sad jide ko tičica, najviše nikakoga simenja, zelenja i šta ti znam kaka čuda ne. Najviše mu žo što ne smije ni pogledat ni slaninu, ni šunke, ni kobasice. Ne smije se ni jidit. Zoto u poslidnje vrime najviše volji bit sam. Najlipše mu ka je lip, suv zrak, pa se ponapolju polako šeće, jal bicigla. Gleda da se trefi sa što manje nji, ne volji se više ni pripovidat nako ko prija. Šćim ositi da kakigod divan smata u politiku, oma se mora nikuda žurit. Ne jidi se više ni oko posla, koliko može, može. Koliko ne može, sutra će. Pomirijo se sotim, vidi da baš mora bit nako kako mu rekla doktorica, pa ako to bude više poštivo, dužje će žvit. Televizije se ostavijo, za sokočalom je sve manje. Jedini jid mu još znadu napravit novine. Evo i niko jutro, šćim mu ji poštaš dono, još izdaleka vidi naslov Dan matrnoga di-vana. Oma okrenijo novine notu stranu, pa veli šćim njegova skuva čaj, pročitae šta je natrukovano. Znade on i vako štaj to, mater i po-kojni dada ga naučili prvima ričima, a i svi učitelji u školama u koje je išo dobro pazili da dica ne iskvaru divan. Nuz te učitelje zavoljijo i knjige, pročitio ji kamaru. On i njegova tako naučili i njeve cure, pa tako i one do sad dosta toga pročitale. Znale divanit i strancki i gospocki, a ope, sve mu drago ka dojdou doma, pa vidi da nuz sve pročitano nisu pozaboravljale divan što su ga posisale nuz matрно mluko. Njegova metnila nastal čaj i kafu. Oma se latijo novina. Ni pročitio ni deset redi, uvatila ga nikaka tuga. Od matrnoga divana trukovo nikaki za kojega se ne bi mogo zakunut da je svršijo škole u ve države. Već u prvi deset redi našo vraganajst riči za koje bi od pokojnoga učitelja u gimnazije oma dobijo jedinicu da se sve puši, veli tako štogoda nema u našem divanu. Potli moro dobro zagrijat stolac i jako pazit kako će divanit ako bi tijo zaslužiti bolju ocenu. A vaj što tako štogoda natrukovo, zoto još dobijo i dobru nadnicu. Bać Iva se oma sitijo kum Tunini unučadi i noga njevoga – NZM, JBT, IN, KUL i šta ti ja znam šta ne, a niko jim ne zna kazat da se tako ne divani, jel ji kršten svit ne razumi. Ko zna, možda tako ka je bijo mal i vaj što je trukovo o divana. Samo se naškobijo, oma se sitijo doktorice i pristo se jidit sonim što ne mora.

26. veljače 2016.

MISLI POZNATIH

- **Euripid:** Djeca su za sve ljude njihov život.
- **Bacon:** Budi iskren prema sebi kako ne bi bio lažan prema dru-gima.
- **Spinoza:** Mana mnogih ljudi je što žele biti učitelji drugih, a u stvari bi još dugo trebali ostati učenici.

KVIZ

Ferdinand Kovačević

Koje godine i gdje se rodio pionir hrvatske telegrafije **Ferdinand Kovačević**?

Gdje se školovao?

Na koju funkciju je imenovan u Telegrafskom inspektoratu za Hrvatsku i Slavoniju?

Što je izumio?

Koji se njegovi izumi izdvajaju?

Kada je postao vanjski član Elektrotehničkog društva u Beču?

Gdje je sve objavljivao svoje stručne radove?

Kada i gdje je umro Ferdinand Kovačević?

Umro je 27. svibnja 1913. godine u Zagrebu.
Austrijskim, njemačkim i švicarskim časopisima.
1886. godine.
Dupleksna i kvadrupleksna telegrafija.
Niz poboljšanja električnog telegrafa.
Podgradovode brzjava, a ubrzo na mjesto voditeja.
Na Vojnoj akademiji u Bečkom Novom Mjestu.
Rodio se 25. travnja 1838. godine u Gospiću.

FOTO KUTAK

Buđenje jezera!

VICEVI

Razgovaraju dva prijatelja:

- U mojoj tvrtki traže blagajnika.
- Zašto. Pa nedavno ste uzeli novoga?
- Jesmo. Pa njega i traže!

Upoznaje Perica svog oca s djevojkom:

- Tata ovo je moja Ivana
- Možeš ti to mnogo bolje, nije za tebe – kaže otac
- Daj tata, nemoj tako govoriti o njoj!
- Ne govorim tebi, nego Ivani!

NOGOMET

Prijateljski susret

GOLUBINCI – U nedjelju 21. veljače u Golubincima se odigrala zanimljiva malonogometna utakmica. Muški članovi tamburaške i pjevačke sekcije za protivnike su imali svoje kolegice iz tamburaš-

ke i pjevačke sekcije. Poslije tri poluvremena utakmica je završena 5:5. Počelo je se igrati do zlatnog gola, a kako se bližio mrak da se ne bi igralo do ponedjeljka pristupilo se izvođenju penala, a poslije više serija izvođenja penala dječaci kažu da su pobijedili s 3:2 dok djevojčice tvrde da nije taj rezultat i da bi trebalo poništiti utakmicu i odigrati novu. Kad se pregleda »kutak za sporni trenutak« komisija Nogometnog saveza *Tomislav* donijet će odluku o rezultatu ili odigravanju druge utakmice. Izbornik muške ekipe **Miodrag Erceg** tvrdi da je bilo sve regularno ali da se ekipa neće protiviti igranju druge utakmice a fer je da se djevojkama pruži revanš. Izbornik djevojčica vlč. **Vjekoslav Lulić** kaže da je zadovoljan prikazanom igrom svoje ekipe i da su imali vrlo malo vremena za pripreme (petnaest minuta prije početka) i »uštimavanje« i siguran je da će novi susret dobiti njegov tim. Poslije su se dugo uz smijeh prepričavali detalji s utakmice. Ova utakmica se odigrala na inicijativu i voditelja i članova tamburaške sekcije, a prihvatili su je i članovi Uprave HKPD *Tomislav* i priredili dječacima i djevojčicama jedno lijepo nedjeljno poslijepodne.

I. R.

Ambiciozni planovi

MONOŠTOR – Nogometaši *Dunava* iz Bačkog Monoštora u jeku su priprema za proljetni dio prvenstva Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci. Do sada su odigrali dvije pripremne utakmice, protiv ekipa iz Područne lige Sombor. U prvoj su na Doli poraženi od ekipe *BSK* iz Bačkog Brestovca rezultatom 2:3. Monoštorci su prikazali vrlo solidnu igru, ali su u ovoj fazi priprema noge još pomalo teške. U drugoj utakmici gostovali su u Bukovcu, kod ekipe *Omladinca* i, uz odličnu igru, postigli ubjedljivu pobjedu od 5:1. U prvom proljetnom kolu Monoštorci će na vruće gostovanje u Crvenku.

I. A.

Baksuzno prije starta

SONTA – Nogometaše *Dinama* iz Sonte potjerao je baksuz već u ovoj fazi priprema za proljetni dio prvenstva Međuopćinske lige

Sombor – Apatin – Kula – Odžaci. Prvu pripremnu utakmicu odigrali su u Bačkom Brestovcu protiv *BSK*-a, trećeplasirane ekipe Područne lige Sombor. Kako su Sončani otputovali nekompletni, trener **Vinko Đanić** i pored poraza od 0:4, igrom u ovoj fazi priprema može biti zadovoljan, jer su i njegovi puleni stvorili nekoliko vrlo izglednih prigoda, a u jednom navratu su pogodili i gredu. Ono što ga brine jesu teške ozljede dvojice mladih igrača. **Erdeši** je u jednom sudaru s vratarem zaradio prijelom jedne od potkoljeničnih kostiju, a **Verešu** je, samo nekoliko minuta nakon ulaska u igru, pukla ključna kost.

I. A.

KOŠARKA

Apatinci na turniru u Osijeku

APATIN – Na poziv sportskih prijatelja iz Hrvatske veterani Košarkaškog kluba *Dunav* iz Apatina sudjelovali su na memorijalnom turniru *Stanislav Raojević Lule*, održanom u Osijeku. Pored KK *Dunav* u sportskoj dvorani Jug nastupile su i ekipe veterana iz Zagreba, Splita, Vinkovaca, Rovinja i Osijeka. Apatince je predvodio

proslavljeni reprezentativac Srbije **Predrag Šuput**, koji je skupa sa **Simom Ajdukovićem** organizirao gostovanje u Osijeku. »Turnir u Osijeku za nas je bio nemjerljivo iskustvo. Stekli smo nove sportske prijatelje, s kojima ćemo u budućnosti rado surađivati. Već smo dobili poziv od Splitsana za sudjelovanje na turniru veterana, kojega će organizirati u svibnju. Poziv smo s velikim zadovoljstvom prihvatili. Započetu suradnju svakako bismo željeli proširiti i na klubove iz ostalih susjednih zemalja«, rekao je Ajduković po povratku u Apatin.

I. A.

MEDALJA LAJOSA VERMESA

Slavodobitnik Tamaš Kajdoči

SUBOTICA – Dizač utega KDT Spartak **Tamaš Kajdoči** je prema glasovima tridesetočlanog žirija osvajač je prvog mjesta u akciji *Medalja Lajosa Vermesa*. Drugo mjesto je pripalo veslaču **Palića Martinu Mačkoviću**, a treći je plivač *Spartaka* **Andrej Barna**.

Među prvih deset se nalaze još i: nogometašica **Milena Nikolić**, rukometaš **Bojan Županjac**, boksač **Denis Memetović**, dizač utega **Tivadar Kajdoči**, atletičarka **Luna Jović**, klizačica **Leona Rogić**, košarkašica **Tanja Sredić** i jedriličarka **Kristina Boja**.

ZLATKO HORVAT, HRVATSKI REPREZENTATIVAC I KAPETAN PPD ZAGREBA

Čuda se u sportu dešavaju

Zahvaljujući odličnim igrama *Spartak Vojputa* u prošloj prvenstvenoj sezoni i izbornom sudjelovanju u Regionalnoj SEHA ligi, Subotičani imaju priliku vidjeti uživo neke od najboljih europskih rukometnih momčadi. Najbolja hrvatska momčad i stalni sudionik Lige prvaka *PPD Zagreb* gostovao je u sklopu 18. kola u gradskoj Dvorani sportova i izborio rutiniranu pobjedu od šest pogodaka razlike. Iako je igrao samo u drugom poluvremenu, kapetan **Zlatko Horvat** je zabio isto toliko pogodaka i bio jedan od najefikasnijih u pobjedničkoj momčadi. Nakon susreta zamolili smo ga za kraći razgovor i iz prve ruke dobili dojmove brončanog lijevog krila hrvatske reprezentacije s posljednjeg Europskog prvenstva u Poljskoj.

»Vrlo smo sretni osvojenom broncom, s obzirom na to što nam se sve događalo počevši od priprema pa sve do cijeloga prvenstva u Poljskoj. Imali smo puno ozlijeđenih igrača, na koncu smo sve to nekako krpali, ali smo ipak uspjeli osvojiti medalju i pokazati kvalitetu ove reprezentativne momčadi«, komentirao je Zlatko Horvat.

NEZABORAVNA POLJSKA

Prije odlaska na EP u Poljsku prognoze o mogućem uspjehu ove nove i brojnim ozljedama prošarane selekcije Hrvatske nisu bile baš najsajnije. Ali »kabuji« su na najbolji način sve to demantirali postignutim rezultatom.

»Istina, bilo je svakakvih utakmica na tom prvenstvu. U pojedinim smo igrali odlično, a u nekima su naši protivnici igrali na višoj razini od nas, što je rezultiralo porazima. Ali sveukupno možemo biti zadovoljni, jer smo odigrali dosta dobrih susreta. Po-

Reprezentativno lijevo krilo svojim golovima je pridonijelo pobjedi za povijest

sebice, onaj nezaboravni susret protiv Poljske, koji smo odigrali izvan svih očekivanja i potpuno zasluženom izborili prolazak u polufinale«.

Da podsjetimo, Hrvatskoj je u tom susretu protiv domaćina trebala nevjerovatno visoka pobjeda od 11 pogodaka i malo tko je mogao vjerovati u ovakvo sportsko čudo. Jeste li Vi vjerovali kako je magična brojka dostižna?

»Osobno ja sam zbilja vjerovao, jer uvijek mislim kako je sve u sportu dostižno. Hrvatska ima izuzetno dobar međusobni skor s Poljacima, no morale su se još i određene stvari poklopiti jer ne možeš ti samo tako dobiti s 14 golova jednu vrhunsku reprezentaciju pred njenim navijačima«, slegnuo je ramenima kapetan *PPD Zagreba*.

KVALIFIKACIJE ZA RIO

Olimpijska je godina, Hrvatsku u travnju očekuju teške kvalifikacije za jedno od dva mjesta koje vode u Rio de Janeiro. Na tom putu čekaju ih dvije neugodne momčadi: Danska i Norveška, uz outsidera Bahrein.

»To nam je u biti i najvažniji turnir, jer Olimpijada je svake četiri godine i šteta je što jedna od ove tri reprezentacije neće sudjelovati u Brazilu. Nažalost, kvalifikacijski sustav je takav, ali vjerujem kako ćemo se dobro pripremiti i dati sve od sebe da uđemo u olimpijsko selo u Riju, jer za neke igrače je ovo zasigurno posljednja šansa za nastup na Igrama«.

POVRATAK LIGAŠKOM RUKOMETU

Hrvatski prvak igra paralelno na dva jaka kolosijeka: Ligi prvaka i SEHA ligi. Na naše pitanje kako mu djeluje povratak u ligaške duele, Zlatko Horvat kaže:

»To je svim reprezentativcima posve normalna stvar, jer ubrzo po okončanju velikih natjecanja odmah započinju ligaška natjecanja u kojima naši klubovi nastupaju. Ništa posebno, osim što se u svim novim susretima moramo ponovno dokazivati, bez obzira na potencijalni umor«.

Možda je upravo umor reprezentativaca uvjetovao domaćem porazu od PSG-a u Ligi prvaka?

»Držali smo se dobro nekih 40 minuta, što uopće nije lako protiv momčadi PSG-a koju čine ponajbolji svjetski igrači. Oni su nas jednostavno dobili na iskustvo, a sve naše pogreške su surovo kažnjavali što im je u konačnici bilo dovoljno za pobjedu.

SEHA

Na koncu, našeg sugovornika smo upitali nešto i o Regionalnoj ligi zahvaljujući kojoj smo imali priliku vidjeti *PPD Zagreb* u Subotici.

»Želja nam je ući u doigravanje za naslov prvaka i otići što dalje možemo. Na posljednjem finalu 6 smo pokazali kako možemo parirati svima i malo nam je nedostajalo da prođemo europskog viceprvaka *Veszpréma*. Svakom susretu pristupamo ozbiljno, tako je bilo i u Subotici gdje smo zabilježili očekivanu pobjedu, ali bih istakao i lijep rukomet domaće momčadi *Spartak Vojputa* i čestitam Subotici što ima jednu takvu momčad«, naglasio je na koncu kapetan *PPD Zagreba* Zlatko Horvat.

Dražen Prčić

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 400 dinara.